

**UCHWAŁA NR OG-BR.0007.37.208.2017
RADY GMINY GASZOWICE**

z dnia 25 października 2017 r.

w sprawie przyjęcia „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Gaszowice na lata 2017 – 2023”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1875 z późn. zm.)

**Na wniosek Wójta Gminy Gaszowice
Rada Gminy Gaszowice
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się „Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Gaszowice na lata 2017 – 2023” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Gaszowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

mgr Marek Masarczyk

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GASZOWICE NA LATA 2017-2023

Gaszowice, czerwiec 2017 rok

Kierownik Zespołu Autorskiego

Sylwia Brzezicka-Tesarczyk

Zespół Autorski:

Aneta Biernacka

Artur Kalicki

Spis treści

1	Wprowadzenie	3
2	Definicje kluczowych pojęć	4
3	Metodologia procesu diagnozowania	5
4	Ogólna charakterystyka Gminy Gaszowice	8
4.1	Sfera społeczna	8
4.2	Sfera gospodarcza	12
4.3	Sfera środowiskowa	13
4.4	Strefa przestrzenno-funkcjonalna	15
4.5	Sfera techniczna	19
5	Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych	20
5.1	Sfera społeczna	21
5.2	Sfera gospodarcza	31
5.3	Sfera środowiskowa	34
5.4	Sfera przestrzenno – funkcjonalna	36
5.5	Sfera techniczna	40
6	Wyznaczenie obszarów zdegradowanych na podstawie wartości wskaźników opracowanych na podstawie diagnozy ilościowej dla poszczególnych sołectw Gminy Gaszowice	43
7	Delimitacja obszaru rewitalizacji	50
8	Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	51
9	Powiązanie z dokumentami strategicznymi Gminy	57
10	Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	59
11	Cele i działania	60
12	Projekty rewitalizacyjne planowane do realizacji	63
13	Mechanizmy zapewnienia komplementarności	74
14	Ramy finansowe Lokalnego Programu Rewitalizacji	75
15	Partycypacja społeczna	79
16	Zarządzanie i wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji	82
17	Monitoring i ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji	84
18	Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji	86
19	Konsultacje społeczne	86
20	Ocena oddziaływania na środowisko	87
	Spis tabel	88
	Spis rysunków	89

1 Wprowadzenie

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Gaszowice na lata 2017-2023 został przygotowany, aby precyzyjnie zidentyfikować potrzeby w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej w Gminie Gaszowice w celu sprawnego przeciwdziałania zdiagnozowanym zjawiskom kryzysowym.

Na potrzeby tworzenia niniejszego dokumentu przyjęto definicję rewitalizacji zamieszczoną w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, która interpretuje rewitalizację jako kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Celem Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gaszowice jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego wskazanych obszarów zdegradowanych poprzez wdrożenie programu rewitalizacji, który zapewni przeciwdziałanie wykluczeniu i marginalizacji wyznaczonych obszarów oraz polepszy jakość życia mieszkańców. Rewitalizacja jest procesem złożonym i wielowymiarowym, obejmującym różne dziedziny życia. Skuteczność działań rewitalizacyjnych jest w dużej mierze zależna od dobrego zaplanowania i skoordynowania kroków zmierzających do wyprowadzenia danego obszaru z kryzysu.

Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji ma charakter wieloletniego planu inwestycyjnego, który obejmuje działania w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Opracowany Program Rewitalizacji – zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020- zmierza do wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych oraz przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do prowadzenia rewitalizacji.

Głównymi przejawami stanów kryzysowych w Gminie Gaszowice są problemy społeczne objawiające się ponad przeciętną liczbą osób korzystających z pomocy społecznej, osób bezrobotnych, a także inne problemy, m. in. nagromadzenie wyrobów zawierających azbest, brak sieci kanalizacyjnej, drogi gminne wymagających remontu lub modernizacji, oraz inne szerzej opisane w dokumencie. Do obszaru rewitalizacji zaliczono 2 podobszary: podobszar I – w sołectwie Czernica; podobszar II – w sołectwie Łuków Śląski.

Warto nadmienić, iż wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje tereny nieprzekraczające 20% powierzchni Gminy oraz tereny zamieszkałe przez nie więcej niż 30% jego mieszkańców. Główny cel w ramach wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji to: Poprawa jakości życia mieszkańców zdegradowanych obszarów Gminy Gaszowice poprzez ograniczenie wysokiej koncentracji problemów społecznych, gospodarczych, przestrzennych, środowiskowych oraz kulturowych.

Prace nad przygotowaniem niniejszego dokumentu składały się z trzech etapów: przygotowania, diagnozowania i projektowania. Podczas diagnozowania wykorzystano najbardziej aktualne dostępne dane statystyczne dotyczące sytuacji Gminy Gaszowice. Dołożono wszelkich starań, aby wytyczone cele i działania były spójne z dokumentami strategicznymi Gminy Gaszowice.

Prezentowany dokument został opracowany w oparciu o przeprowadzoną partycypację społeczną w ramach której odbyły się konsultacje społeczne prowadzone w różnych formach. Część zrealizowano w formie kontaktów bezpośrednich tj. spotkań i warsztatów, wykorzystano również techniki ankietowe. Należy zaznaczyć, iż podczas konsultacji zbierano uwagi w formie papierowej oraz elektronicznej. W konsultacjach społecznych wzięło udział szerokie grono interesariuszy procesu rewitalizacji m. in. przedstawiciele Urzędu Gminy, Radni oraz lokalni liderzy opinii.

2 Definicje kluczowych pojęć

Zgodnie z *Wytycznymi oraz Ustawą z 9 października 2015 r.* rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością.¹

Przy określaniu obszarów, mających zostać objęte Lokalnym Programem Rewitalizacji, będą brane pod uwagę *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 oraz Ustawa z 9 października 2015r. o rewitalizacji*, które w następujący sposób kwalifikują obszary zdegradowane, będące w stanie kryzysowym¹:

- Po pierwsze, stan kryzysowy charakteryzuje obszary, na których skoncentrowane są negatywne zjawiska społeczne tj. bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym;
- Po drugie, z powyższymi wytycznymi musi występować przynajmniej jedno z wymienionych, negatywnych zjawisk ze sfery:
  - Gospodarczej – niski poziom przedsiębiorczości, słaba kondycja Lokalnych przedsiębiorstw;
  - Środowiskowej - w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia,
  - Przestrzenno-funkcjonalnej – w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji

¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020, ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2 sierpnia 2016 r., Ustawa z 9 października 2015r. o rewitalizacji

obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych;

- Technicznej – w zakresie m.in. degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszar rewitalizacji obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (w tym zjawisk społecznych oraz gospodarczych lub środowiskowych lub przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Program rewitalizacji to wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.²

Projekt rewitalizacyjny to projekt zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajach działań rewitalizacyjnych.³

3 Metodologia procesu diagnozowania

Pierwszym elementem, który ma na celu określenie obszarów zdegradowanych jest analiza danych zastanych, która definiowana jest jako analiza dokumentów projektowych, prawnych, sprawozdań i innych materiałów źródłowych, która stanowić będzie bazę dla dalszych rozważań oraz ustaleń związanych z realizacją dalszych etapów badania.

Analizie poddane zostały dane dotyczące pięciu sfer:

- sfery społecznej,
- sfery gospodarczej,
- sfery środowiskowej,

---

² Ibidem

³ Ibidem

- sfery przestrzenno-funkcjonalnej,
- sfery technicznej.

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2015 poz. 1777) oraz Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020, dane te są wyznacznikami stanu kryzysowego i określają obszary zdegradowane.

Kolejnym etapem procesu diagnozowania jest analiza kartograficzna, która jest metodą umożliwiającą analizę przestrzenną, dzięki wykorzystaniu zobrazowań kartograficznych w postaci map.

Delimitacji obszarów zdegradowanych, poprzez analizę natężenia i koncentracji zjawisk kryzysowych, dokonano przy uwzględnieniu podziału terytorialnego Gminy Gaszowice na sołectwa, tj. Gaszowice, Czernica, Piece, Szczerbice, Łuków Śląski (Rysunek 2.1-1).

Rysunek 1 Podział Gminy Gaszowice na sołectwa

Określenie obszarów zdegradowanych jak i obszarów rewitalizacji było możliwe przy wykorzystaniu odpowiednich wskaźników. Dane uzyskane od Urzędu Gminy, instytucji czy organizacji poddane zostały procesom standaryzacyjnym. Zabieg ten na zmiennych statystycznych pozwala na osiągnięcie optymalnego uporządkowania oraz zmniejszenia zróżnicowania w danym obszarze. Dla każdego wskaźnika wartością referencyjną będzie średnia wartość wskaźnika dla Gminy Gaszowice. Przy wszystkich sołectwach, w których wartość wskaźnika była niekorzystna w stosunku do wartości referencyjnej, zdiagnozowano stan kryzysowy.

Analiza wskaźnikowa opracowana została przy użyciu zestawu 33 wskaźników, które podzielono na pięć sfer.

Tabela 1 Wykaz wskaźników zastosowanych w diagnozie

L.p.	Wskaźnik
Sfera społeczna	
1	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców
2	Wskaźnik obciążenia demograficznego
3	Udział bezrobotnych zarejestrowanych wg adresów zamieszkania w populacji mieszkańców ogółem
4	Udział osób długotrwale bezrobotnych w populacji mieszkańców ogółem
5	Udział osób długotrwale bezrobotnych w wieku produkcyjnym w populacji mieszkańców w wieku produkcyjnym
6	Liczba czynów karalnych osób nieletnich w przeliczeniu na 1 mieszkańca
7	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1 mieszkańca
8	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca
9	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 1 mieszkańca
10	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 1 mieszkańca
11	Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca
12	Liczba osób pobierających zasiłek z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 1 mieszkańca
13	Liczba osób pobierających zasiłek z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w przeliczeniu na 1 mieszkańca
14	Liczba osób pobierających zasiłek stały na 1000 ludności
15	Udział uczniów szkół podstawowych korzystających z dożywiania
16	Liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie na 1 mieszkańca
17	Liczba osób objętych pomocą w ramach procedury „Niebieska karta” w przeliczeniu na 1 mieszkańca
18	Liczba wydarzeń kulturalnych w 2015 roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców
19	Frekwencja wyborcza w wyborach Prezydenckich (II tura) w 2015 roku
20	Liczba wypadków drogowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca
Sfera gospodarcza	
21	Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 mieszkańca
22	Liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 10 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców
23	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Sfera środowiskowa	
24	Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest kg w przeliczeniu na 100 mieszkańców
25	Wskaźnik jakości powietrza
Sfera przestrzenno - funkcjonalna	
26	Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności
27	Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności

28	Liczba przystanków w przeliczeniu na 100 mieszkańców
29	Liczba klubów sportowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
30	Liczba obiektów sportowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Sfera techniczna	
31	Liczba wydanych pozwoleń na budowę w przeliczeniu na 100 mieszkańców
32	Długość dróg gminnych wymagających remontu lub modernizacji w przeliczeniu na 1 km dróg gminnych
33	Liczba zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego w przeliczeniu na 100 mieszkańców

4 Ogólna charakterystyka Gminy Gaszowice

4.1 Sfera społeczna

Sytuacja demograficzna

Zgodnie z informacjami Głównego Urzędu Statystycznego – Banku Danych Lokalnych - teren Gminy Gaszowice w 2015 roku zamieszkiwało 9 495 osób, w tym 4 546 mężczyzn i 4 674 kobiet. Ludność Gminy Gaszowice stanowi 12% całkowitej liczby ludności powiatu rybnickiego. Gmina charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem gęstości zaludnienia - 475 osób na 1 km², w porównaniu z powiatem rybnickim – 346 osób/km².

Tabela 2 Liczba ludności w Gminie Gaszowice w latach 2012-2015

Ludność			
rok	ogółem	mężczyźni	kobiety
2012	9 220	4 546	4 674
2013	9 260	4 576	4 684
2014	9 371	4 636	4 735
2015	9 495	4 701	4 794

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego – Banku Danych Lokalnych

Liczba ludności w gminie stale wzrasta. Od roku 2012 liczba ludności wzrosła o 275 osób (z poziomu 9 220 w roku 2012), a więc o 2,98%. Jest to większy procentowy wzrost liczby ludności niż w powiecie rybnickim, gdzie w latach 2012-2015 odnotowano zwiększenie liczby ludności o 1,09%.

Tabela 3 Procesy demograficzne na terenie Gminy Gaszowice

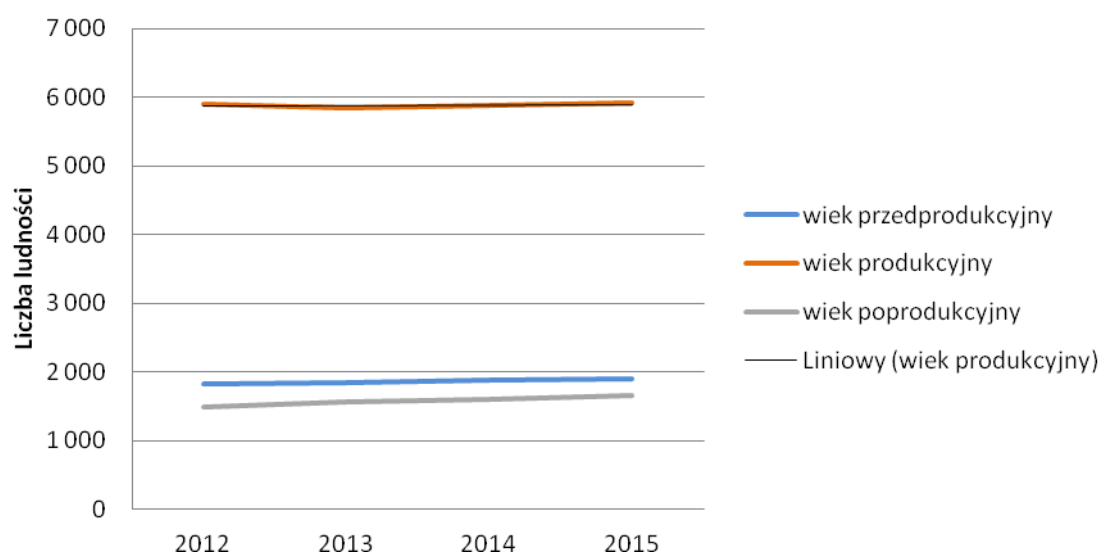
Procesy demograficzne			
2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Urodzenia żywe na 1000 ludności			
9,0	11,5	12,0	12,1
Zgony na 1000 ludności			
9,57	8,36	9,65	10,39
Przyrost naturalny na 1000 ludności			
-0,5	3,1	2,4	1,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego – Banku Danych Lokalnych

W 2015 roku w Gminie Gaszowice liczba urodzeń żywych była wyższa niż w 2012 roku. W analizowanym okresie jedynie w 2012 roku odnotowano ujemny przyrost naturalny, natomiast w latach 2013-2015 przyrost naturalny był dodatni, a największy w 2013 roku. Przyrost naturalny w Gaszowicach (1,7) jest wyższy niż w kraju (-0,7), województwie śląskim (-1,9) i powiecie rybnickim (1,5).

Analiza demograficzna obejmuje trzy grupy wiekowe: osoby w wieku przedprodukcyjnym (do 17 roku życia), produkcyjnym oraz poprodukcyjnym. Gmina charakteryzuje się odsetkiem osób w wieku produkcyjnym (62%) takim samym jak w kraju (62%) i niższym niż w województwie śląskim (63%) i powiecie (64%).

Zgodnie z poniższym wykresem liczba ludności znajdującej się w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym z każdym rokiem rośnie, natomiast ilość osób w wieku produkcyjnym utrzymuje się na stałym poziomie.

Rysunek 2 Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego – Banku Danych Lokalnych

Poza tym Gmina charakteryzuje się odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym (20%) wyższym niż w kraju (18%), województwie (17%) i powiecie (19%).

Tabela 4 Procesy migracyjne na terenie Gminy Gaszowice w latach 2012-2015

Migracja				
	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
saldo migracji wewnętrznych ogółem	82	41	88	93
saldo migracji zagranicznych ogółem	-24	-43	0	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego – Banku Danych Lokalnych

Na przestrzeni lat 2012-2015 saldo migracji wewnętrznych było dodatnie. Najniższy wskaźnik salda migracji zagranicznych przypada na 2013 rok i wynosi -43.

Wskaźniki obciążenia demograficznego świadczą o niekorzystnych zmianach proporcji między poszczególnymi grupami wiekowymi mieszkańców Gaszowic. Zmniejsza się udział osób w wieku produkcyjnym kosztem osób w wieku poprodukcyjnym. Obserwowane jest wyższe tempo wzrostu udziału w strukturze ludności osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym. Na obszarach wiejskich powiatu rybnickiego utrzymuje się dodatni przyrost naturalny. Również w Gaszowicach w ciągu ostatnich trzech lat rosła liczba urodzeń. Można więc przypuszczać, że głównymi przyczynami wskazanych wcześniej zmian struktury wiekowej są:

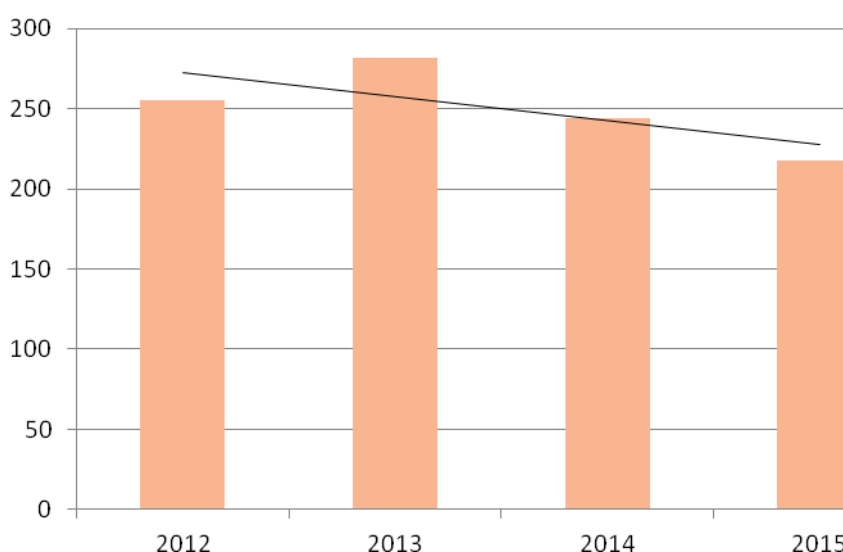
- procesy migracyjne, to jest napływ do gminy mieszkańców w starszym wieku, o ustabilizowanej sytuacji życiowej,
- wzrost długości trwania życia powodujący wzrost liczebności osób w wieku poprodukcyjnym.

Omawiane procesy w perspektywie strategicznej przyczyniać się mogą do generowania następujących zjawisk:

- deficyt kapitału ludzkiego na lokalnym rynku pracy,
- wzrost zapotrzebowania na usługi społeczne adresowane do ludzi starszych oraz osób o ograniczonej sprawności,
- potrzeba dostosowywania przestrzeni publicznych i obiektów do potrzeb osób starszych,
- zmiana funkcji istniejących obiektów i zakresu działania instytucji lokalnych w korelacji do zmian struktury wiekowej mieszkańców,
- zmiana źródeł utrzymania mieszkańców, w tym zwiększenie udziału świadczeń społecznych wpływające zarówno na poziom dochodów osobistych, jak również sytuację budżetu lokalnego.

Bezrobocie

W Gminie Gaszowice na koniec 2015 roku było 218 mieszkańców zarejestrowanych jako osoby bezrobotne. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gaszowicach wynosi 3,68% i jest wyższy niż w powiecie rybnickim (3,54%), ale niższy niż w województwie śląskim (5,20%) i kraju (6,51%). Poniższy rysunek przedstawia liczbę zarejestrowanych osób bezrobotnych zamieszkujących Gminę Gaszowice w latach 2012-2015.

Rysunek 3 Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych zamieszkujących Gminę Gaszowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego – Banku Danych Lokalnych

Zgodnie z powyższym rysunkiem liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie sukcesywnie spada, poza nagłym wzrostem bezrobocia w 2013 roku, który można było zaobserwować w całym kraju.

Pomoc społeczna

W latach 2012-2015 zarówno w Gminie Gaszowice, jak i w powiecie rybnickim dostrzegalny był systematyczny spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci. W 2015 roku otrzymywało je 1 142 rodzin z powiatu rybnickiego, w tym 169 (14,8%) z Gminy Gaszowice. W stosunku do 2012 roku zanotowano spadek liczby rodzin pobierających zasiłki o 7,7% w gminie i 13,9% w powiecie.

Z pomocy społecznej w powiecie rybnickim w 2015 roku korzystało 1 033 gospodarstw domowych w tym 155 (15,5%) z Gminy Gaszowice. Na przestrzeni lat 2012-2015 w Gminie Gaszowice liczba takich gospodarstw zwiększyła się o 12 (8,4%), natomiast w powiecie o 47 (4,9%).

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Gaszowicach w 2015 roku były: ubóstwo, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz niepełnosprawność.

Tabela 5 Liczba osób w Gminie Gaszowice korzystająca z pomocy społecznej wg przyczyn

Przyczyny przyznania pomocy rodzinie	Liczba osób w Gminie Gaszowice korzystająca z pomocy
długotrwała lub ciężka choroba	56
ubóstwo	324
niepełnosprawność	103
alkoholizm	46
bezradność opiekuńczo-wychowawcza	105

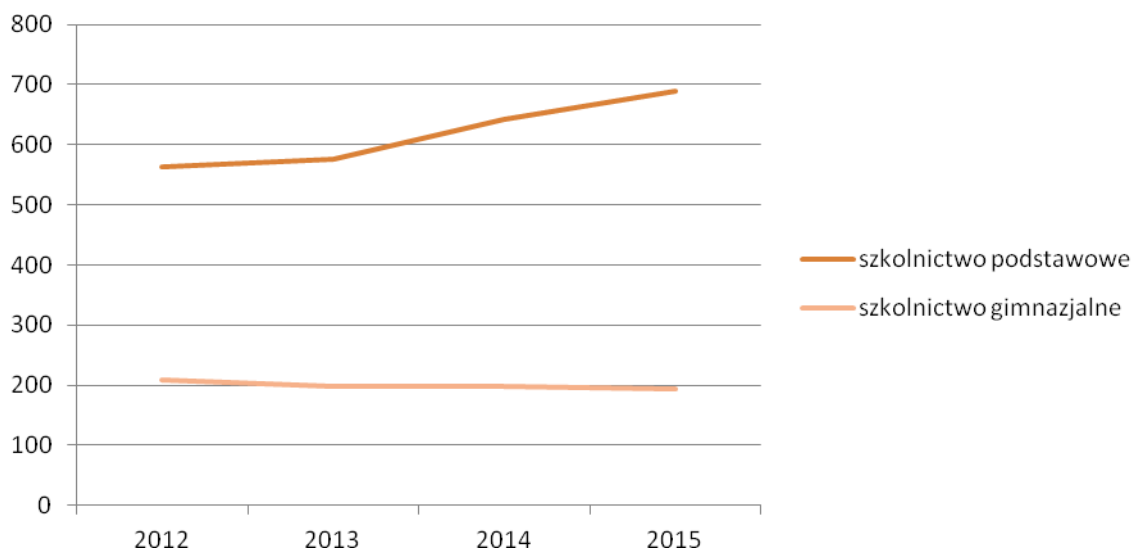
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Gaszowicach

Edukacja

Infrastrukturę edukacji na terenie Gminy Gaszowice tworzą placówki przedszkolne, szkoły podstawowe i gimnazjum:

- Przedszkole w Gaszowicach
- Przedszkole w Czernicy
- Zespół szkolno-przedszkolny w Szczerbicach
- Szkoła Podstawowa Gaszowice
- Szkoła Podstawowa Czernica
- Gimnazjum w Piecach.

Poniższy wykres przedstawia liczbę uczniów uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjalnych, znajdujących się na obszarze gminy.

Rysunek 4 Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego – Banku Danych Lokalnych

Ze względu na brak wyników egzaminu gimnazjalnego z podziałem na uczniów zamieszkujących poszczególne sołectwa nie wykorzystano tego wskaźnika w diagnozie obszarów zdegradowanych. Poniżej zestawiono średnie wyniki egzaminu uczniów uczęszczających do Gimnazjum w Piecach w 2015 roku w porównaniu ze średnimi wynikami w powiecie, województwie i kraju.

Tabela 6 Wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2015 roku

Przedmiot	Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego, %			
	Gimnazjum w Piecach	powiat	województwo	kraj
język polski	53,35	61,13	62	62
historia, WOS	57,82	61,4	64	64
matematyka	33,98	44,24	47	48
fizyka, chemia, geografia, biologia	42,45	46,43	49	50
język angielski podstawowy	60,79	63,27	68	67
język angielski rozszerzony	29,98	40,59	48	48
język niemiecki podstawowy	41,25	52,6	58	57

Źródło: dane z Gimnazjum w Piecach

4.2 Sfera gospodarcza

W 2015 roku na terenie Gminy Gaszowice funkcjonowało 737 podmiotów gospodarczych. Począwszy od 2012 roku liczba przedsiębiorstw stopniowo zwiększała się.

Do większych obiektów przemysłowych na terenie gminy Gaszowice należą:

- „Silesia Press” w Czernicy,
- „Kaczmarczyk” Sp. z o.o. w Czernicy,
- Lorken-Tech Henryk Bugdol w Gaszowicach i Czernicy,

- MCJ Jacek Czogalla w Szczerbicach,
- Przedsiębiorstwo Prefabrykacji Górniczej „PREFROW” Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny w Czernicy.

Tabela 7 Liczba podmiotów gospodarki narodowej wg sektora własności oraz rodzaju działalności w Gminie

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Ogółem	701	707	713	737
Sektor publiczny	15	15	17	17
%	2,1%	2,1%	2,4%	2,3%
Sektor prywatny	686	692	696	720
%	97,9%	97,9%	97,6%	97,7%
Rodzaj działalności				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	12	12	12	12
Przemysł i budownictwo	215	205	203	219
Pozostała działalność	474	490	498	506

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego – Banku Danych Lokalnych

W analizowanym roku najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Gminie Gaszowice zajmowało się pozostałą działalnością (68,7%), natomiast 29,7% jednostek prowadziło działalność związaną z przemysłem i budownictwem. Podobnie kształtowała się struktura podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w powiecie. Wśród podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność w Gminie Gaszowice największy udział stanowią przedsiębiorstwa najmniejsze, zatrudniające 0-9 pracowników (96,2%).

W 2015 roku w Gminie Gaszowice na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym przypadało 124,5 podmiotów gospodarki narodowej. Wskaźnik ten w powiecie rybnickim wyniósł 109,0 podmiotów. Na przestrzeni lat 2012-2015 analizowany wskaźnik uległ zwiększeniu zarówno w gminie, powiecie jak i województwie.

W 2015 roku w Gminie Gaszowice w rejestrze REGON zarejestrowano 54 nowych podmiotów. Stanowiły one 12,5% wszystkich nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w powiecie rybnickim w danym roku.

4.3 Sfera środowiskowa

Stan atmosfery

Na obszarze gminy Gaszowice dotychczas nie wyznaczono stacji monitoringu powietrza. Stacje zlokalizowane na terenie województwa śląskiego oraz przeprowadzone na nich pomiary przedstawione są na stronie <http://powietrze.katowice.wios.gov.pl/stacje/aktywne>.

Dane przedstawione poniżej zostały zaczerpnięte z wyników pomiarów Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach Inspekcji Ochrony Środowiska „Trzynasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2014 rok”, Katowice, kwiecień 2015 rok.

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. 2013, poz. 1232) oceny są dokonywane w strefach, w tym w aglomeracjach. Na terenie województwa śląskiego zostało wydzielonych 5 stref zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012, poz. 914). Strefy te zostały wymienione poniżej i przedstawione na rysunku 6.2-1.

- aglomeracja górnośląska – kod strefy PL2401,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska – kod strefy PL2402,
- miasto Bielsko-Biała - kod strefy PL2403,
- miasto Częstochowa - kod strefy PL2404,
- strefa śląska – kod strefy PL2405.

Do zanieczyszczeń poddanych ocenie należą: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2,5}, arsen, benzo(α)piren, ołów, kadm oraz nikiel. Do zanieczyszczeń, które uwzględniono w ocenie ze względu na ochronę roślin należały: dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz ozon.

Gmina Gaszowice, znajdująca się w powiecie rybnickim została przyporządkowana do strefy śląskiej – PL2405.

Ze względu na ochronę zdrowia strefie śląskiej została przyporządkowana klasa C dla pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(α)pirenu, ponadto dla ozonu oraz klasa D₂, ze względu na przekraczanie poziomu celu długoterminowego. Ze względu na ochronę zdrowia klasa A dla dwutlenku azotu, dwutlenku siarki oraz zanieczyszczeń takich jak: benzen, ołów, arsen, kadm, nikiel, tlenek węgla - co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie.

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków tj. nieprawidłowe praktyki związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi (spalanie śmieci w piecach i kotłach) oraz spalanie niskokalorycznych i zawierających dużą zawartość siarki paliw stałych.

W okresie letnim natomiast przyczyną jest bliskość głównej drogi z intensywnym ruchem, emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników, boisk. Ponadto niekorzystne warunki meteorologiczne, występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń, w związku z małą prędkością wiatru (poniżej 1,5 m/s) powodują kumulowanie się zanieczyszczeń na danym obszarze. Przyczyną wystąpienia przekroczeń ozonu jest oddziaływanie naturalnych źródeł emisji lub zjawisk naturalnych niezwiązanych z działalnością człowieka.

Gospodarka odpadami

System gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Gaszowice objął swoim zakresem nieruchomości zamieszkałe, tj. budynki jednorodzinne, wielorodzinne oraz właścicieli nieruchomości niezamieszkałych, tj. przedsiębiorców i budynki użyteczności publicznej.

Segregacja odpadów polega na odseparowaniu w oddzielnych pojemnikach (workach) następujących frakcji odpadów: tworzywa sztuczne i metale (worek żółty), odpady zielone (worek

brązowy), papier (worek niebieski), szkło bezbarwne (worek biały) i kolorowe (worek zielony). Ponadto popiół stanowi osobną frakcję zbieraną selektywnie w koszach oznaczonych literą P.

Niezwykle istotnym uzupełnieniem systemu jest punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych funkcjonujący przy Zakładzie Obsługi Komunalnej w Gaszowicach (ul. Rydułtowska 7). Mieszkańcy gminy, objęci systemem zbiórki odpadów komunalnych, mogą dostarczyć do PSZOK-u odpady "problemowe", takie jak: zużyte baterie i akumulatory, przeterminowane lekarstwa, strzykawki itp., opony, odpady niebezpieczne z gospodarstw domowych (pozostałości farb, lakierów, rozpuszczalników, kwasów, olejów, płynów do chłodziw, itp.).

Ponadto dwa razy w roku w wyznaczonych terminach przeprowadzane są zbiórki:

- odpadów poremontowych i budowlanych (kontenery przy PSZOK-u),
- odpadów wielkogabarytowych np. meble, wyposażenie wnętrz, itp.,
- zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego np. pralki, lodówki, telewizory, komputery, kalkulatory, itp.

Na terenie Gminy nie znajdują się składowiska komunalne czynne i nieczynne, brak jest również dzikich wysypisk śmieci.

Azbest

Przeprowadzona w 2015 roku inwentaryzacja wykazała, iż na terenie Gminy Gaszowice znajduje się 56 356,80 m² wyrobów zawierających azbest co stanowi około 619,92 ton tego wyrobu.

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji (na podstawie spisu z natury) stwierdzono, iż na terenie Gminy Gaszowice występują wyroby zawierające azbest w postaci:

- płyt falistych azbestowo-cementowych w 316 lokalizacjach;
- płyt płaskich azbestowo-cementowych w 148 lokalizacjach.

4.4 Strefa przestrzenno-funkcjonalna

Położenie w przestrzeni geograficznej

Gmina Gaszowice należy do powiatu rybnickiego. Położona jest w południowo-zachodniej części województwa śląskiego. Zajmuje ona powierzchnię 19,85 km².

Rysunek 5 Położenie gminy Gaszowice w powiecie rybnickim

Źródło: Plan gospodarki niskoemisyjnej Gminy Gaszowice

Gmina graniczy: od zachodu i północy z gminą Lyski, od wschodu z gminą Jejkowice oraz od południa z Miastem Rydułtowy (powiat wodzisławski) i Miastem Rybnik. Gmina podzielona jest na 5 sołectw: Gaszowice, Szczerbice, Piece, Czernica i Łuków Śląski.

Teren Gminy kształtuje się na poziomie od 220 m n.p.m. w północnej części (okolice Jeruzalem i Pogwizdowa) do 280 m n.p.m. w południowo-wschodniej części (okolice Czernicy).

Gmina Gaszowice leży w kotlinie raciborsko-oświęcimskiej. Niewielka część Gminy, tj. około 50 ha leży w granicach Parku Krajobrazowego Cysterskich Kompozycji Krajobrazowych Rud Wielkich, natomiast pozostały obszar gminy znajduje się w otulinie w/w parku.

Znacznym udziałem w powierzchni gminy charakteryzują się użytki rolne, które obejmują 1647 ha, co stanowi 82,97 % powierzchni gminy, grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią 12,9% powierzchni gminy, czyli 256 ha, grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione to obszar 60 ha, czyli 3,02% powierzchni gminy. W powiecie rybnickim użytki rolne zajmują 52,41% powierzchni powiatu, grunty leśne zadrzewione oraz zakrzewione – 34,39%, grunty zabudowane i zurbanizowane – 10,87%, natomiast nieużytki i terenu różne łącznie zajmują 2% terenu powiatu.

Tabela 8 Powierzchnia geodezyjna gminy i powiatu wg kierunków wykorzystania

Powierzchnia geodezyjna wg kierunków wykorzystania				
rodzaj	Gmina Gaszowice		Powiat rybnicki	
	ha	udział % w powierzchni gminy	ha	udział % w powierzchni powiatu
użytki rolne	1 647	82,97%	11 722	52,41%
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	60	3,02%	7 692	34,39%
grunty pod wodami	5	0,25%	63	0,28%

grunty zabudowane i zurbanizowane	256	12,90%	2 430	10,87%
tereny różne	1	0,05%	90	0,40%
nieużytki	16	0,81%	367	1,64%
razem	1 985	100	22 364	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego – Banku Danych Lokalnych

Sieć drogowa

Przez obszar Gminy Gaszowice nie przebiegają drogi krajowe, ani wojewódzkie - transport odbywa się tutaj jedynie poprzez drogi powiatowe i gminne.

Główny ciąg ulic stanowią drogi powiatowe o łącznej długości 16 km:

- nr 14609 (ul. Rybnicka) – Lyski – Gaszowice – Szczerbice - Jejkowice,
- nr 14643 (ul. Wolności) – Lyski – Łuków Śląski – Czernica - Rydułtowy,
- nr 14646 (ul. Sumińska) – Sumina – Gaszowice – Szczerbice - Jejkowice,
- nr 14647 – Gaszowice (ul. Rydułtowska) – Gaszowice – Piece - Rydułtowy,
- nr 14693 (ul. Kolejowa) – Gaszowice – Łuków Śląski,
- nr 14694 (ul. Powstańców) – Czernica – Pstrążna.

Komunikacyjnie Gmina Gaszowice posiada dostęp do powiązań w ramach regionu na osi wschód-zachód, za pośrednictwem drogi krajowej nr 49 (relacji Racibórz – Rybnik – Żory) zlokalizowanej w pobliżu południowej granicy Gminy. Powiązanie z głównym układem komunikacyjnym Gminy zrealizowane jest za pośrednictwem dróg nr 14643 i 14647.

Drogi gminne są drogami ruchu lokalnego, o wyraźnie mniejszym natężeniu ruchu pojazdów. Na terenie Gminy znajduje się 64,262 km dróg gminnych. Ponadto przez Gminę przebiega linia kolejowa, obsługiwana jedynie taborem zasilanym energią elektryczną.

Budynki użyteczności publicznej

W Gminie Gaszowice znajdują się następujące budynki użyteczności publicznej:

- Urząd Gminy Gaszowice
- Szkoła Podstawowa Gaszowice
- Szkoła Podstawowa Czernica
- Zespół szkolno-przedszkolny w Szczerbicach
- Gimnazjum w Piecach
- Przedszkole w Gaszowicach
- Przedszkole w Czernicy
- OSP Gaszowice
- OSP Szczerbice
- OSP Łuków Śląski
- OSP Czernica
- Ośrodek Zdrowia Gaszowice
- Ośrodek Zdrowia + apteka Czernica
- Budynek komunalny Winiarnia w Piecach
- Budynek komunalny w Czernicy

- Ośrodek Kultury w Czernicy
- Ośrodek Kultury i Sportu w Gaszowicach
- Szatnia sportowa w Piecach
- Budynek klubowy w Szczerbicach
- Budynek wielofunkcyjny w Czernicy
- Posterunek Policji w Gaszowicach
- Budynek ZOK w Gaszowicach
- Kiosk wielobranżowy przy ul. Rydułtowskiej
- Poczta w Gaszowicach

Sieć wodociągowa

Funkcjonujące na terenie Gminy Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rybniku realizuje zadania m.in. w zakresie poboru, uzdatniania i dostarczania wody, odprowadzania i oczyszczania ścieków, robót związanych z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych. Ponadto teren Gminy zaopatrywany jest w wodę poprzez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wodzisławiu Śląskim (3,5 km sieci oraz 184 przyłączy o długości 8,08 km) oraz Spółkę Wodociągową Sumina-Lyski (7,5 km sieci oraz 107 przyłączy o długości 3474 m).

Długość czynnej wodociągowej sieci rozdzielczej w gminie w 2015 roku wyniosła 62,6 km. Odnotowano 17 awarii sieci wodociągowej w danym roku.

Sieć kanalizacyjna

Ścieki powstałe na obszarze gminy odprowadzane są siecią kanalizacyjną do oczyszczalni ścieków w Rybniku - Orzepowicach. Oczyszczalnia ta przyjmuje i oczyszcza ścieki również z terenu Gminy Gaszowice i miasta Rybnika. Powstała w latach 1970-1976, a w roku 2000 przeprowadzono jej kompleksową modernizację. Jest to oczyszczalnia mechaniczno- biologiczna z intensywnym usuwaniem związków biogenych tj.: azotu i fosforu. Oczyszczanie mechaniczne ścieków odbywa się na kratkach bębnowych, piaskowniku i osadnikach wstępnych. Do biologicznego stopnia oczyszczania ścieków metodą osadu czynnego zastosowano system BIODENIPHO polegający na prowadzeniu w reaktorach biologicznych naprzemiennie procesów denitryfikacji i nityfikacji. Powstające w wyniku oczyszczania ścieków osady poddawane są fermentacji w komorach fermentacyjnych, a wytwarzany biogaz przetwarzany jest na energię elektryczną w układzie kogeneracji oraz spalany w kotłach z przeznaczeniem do ogrzewania wody użytkowej oraz budynku administracyjnego i obiektów technologicznych oczyszczalni. Oczyszczalnia w Rybniku dzięki realizowanym przez PWIK Sp. z o. o, inwestycjom jest obiektem nowoczesnym o projektowej przepustowości 27 000 m³/d, spełniającym wymogi prawa krajowego i Dyrektyw Unii Europejskiej dla oczyszczalni o wydajności powyżej 100 tys. RLM.

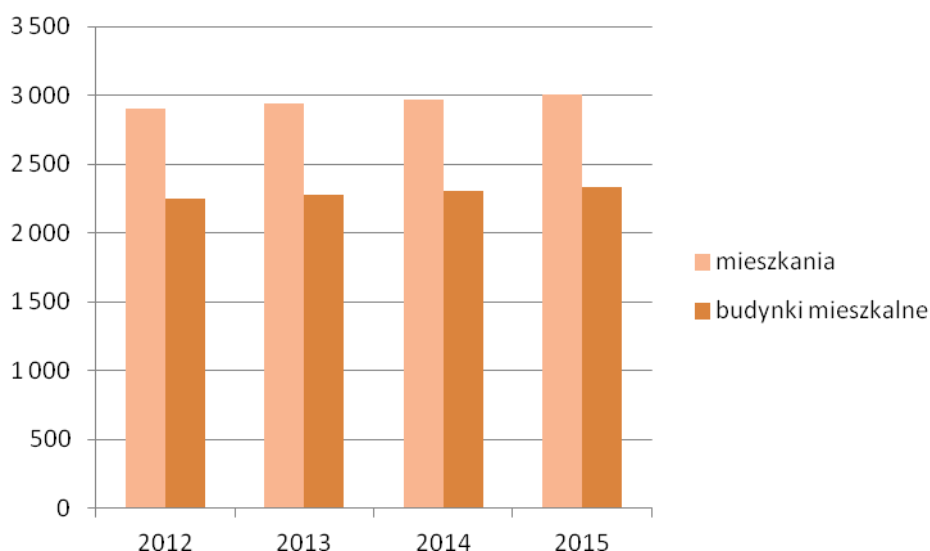
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w Gminie w 2015 roku wyniosła 44 km, z czego 11 km sieci kanalizacyjnej (195 przyłączy) skierowanych jest w stronę oczyszczalni ścieków w Suminie. Sołectwo Czernica oraz Łuków Śląski nie posiadają sieci kanalizacyjnej.

Odnotowano 4 awarie sieci kanalizacyjnej w danym roku. Ponadto na koniec 2015 roku na terenie Gminy eksploatowano 110 przydomowych oczyszczalni ścieków.

4.5 Sfera techniczna

Budynki mieszkalne i mieszkania

Według danych statystycznych GUS w powiecie rybnickim pod koniec 2015 roku zarejestrowanych było 24 208 mieszkań, natomiast w Gminie Gaszowice było ich 3 004. Liczba budynków mieszkalnych w tym samym roku w powiecie wynosiła 15 189, natomiast w gminie – 2 330.

Rysunek 6 Liczba budynków mieszkalnych i mieszkań w gminie w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego – Banku Danych Lokalnych

Liczba mieszkań i budynków mieszkalnych w gminie stale rośnie. W latach 2012-2015 liczba mieszkań w gminie zwiększyła się o 102, a liczba budynków o 80.

Zabytki

Na obszarze Gminy Gaszowice znajdują się zabytki wymienione w poniższej tabeli.

Tabela 9 Zabytki znajdujące się na obszarze Gminy Gaszowice

Adres	Obiekt objęty ochroną	Numer rejestru zabytków Data wpisu
Czernica ulica Wolności 39	Pałacyk wzniesiony po 1865 roku w stylu neogotyckim (granice ochrony obejmują budynek)	A/6/99 30 IV 1999
Czernica ulica Wolności 42	Budynek starej szkoły podstawowej z około 1900 roku w stylu modernistycznym (granice ochrony obejmują cały budynek)	A/1463/92 7 V 1992
Czernica ulica Górnicza	Zespół szybu wentylacyjnego I "Czernica" (d. Erbreich) z przełomu XIX i XX wieku: budynek szybu z wieżą wyciągową, budynek maszyny wyciągowej, budynek rozdzielni elektrycznej	A/1318/84 16 I 1984

Czernica	Dawny zespół szybu wentylacyjnego II (dawny Szyb Cecylia) z lat 1909-1910: dawna maszynownia i rozdzielnia elektryczna, nadszybie z wieżą wyciągową, dawna cechownia i łaźnia	A/1328/84 17 XII 1984

5 Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych

Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych obejmuje analizę wszystkich sfer, tj. sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej, technicznej, a w szczególności pogłębioną analizę kwestii społecznych dla określenia potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym, co pozwoli na przygotowanie działań rewitalizacyjnych o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu.

Kwantyfikowalne i weryfikowalne dane pozwalające zdiagnozować obszary problemowe w gminie pozyskano z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Gminy w Gaszowicach, Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Miejskiej Policji, Ośrodka Pomocy Społecznej, Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Delegatury Krajowego Biura Wyborczego. Wyniki analiz przedstawiono w podziale na każdą miejscowość (sołectwo) Gminy Gaszowice. Do wyodrębnienia obszarów charakteryzujących się koncentracją problemów wykorzystano uzyskane dane ilościowe od w/w instytucji.

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Wyniki analizy ilościowej pozwalają zidentyfikować zdegradowane obszary Gminy, w których następuje największa koncentracja problemów.

5.1 Sfera społeczna

Problemy społeczne w poszczególnych sołectwach Gminy Gaszowice zostały zidentyfikowane w oparciu o dane dotyczące liczby osób korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaszowicach ze względu na ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm, chorobę, przemoc w rodzinie oraz niepełnosprawność. Poddano analizie także inne rodzaje problemów, tj. przestępczość, bezrobocie, wypadki drogowe. Dokonano oceny aktywności społecznej mieszkańców poprzez analizę częstotliwości wydarzeń kulturalnych oraz frekwencji wyborczej w poszczególnych sołectwach Gminy Gaszowice. Wyniki analizy pozwoliły zidentyfikować sołectwa, w których następuje koncentracja problemów społecznych.

Sytuacja demograficzna

Na dzień 31.12.2015 r. 16,89% ogólnej liczby osób mieszkających na terenie Gminy Gaszowice stanowili mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym. Największy udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych sołectw odnotowano w Piecach (19,23%), Czernicy (18,17%) oraz Gaszowicach (17,15%). Udział osób w wieku poprodukcyjnym był wyższy od średniej dla całej Gminy (16,89%). Sołectwa Szczerbice oraz Łuków Śląski charakteryzują się mniejszym odsetkiem mieszkańców w wieku poprodukcyjnym od średniej dla Gminy, odpowiednio 14,80% i 15,69%.

Tabela 10 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	16,89%
2	Gaszowice	17,15%
3	Czernica	18,17%
4	Piece	19,23%
5	Szczerbice	14,80%
6	Łuków Śląski	15,69%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gaszowice

Dane zawarte w poniższej tabeli dotyczą wskaźnika obciążenia demograficznego⁴. Najwyższe wartości wskaźnika odnotowano w sołectwach: Czernica, Piece, Gaszowice, świadczy to o większej ilości osób w wieku nieprodukcyjnym. Natomiast najniższe wartości wskaźnika dotyczą sołectw: Szczerbice oraz Łuków Śląski, co wskazuje na niższy wskaźnik demograficzny.

Tabela 11 Wskaźnik obciążenia demograficznego (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,59
2	Gaszowice	0,59
3	Czernica	0,62

⁴ Wskaźnik obciążenia demograficznego – określa względną ilość osób młodych (kobiety, mężczyźni do 18 roku życia) lub starszych (kobiety od 60 roku życia, mężczyźni od 65 roku życia) w odniesieniu do populacji w wieku produkcyjnym.

4	Piece	0,61
5	Szczerbice	0,58
6	Łuków Śląski	0,57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gaszowice

Bezrobocie

Największy udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie wszystkich mieszkańców poszczególnych sołectw odnotowano w Czernicy (2,96%) oraz Łukowie Śląskim (3,11%). Udział osób bezrobotnych był wyższy od średniej dla całej Gminy (2,32%). Najmniejsze problemy związane z bezrobociem występują w sołectwie Piece (1,96%). Ponadto w Szczerbicach oraz Gaszowicach udział osób bezrobotnych jest poniżej średniej dla Gminy i wynosi odpowiednio 2,00% i 2,03%.

Tabela 12 Udział bezrobotnych zarejestrowanych wg adresów zamieszkania w populacji mieszkańców ogółem (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	2,32%
2	Gaszowice	2,03%
3	Czernica	2,96%
4	Piece	1,96%
5	Szczerbice	2,00%
6	Łuków Śląski	3,11%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaszowicach

Największy udział osób długotrwale bezrobotnych w populacji mieszkańców poszczególnych sołectw odnotowano w Czernicy (1,45%) oraz Łukowie Śląskim (1,21%). Udział osób długotrwale bezrobotnych był wyższy od średniej dla całej Gminy (1,08%). Najmniejsze problemy związane z długotrwałym bezrobociem występują w sołectwie Piece (0,88%). Ponadto w Gaszowicach oraz Szczerbicach udział osób długotrwale bezrobotnych jest poniżej średniej dla Gminy i wynosi odpowiednio 0,93% i 0,98%.

Tabela 13 Udział osób długotrwale bezrobotnych w populacji mieszkańców ogółem (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	1,08%
2	Gaszowice	0,93%
3	Czernica	1,45%
4	Piece	0,88%
5	Szczerbice	0,98%
6	Łuków Śląski	1,21%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaszowicach

Największy udział osób długotrwale bezrobotnych w wieku produkcyjnym w populacji mieszkańców w wieku produkcyjnym poszczególnych sołectw odnotowano w Piecach (4,59%), Czernicy (2,36%) oraz Łukowie Śląskim (1,96%). Udział osób długotrwale bezrobotnych w wieku produkcyjnym był wyższy od średniej dla całej Gminy, która wynosiła 1,73%.

Tabela 14 Udział osób długotrwale bezrobotnych w wieku produkcyjnym w populacji mieszkańców w wieku produkcyjnym (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	1,73%
2	Gaszowice	1,48%
3	Czernica	2,36%
4	Piece	4,59%
5	Szczerbice	1,55%
6	Łuków Śląski	1,96%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaszowicach

Przestępczość

W 2015 roku na terenie Gminy Gaszowice odnotowano cztery czyny karalne osób nieletnich, które miały miejsce w sołectwie: Czernica (2) oraz Piece (2). Liczba czynów karalnych osób nieletnich jest niewielka, od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie. W pozostałych sołectwach nie miały miejsca czyny karalne osób nieletnich.

Tabela 15 Liczba czynów karalnych osób nieletnich w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych za 2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,0004
2	Gaszowice	0,000
3	Czernica	0,0009
4	Piece	0,002
5	Szczerbice	0,000
6	Łuków Śląski	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Gaszowicach

Największą liczbę przestępstw w 2015 r. odnotowano w sołectwie Gaszowice (39 przestępstw) oraz Czernica (19 przestępstw), co w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosi odpowiednio 0,013 oraz 0,008. Wartości tego wskaźnika dla w/w sołectw były wyższe od średniej dla całej Gminy, wynoszącej 0,008 przestępstw na 1 mieszkańca sołectwa.

Tabela 16 Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych za 2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,008
2	Gaszowice	0,013
3	Czernica	0,008
4	Piece	0,003
5	Szczerbice	0,004
6	Łuków Śląski	0,006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Gaszowicach

Pomoc społeczna

Sołectwami objętymi największym wsparciem ze względu na udzielanie pomocy społecznej są: Czernica oraz Szczerbice. W 2015 r. w Czernicy liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiła 0,0625, natomiast w Szczerbicach 0,052. Najmniejsze problemy związane z długotrwałym bezrobociem występują w sołectwie Piece.

Tabela 17 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,045
2	Gaszowice	0,036
3	Czernica	0,0625
4	Piece	0,034
5	Szczerbice	0,052
6	Łuków Śląski	0,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaszowicach

W 2015 r. w sołectwie Czernica odnotowano 0,014 osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 1 mieszkańca sołectwa. Wartość wskaźnika była wyższa od średniej dla całej Gminy (0,0059), co świadczy o większym natężeniu problemu.

Tabela 18 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,0059
2	Gaszowice	0,005
3	Czernica	0,014
4	Piece	0,000
5	Szczerbice	0,0028
6	Łuków Śląski	0,0026

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaszowicach

Sołectwami najbardziej dotkniętymi ubóstwem, mierzonymi liczbą osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 1 mieszkańca są Czernica, Łuków Śląski oraz Szczerbice. We wszystkich wymienionych sołectwach liczba osób objętych pomocą OPS ze względu na ubóstwo w 2015 r. przekracza wartość średnią dla całej Gminy, która wyniosła 0,0344.

Tabela 19 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,0344
2	Gaszowice	0,024

3	Czernica	0,05
4	Piece	0,0294
5	Szczerbice	0,0384
6	Łuków Śląski	0,0476

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaszowicach

Sołectwami objętymi największym wsparciem ze względu na problemy niepełnosprawności są: Łuków Śląski, Czernica oraz Szczerbice. Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla w/w sołectw był wyższy od średniej dla całej Gminy, wynoszącej 0,0109.

Tabela 20 Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,0109
2	Gaszowice	0,005
3	Czernica	0,0144
4	Piece	0,0089
5	Szczerbice	0,0128
6	Łuków Śląski	0,0208

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaszowicach

Sołectwami najbardziej dotkniętymi problemami alkoholowymi, mierzonymi ilością osób korzystających z pomocy OPS w tym względzie w przeliczeniu na 1 mieszkańca są: Szczerbice – 0,0111 oraz Czernica – 0,005.

Tabela 21 Liczba osób pobierających zasiłek z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,0049
2	Gaszowice	0,0016
3	Czernica	0,005
4	Piece	0,0009
5	Szczerbice	0,0111
6	Łuków Śląski	0,0026

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaszowicach

Sołectwami objętymi największym wsparciem ze względu na bezradność opiekuńczo-wychowawczą są: Czernica oraz Szczerbice. Wartości wskaźnika dla tych sołectw są wyższe niż średnia dla całej Gminy, która wynosi 0,0111.

Tabela 22 Liczba osób pobierających zasiłek z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,0111
2	Gaszowice	0,0053
3	Czernica	0,0217
4	Piece	0,0108
5	Szczerbice	0,0119
6	Łuków Śląski	0,0000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaszowicach

W sołectwach Piece oraz Czernica zaobserwowano największe wartości wskaźnika, tj. liczbę osób pobierających zasiłek stały w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Dla sołectwa Piece wynosiła 7 osób/1000 mieszkańców, natomiast dla Czernicy 5 osób/1000 mieszkańców. Wartości dla w/w sołectw są wyższe od średniej dla całej Gminy Gaszowice (3 osoby/1000 mieszkańców), co świadczy o wyższym stopniu nagromadzenia problemu na tym obszarze.

Tabela 23 Liczba osób pobierających zasiłek stały na 1000 ludności (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	3
2	Gaszowice	1
3	Czernica	5
4	Piece	7
5	Szczerbice	1
6	Łuków Śląski	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaszowicach

W Gminie Gaszowice 0,49% uczniów szkół podstawowych korzystało z dożywiania w 2015 r. Największy udział uczniów w populacji mieszkańców poszczególnych sołectw odnotowano w Łukowie Śląskim (1,06%). Ponadto udział osób długotrwale bezrobotnych był wyższy od średniej dla całej Gminy (0,49%) w sołectwach: Szczerbice, Czernica oraz Gaszowice. Najmniejsze problemy związane z dożywianiem występowały w sołectwie Piece (0,19%).

Tabela 24 Udział uczniów szkół podstawowych korzystających z dożywiania (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,49%
2	Gaszowice	0,53%
3	Czernica	0,81%
4	Piece	0,19%
5	Szczerbice	0,99%
6	Łuków Śląski	1,06%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaszowicach

Przemoc w rodzinie

Liczba rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie na terenie Gminy wynosiła 13 rodzin w 2015 roku. W sołectwach: Łuków Śląski, Szczerbice oraz Piece zaobserwowano największy problem przemocy w rodzinie. Wartości wskaźnika były wyższe niż średnia dla całej Gminy, która wynosiła 0,0048 os./1 mieszkańca sołectwa.

Tabela 25 Liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie na 1 mieszkańca (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,0048
2	Gaszowice	0,0036
3	Czernica	0,0022
4	Piece	0,0059
5	Szczerbice	0,0069
6	Łuków Śląski	0,0079

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaszowicach

Na dzień 31.12.2015 r. w Gminie Gaszowice było 65 mieszkańców objętych pomocą w ramach procedury „Niebieska karta”. W sołectwach Szczerbice oraz Łuków Śląski wartości wskaźnika były wyższe niż średnia dla całej Gminy, wynosiły odpowiednio 0,0123 oraz 0,00793 os./1 mieszkańca sołectwa, co oznacza, że w tych sołectwach jest największa liczba mieszkańców objętych pomocą w ramach procedury „Niebieska karta”.

Tabela 26 Liczba osób objętych pomocą w ramach procedury „Niebieska karta” w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,0069
2	Gaszowice	0,0043
3	Czernica	0,00456
4	Piece	0,00595
5	Szczerbice	0,0123
6	Łuków Śląski	0,00793

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaszowicach

Aktywność społeczna

Jednym ze wskaźników aktywności społecznej mieszkańców jest liczba wydarzeń kulturalnych. W 2015 roku na terenie Gminy Gaszowice odbyło się 13 wydarzeń kulturalnych, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców daje wartość wskaźnika równą 0,138. W sołectwach Czernica, Gaszowice, oraz Szczerbice wartości wskaźników były niższe od średniej dla całej Gminy.

Tabela 27 Liczba wydarzeń kulturalnych w 2015 roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych za 2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,138
2	Gaszowice	0,133
3	Czernica	0,137
4	Piece	0,196
5	Szczerbice	0,082
6	Łuków Śląski	0,271

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gaszowice

Frekwencja wyborcza w wyborach Prezydenckich w 2015 r. w Gminie Gaszowice wynosiła 54,51% i była niższa o 1,66% od średniej dla powiatu rybnickiego. W sołectwach Łuków Śląski oraz Czernica frekwencja wyborcza była niższa niż średnia dla całej Gminy. Największą aktywność wyborczą zidentyfikowano na terenie sołectwa Gaszowice, która wynosiła 57,61%.

Tabela 28 Frekwencja wyborcza w wyborach Prezydenckich (II tura) w 2015 roku (wg danych za 2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	54,51%
2	Gaszowice	57,61%
3	Czernica	51,13%
4	Piece	55,16%
5	Szczerbice	54,49%
6	Łuków Śląski	51,08%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Katowicach

Inne zjawiska problemowe

W 2015 r. najwięcej wypadków i kolizji drogowych miało miejsce w sołectwach Gaszowice (14) oraz Szczerbice (9). Jednak analiza liczby wypadków drogowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca poszczególnych sołectw obrazuje największe problemy w sołectwach Gaszowice oraz Łuków Śląski. Wartości wskaźnika dla tych sołectw są wyższe niż średnia dla całej Gminy, która wynosi 0,0037.

Tabela 29 Liczba wypadków drogowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych za 2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,0037
2	Gaszowice	0,004
3	Czernica	0,002
4	Piece	0,001
5	Szczerbice	0,003
6	Łuków Śląski	0,005

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Gaszowicach

Podsumowanie sfery społecznej

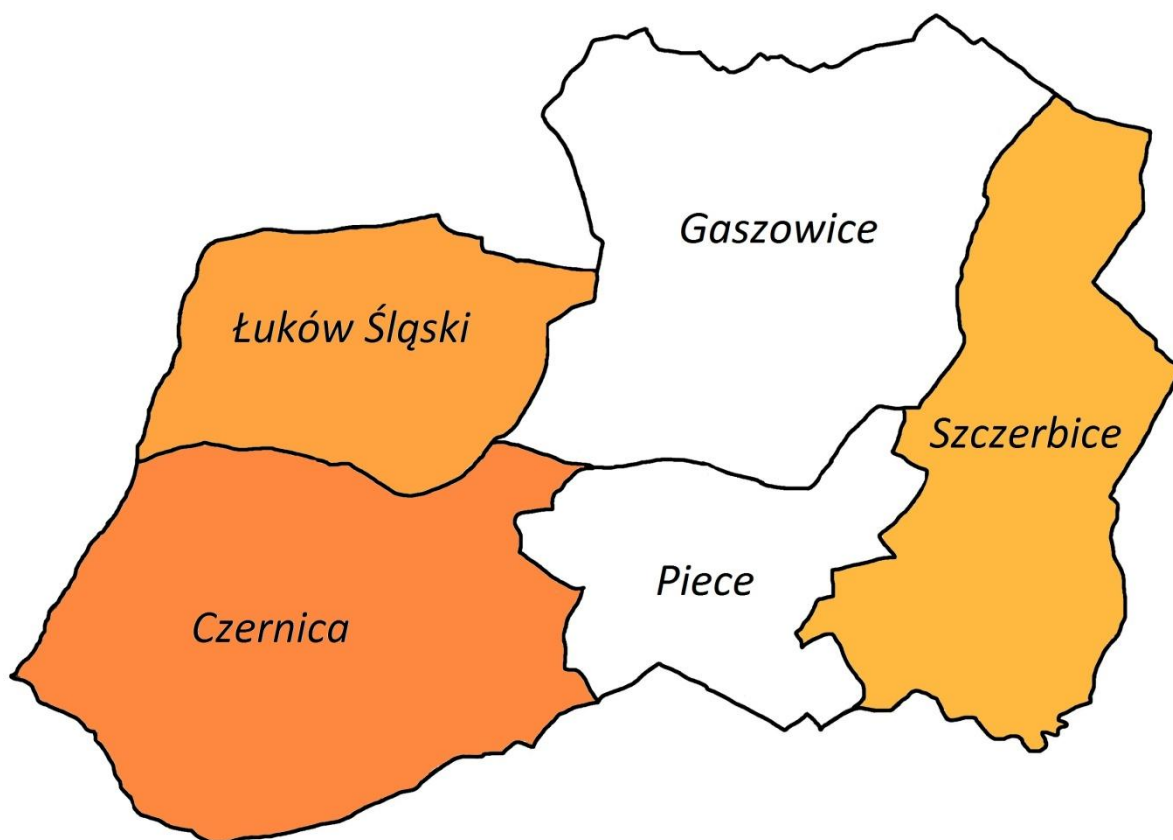
Do analizy sfery społecznej wykorzystano 20 wskaźników. Wartości poszczególnych analizowanych wskaźników z podziałem na sołectwa Gminy Gaszowice przedstawiono w poniższej tabeli. Kolorem łososiowym zaznaczono sołectwa, w których zaobserwowano występowanie danego problemu, tzn. wartość wskaźnika była niekorzystna w stosunku do ogólnej wartości dla Gminy.

Tabela 30 Wartości wskaźników w sferze społecznej w poszczególnych sołectwach Gminy Gaszowice

	Wskaźnik	Gmina Gaszowice	Gaszowice	Czernica	Piece	Szczerbice	Łuków Śląski
Sytuacja demograficzna	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców	16,89%	17,15%	18,17%	19,23%	14,80%	15,69%
	Wskaźnik obciążenia demograficznego – określa względną ilość osób młodych w odniesieniu do populacji w wieku produkcyjnym	0,59	0,59	0,62	0,61	0,58	0,57
Bezrobocie	Udział bezrobotnych zarejestrowanych wg adresów zamieszkania w populacji mieszkańców ogółem	2,32%	2,03%	2,96%	1,96%	2,00%	3,11%
	Udział osób długotrwale bezrobotnych w populacji mieszkańców ogółem	1,08%	0,93%	1,45%	0,88%	0,98%	1,21%
	Udział osób długotrwale bezrobotnych w wieku produkcyjnym w populacji mieszkańców w wieku produkcyjnym	1,73%	1,48%	2,36%	4,59%	1,55%	1,96%
Przestępczość	Liczba czynów karalnych osób nieletnich w przeliczeniu na 1 mieszkańca	0,0004	0,0000	0,0009	0,002	0,0000	0,0000
	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1 mieszkańca	0,008	0,013	0,008	0,003	0,004	0,006
Pomoc społeczna	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca	0,045	0,036	0,0625	0,034	0,052	0,05
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 1 mieszkańca	0,0059	0,005	0,014	0,000	0,0028	0,0026
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 1 mieszkańca	0,0344	0,024	0,05	0,0294	0,0384	0,0476
	Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca	0,0109	0,005	0,0144	0,0089	0,0128	0,0208

	Liczba osób pobierających zasiłek z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 1 mieszkańca	0,0049	0,0016	0,005	0,0009	0,0111	0,0026
	Liczba osób pobierających zasiłek z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w przeliczeniu na 1 mieszkańca	0,0111	0,0053	0,0217	0,0108	0,0119	0,0000
	Liczba osób pobierających zasiłek stały na 1000 ludności	3	1	5	7	1	2
	Udział uczniów szkół podstawowych korzystających z dożywiania	0,49%	0,53%	0,81%	0,19%	0,99%	1,06%
Przemoc w rodzinie	Liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie na 1 mieszkańca	0,0048	0,0036	0,0022	0,0059	0,0069	0,0079
	Liczba osób objętych pomocą w ramach procedury „Niebieska karta” w przeliczeniu na 1 mieszkańca	0,0069	0,0043	0,00456	0,00595	0,0123	0,00793
Aktywność społeczna	Liczba wydarzeń kulturalnych w 2015 roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,138	0,133	0,137	0,196	0,082	0,271
	Frekwencja wyborcza w wyborach Prezydenckich (II tura) w 2015 roku	54,51%	57,61%	51,13%	55,16%	54,49%	51,08%
Inne zjawiska problemowe	Liczba wypadków drogowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca	0,0037	0,004	0,002	0,001	0,003	0,005

Najwięcej problemów społecznych skumulowanych jest w następujących sołectwach: Czernica (85% ogółu problemów: 17 z 20), Łuków Śląski (55%: 11 z 20), oraz w Szczerbice (45%: 9 z 20). Sytuacja kryzysowa w sferze społecznej w/w sołectw wynika, m.in. z bezrobocia oraz udzielanych świadczeń pomocy społecznej mieszkańcom. Na poniższym rysunku zostały przedstawione obszary problemowe Gminy (wyższe nasycenie koloru świadczy o zdiagnozowanej większej ilości problemów w niniejszej sferze).

Rysunek 7 Obszar Gminy Gaszowice z zaznaczonymi sołectwami w których zidentyfikowano problemy w sferze społecznej

Źródło: opracowanie własne

5.2 Sfera gospodarcza

Analiza sfery gospodarczej na terenie Gminy Gaszowice jest ważna w kontekście planowanych działań w ramach procesu rewitalizacji. Przeanalizowano obszar przedsiębiorczości w Gminie. Podczas diagnozy sfery gospodarczej w Gminie Gaszowice wzięto pod uwagę trzy wskaźniki, tj. liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 mieszkańca, liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 10 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców oraz liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

W 2015 r. w sołectwach Czernica oraz Piece odnotowano odpowiednio 0,04 i 0,039 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 mieszkańca sołectwa. Wartości wskaźnika były niższe od średniej dla całej Gminy (0,0059), co świadczy o mniejszej liczbie podmiotów gospodarczych oraz większym natężeniu problemu.

Tabela 31 Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,046
2	Gaszowice	0,050
3	Czernica	0,040
4	Piece	0,039

5	Szczerbice	0,047
6	Łuków Śląski	0,057

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gaszowice

W poniższej tabeli zamieszczono dane na temat liczby podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 10 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W 2015 r. najniższe wartości wskaźnika odnotowano w sołectwach: Piece, Szczerbice, Łuków Śląski oraz Gaszowice. Tylko w sołectwie Czernica liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 10 osób była wyższa od średniej dla Gminy.

Tabela 32 Liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 10 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,16
2	Gaszowice	0,13
3	Czernica	0,41
4	Piece	0,00
5	Szczerbice	0,12
6	Łuków Śląski	0,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gaszowice

W sołectwach Gaszowice, Piece oraz Łuków Śląski w 2015 roku zarejestrowano największą liczbę nowych podmiotów gospodarczych. Niższe wartości wskaźnika aniżeli wartość dla całej gminy odnotowano w sołectwach: Czernica oraz Szczerbice. Oznacza to, że w wymienionych sołectwach jest najmniejsza liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 33 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,373
2	Gaszowice	0,467
3	Czernica	0,182
4	Piece	0,393
5	Szczerbice	0,369
6	Łuków Śląski	0,541

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gaszowice

Podsumowanie sfery gospodarczej

Do analizy sfery gospodarczej wykorzystano 3 wskaźniki. Wartości poszczególnych analizowanych wskaźników z podziałem na sołectwa Gminy Gaszowice przedstawiono w poniższej tabeli. Kolorem łososiowym zaznaczono sołectwa, w których zaobserwowano występowanie danego problemu, tzn. wartość wskaźnika była niekorzystna w stosunku do ogólnej wartości dla Gminy.

Tabela 34 Wartości wskaźników w sferze gospodarczej w poszczególnych sołectwach Gminy Gaszowice

Wskaźnik	Gmina Gaszowice	Gaszowice	Czernica	Piece	Szczerbice	Łuków Śląski
Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 mieszkańca	0,046	0,050	0,040	0,039	0,047	0,057
Liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 10 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,16	0,13	0,41	0	0,12	0,13
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,373	0,467	0,182	0,393	0,369	0,541

Najwięcej problemów gospodarczych skumulowanych jest w następujących sołectwach: Czernica (2 z 3), Piece (2 z 3) oraz Szczerbice (2 z 3). Na poniższym rysunku zostały przedstawione obszary problemowe Gminy zdiagnozowane w niniejszej sferze.

Rysunek 8 Obszar Gminy Gaszowice z zaznaczonymi sołectwami w których zidentyfikowano problemy w sferze gospodarczej

Źródło: opracowanie własne

5.3 Sfera środowiskowa

Analiza sfery środowiskowej terenu Gminy Gaszowice pozwoli na określenie kondycji środowiskowej Gminy. Sytuacja środowiska ma znaczący wpływ na jakość życia mieszkańców Gminy oraz stanowi o atrakcyjności i potencjale danego obszaru.

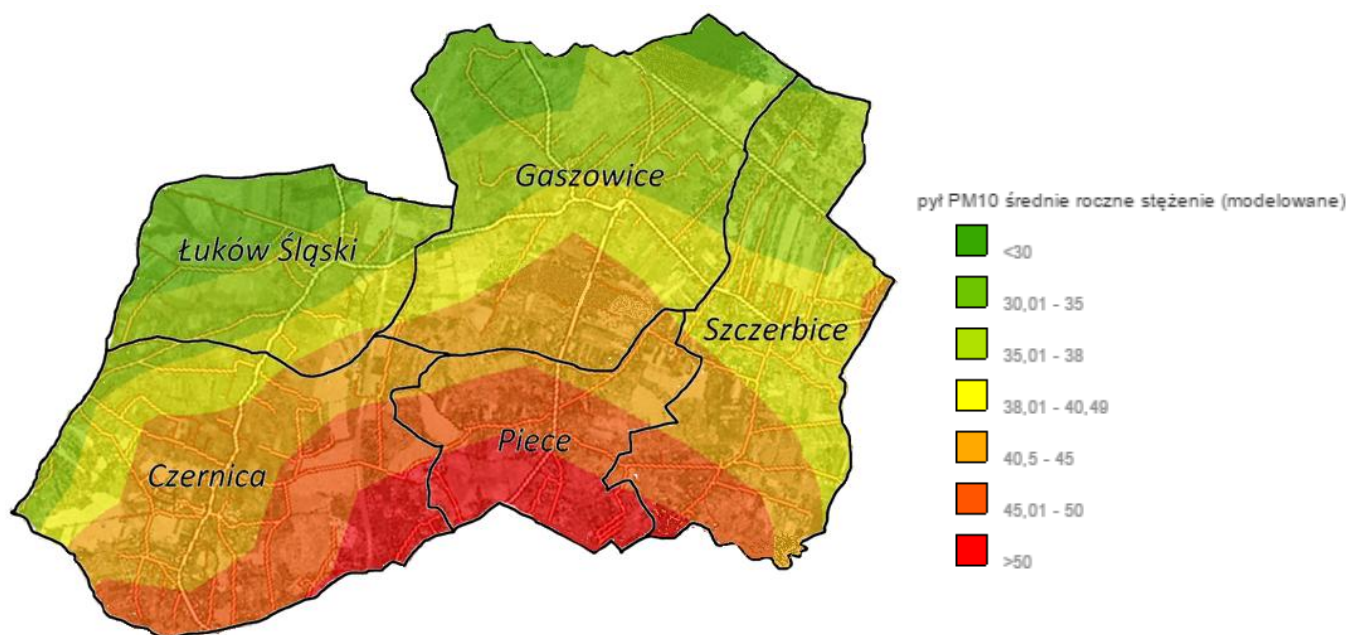
Sfera środowiskowa w Gminie Gaszowice zdiagnozowana została na podstawie wskaźnika nagromadzenia wyrobów zawierających azbest (kg) w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wartości wskaźnika przekraczające średnią dla Gminy odnotowano w sołectwach Łuków Śląski (18 687,68) oraz Czernica (8 525,81).

Tabela 35 Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest kg w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych za 2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	6 602,67
2	Gaszowice	5 443,72
3	Czernica	8 525,81
4	Piece	2 931,74
5	Szczerbice	4 168,04
6	Łuków Śląski	18 687,68

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gaszowice

Ponadto analizie poddano średnioroczne modelowane stężenie pyłu PM10 na terenie Gminy Gaszowice sporządzone na potrzeby opracowania Programu Ochrony Powietrza dla stref województwa śląskiego w 2014 roku. Największe stężenie średnioroczne pyłu PM10 zaobserwowano w sołectwie Piece, na tym terenie przeważają wartości powyżej 45 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. W sołectwie Czernica dominuje stężenie pyłu PM10 powyżej 40,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. W sołectwach Łuków Śląski oraz Gaszowice natężenie problemu jest najmniejsze.

Rysunek 9 Średnioroczne modelowane stężenie pyłu PM10 na terenie Gminy Gaszowice [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych na: <http://mapy.orsip.pl/>

Podsumowanie sfery środowiskowej

Do analizy sfery środowiskowej wykorzystano 2 wskaźniki. Na podstawie średniorocznego modelowania stężenia pyłu PM10 opracowano wskaźnik jakości powietrza w przedziale od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo zły stan, a 5 dobry. Wartości analizy danych z podziałem na poszczególne sołectwa Gminy Gaszowice przedstawiono w poniższej tabeli. Kolorem łososiowym zaznaczono sołectwa, w których zaobserwowano występowanie danego problemu, tzn. wartość wskaźnika była niekorzystna w stosunku do ogólnej wartości dla Gminy.

Analiza danych jakościowych, tj. średnioroczne modelowane stężenie pyłu PM10 wyłoniła sołectwa Gminy w których można zaobserwować problemy związane z wysokim stężeniem średniorocznym pyłu PM10.

Tabela 36 Wartości wskaźników w sferze środowiskowej w poszczególnych sołectwach Gminy Gaszowice

Wskaźnik	Gmina Gaszowice	Gaszowice	Czernica	Piecie	Szczerbice	Łuków Śląski
Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest kg w przeliczeniu na 100 mieszkańców	6 602,67	5 443,72	8 525,81	2 931,74	4 168,04	18 687,68
Wskaźnik jakości powietrza	3	4	2	1	3	5

Z niniejszej analizy wynika, że w sołectwie Łuków Śląski z zaobserwowanych największym nagromadzeniem wyrobów zawierających azbest, stężenie średnioroczne pyłu PM10 jest najmniejsze w stosunku do pozostałych sołectw Gminy. Natomiast dla sołectwa Czernica, w którym problem

nagromadzenia wyrobów zawierających azbest jest też znaczący, zdiagnozowano także wysokie stężenia średnioroczne pyłu PM10, w niektórych terenach sołectwa oszacowano stężenie na poziomie 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Największe stężenie średnioroczne pyłu PM10 zaobserwowano w sołectwie Piece, na tym terenie przeważają wartości powyżej 45 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Zgodnie z poniższym rysunkiem problemy z sferze środowiskowej skumulowane są w następujących sołectwach Czernica (2 z 2), Łuków Śląski (1 z 2) oraz Piece (1 z 2) (wyższe nasycenie koloru świadczy o zdiagnozowanej większej ilości problemów w niniejszej sferze).

Rysunek 10 Obszar Gminy Gaszowice z zaznaczonymi sołectwami w których zidentyfikowano problemy w sferze środowiskowej

Źródło: opracowanie własne

5.4 Sfera przestrzenno – funkcjonalna

Dalszym krokiem w delimitacji obszaru zdegradowanego było przeprowadzenie analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej. O potencjale i atrakcyjności danego obszaru świadczą warunki przestrzenno-funkcjonalne, mogą one stać się przyczynkiem do przyciągania nowych mieszkańców lub potencjalnych inwestorów. Określenie obszarów kryzysowych w tym zakresie dotyczyć będzie wyposażenia w infrastrukturę techniczną, tj. sieć wodociągowa i kanalizacyjna, infrastrukturę komunikacyjną, tj. przystanki komunikacji miejskiej, oraz infrastrukturę społeczną, tj. kluby i obiekty sportowe.

W Gminie Gaszowice 9 252 mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej (wg danych na dzień 28.11.2016 r.), co stanowi 98,54% ogólnej liczby osób mieszkających na terenie Gminy. Najmniejszy udział osób korzystających z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych

sołectw odnotowano w Czernicy (98,50%), Łukowie Śląskim (98,38%) oraz Piecach (98,33%). Udział osób był niższy od średniej dla całej Gminy (98,54%).

Tabela 37 Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności (wg danych na dzień 28.11.2016 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	98,54%
2	Gaszowice	98,63%
3	Czernica	98,50%
4	Piece	98,33%
5	Szczerbice	98,61%
6	Łuków Śląski	98,38%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gaszowice

Na dzień 28.11.2016 r. w Gminie Gaszowice 4622 osób korzystało z sieci kanalizacyjnej, co stanowi 49,23% ogólnej liczby osób mieszkających na terenie Gminy. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności jest wskaźnikiem obrazującym, w których obszarach Gminy Gaszowice brakuje infrastruktury technicznej, która jest istotna dla mieszkańców. Sołectwa Czernica oraz Łuków Śląski nie są objęte systemem kanalizacji sanitarnej.

Tabela 38 Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności (wg danych na dzień 28.11.2016r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	49,23%
2	Gaszowice	61,39%
3	Czernica	0,00%
4	Piece	64,08%
5	Szczerbice	87,29%
6	Łuków Śląski	0,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gaszowice

Diagnozę infrastruktury komunikacyjnej dokonano poprzez analizę wartości wskaźnika dot. liczby przystanków w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych za 2016 r.) poszczególnych sołectw Gminy Gaszowice. W sołectwach Szczerbice, Gaszowice oraz Czernica wartości wskaźnika były niższe niż średnia dla całej Gminy (0,149), co świadczy o małej liczbie przystanków komunikacji miejskiej przypadających na 100 mieszkańców sołectwa.

Tabela 39 Liczba przystanków w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych za 2016 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,149
2	Gaszowice	0,133
3	Czernica	0,137
4	Piece	0,196

5	Szczerbice	0,123
6	Łuków Śląski	0,271

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gaszowice

Na terenie Gminy Gaszowice znajdują się 4 kluby sportowe. Wartość wskaźnika liczby klubów sportowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców dla całej Gminy wynosi 0,043. Dla sołectwa Szczerbice wartość wskaźnika jest mniejsza niż średnia obliczona dla Gminy i wynosi 0,041. W sołectwach Gaszowice oraz Łuków Śląski nie znajdują się kluby sportowe. Jednak jedna z sekcji piłkarskich klubu Dąb Gaszowice mającego siedzibę w Piecach przy ul. Sportowej działa na terenie Łukowa Śląskiego.

Tabela 40 Liczba klubów sportowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych za 2016 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,043
2	Gaszowice	0,000
3	Czernica	0,091
4	Piece	0,098
5	Szczerbice	0,041
6	Łuków Śląski	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gaszowice

W 2016 roku na terenie Gminy Gaszowice znajdowało się 15 obiektów sportowych. Liczba obiektów sportowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest kolejnym wskaźnikiem w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. Wartości wskaźnika dla sołectw Łuków Śląski (0,135), Gaszowice (0,133) oraz Szczerbice (0,082) są mniejsze niż średnia dla terenu całej Gminy (0,160), co świadczy o niskiej liczbie obiektów sportowych występujących w w/w sołectwach.

Tabela 41 Liczba obiektów sportowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych za 2016 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,160
2	Gaszowice	0,133
3	Czernica	0,182
4	Piece	0,393
5	Szczerbice	0,082
6	Łuków Śląski	0,135

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gaszowice

Podsumowanie sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Do analizy sfery przestrzenno - funkcjonalnej wykorzystano 5 wskaźników. Wartości poszczególnych analizowanych wskaźników z podziałem na sołectwa Gminy Gaszowice przedstawiono w poniższej tabeli. Kolorem łososiowym zaznaczono sołectwa, w których zaobserwowano występowanie danego problemu, tzn. wartość wskaźnika była niekorzystna w stosunku do ogólnej wartości dla Gminy.

Tabela 42 Wartości wskaźników w sferze przestrzenno - funkcjonalnej w poszczególnych sołectwach Gminy Gaszowice

Wskaźnik	Gmina Gaszowice	Gaszowice	Czernica	Piece	Szczerbice	Łuków Śląski
Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności	98,54%	98,63%	98,50%	98,33%	98,61%	98,38%
Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności	49,23%	61,39%	0,00%	64,08%	87,29%	0,00%
Liczba przystanków w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,149	0,133	0,137	0,196	0,123	0,271
Liczba klubów sportowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,043	0,000	0,091	0,098	0,041	0,000
Liczba obiektów sportowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,160	0,133	0,182	0,393	0,082	0,135

Najwięcej problemów w sferze przestrzenno - funkcjonalnej skumulowanych jest w następujących sołectwach: Łuków Śląski (4 z 5), Gaszowice (3 z 5), Czernica (3 z 5) oraz Szczerbice (3 z 5). Na poniższym rysunku zostały przedstawione obszary problemowe Gminy (wyższe nasycenie koloru świadczy o zdiagnozowanej większej ilości problemów w niniejszej sferze).

Rysunek 11 Obszar Gminy Gaszowice z zaznaczonymi sołectwami w których zidentyfikowano problemy w sferze przestrzenno – funkcjonalnej

Źródło: opracowanie własne

5.5 Sfera techniczna

Badany aspekt sfery technicznej, czyli infrastruktura techniczna Gminy Gaszowice umożliwi diagnozę jakości życia mieszkańców oraz precyzyjnie wskaże obszary problemowe, z jakimi boryka się Gmina w tym zakresie. Badane wskaźniki, tj. liczba wydanych pozwoleń na budowę, długość dróg gminnych wymagających remontu lub modernizacji, czy liczba zabytków wpisanych do rejestru zabytków świadczą o poziomie rozwoju technicznego Gminy Gaszowice.

W 2015 roku na terenie Gminy Gaszowice zostało wydanych 57 pozwoleń na budowę. Liczba wydanych pozwoleń na budowę w przeliczeniu na 100 mieszkańców dla terenu całej Gminy wynosi 0,607. Dla sołectw Piece, Szczerbice oraz Gaszowice wartości wskaźnika są niższe od średniej dla Gminy, co oznacza małą liczbę wydanych pozwoleń na budowę w przeliczeniu na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw.

Tabela 43 Liczba wydanych pozwoleń na budowę w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,607
2	Gaszowice	0,601
3	Czernica	0,820
4	Piece	0,393

5	Szczerbice	0,492
6	Łuków Śląski	0,677

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gaszowice

Na terenie Gminy Gaszowice 20 km dróg gminnych wymaga remontu lub modernizacji. Udział dróg gminnych wymagających remontu lub modernizacji w przeliczeniu na 1 km dróg gminnych dla terenu Gminy Gaszowice wynosi 31,12%. Dla sołectw Łuków Śląski oraz Czernica wartości niniejszego wskaźnika są wyższe od średniej dla całej Gminy i wynoszą odpowiednio 55,23% i 33,54%,. Oznacza to, że wymienione sołectwa posiadają największą szacowaną długość dróg gminnych wymagających remontu lub modernizacji w przeliczeniu na 1 km dróg gminnych.

Tabela 44 Długość dróg gminnych wymagających remontu lub modernizacji w przeliczeniu na 1 km dróg gminnych (wg danych na dzień 28.11.2016 r.)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	31,12%
2	Gaszowice	24,32%
3	Czernica	33,54%
4	Piece	30,50%
5	Szczerbice	19,42%
6	Łuków Śląski	55,23%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gaszowice

Poniższa tabela prezentuje dane dotyczące liczby zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Jedynie w sołectwie Czernica odnotowano występowanie zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego. Są to cztery obiekty, tj. pałac, budynek starej szkoły podstawowej, Zespół szybu wentylacyjnego I "Czernica" oraz dawny zespół szybu wentylacyjnego II.

Tabela 45 Liczba zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych na dzień 28.11.2016)

L.p.	Obszar	Wartość wskaźnika
1	Gmina Gaszowice	0,032
2	Gaszowice	0,0
3	Czernica	0,137
4	Piece	0,0
5	Szczerbice	0,0
6	Łuków Śląski	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gaszowice

Podsumowanie sfery technicznej

Do analizy sfery technicznej wykorzystano następujące wskaźniki, które pomogły w diagnozie tego obszaru: liczbę wydanych pozwoleń na budowę w przeliczeniu na 100 mieszkańców, długość dróg gminnych wymagających remontu lub modernizacji w przeliczeniu na 1 km dróg gminnych, liczbę zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego w przeliczeniu na 100

mieszkańców. Wartości poszczególnych analizowanych wskaźników z podziałem na sołectwa Gminy Gaszowice przedstawiono w poniższej tabeli. Kolorem łososiowym zaznaczono sołectwa, w których zaobserwowano występowanie danego problemu, tzn. wartość wskaźnika była niekorzystna w stosunku do ogólnej wartości dla Gminy.

Tabela 46 Wartości wskaźników w sferze technicznej w poszczególnych sołectwach Gminy Gaszowice

Wskaźnik	Gmina Gaszowice	Gaszowice	Czernica	Piece	Szczerbice	Łuków Śląski
Liczba wydanych pozwoleń na budowę w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,607	0,601	0,820	0,393	0,492	0,677
Długość dróg gminnych wymagających remontu lub modernizacji w przeliczeniu na 1 km dróg gminnych	31,12%	24,32%	33,54%	30,50%	19,42%	55,23%
Liczba zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,032	0,0	0,137	0,0	0,0	0,0

Najwięcej problemów sfery technicznej skumulowanych jest w następujących sołectwach: Gaszowice (2 z 3), Piece (2 z 3), Szczerbice (2 z 3) oraz Łuków Śląski (2 z 3). Na poniższym rysunku zostały przedstawione obszary problemowe Gminy zdiagnozowane w niniejszej sferze.

Rysunek 12 Obszar Gminy Gaszowice z zaznaczonymi sołectwami w których zidentyfikowano problemy w sferze technicznej

Źródło: opracowanie własne

6 Wyznaczenie obszarów zdegradowanych na podstawie wartości wskaźników opracowanych na podstawie diagnozy ilościowej dla poszczególnych sołectw Gminy Gaszowice

Obszar zdegradowany jest to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, do których zaliczyć można m.in.: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji, niski poziom kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym oraz kulturalnym, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Obszary zdegradowane wyznaczone zostały na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej w pięciu sferach, tj. społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. W poniższej tabeli zostały zestawione wskaźniki przeanalizowane w diagnozie we wszystkich sferach. Kolorem łososiowym zaznaczono sołectwa, w których zaobserwowano występowanie danego problemu, tzn. wartość wskaźnika była niekorzystna w stosunku do ogólnej wartości dla Gminy.

Tabela 47 Zestawienie wskaźników opracowanych na podstawie diagnozy ilościowej dla poszczególnych sołectw Gminy Gaszowice

L.p.	Wskaźnik	Gaszowice	Czernica	Piece	Szczerbice	Łuków Śląski
Sfera społeczna						
1	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców					
2	Wskaźnik obciążenia demograficznego					
3	Udział bezrobotnych zarejestrowanych wg adresów zamieszkania w populacji mieszkańców ogółem					
4	Udział osób długotrwale bezrobotnych w populacji mieszkańców ogółem					
5	Udział osób długotrwale bezrobotnych w wieku produkcyjnym w populacji mieszkańców w wieku produkcyjnym					
6	Liczba czynów karnych osób nieletnich w przeliczeniu na 1 mieszkańca					
7	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1 mieszkańca					
8	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca					
9	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 1 mieszkańca					
10	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 1 mieszkańca					
11	Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca					
12	Liczba osób pobierających zasiłek z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 1 mieszkańca					
13	Liczba osób pobierających zasiłek z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w przeliczeniu na 1 mieszkańca					
14	Liczba osób pobierających zasiłek stały na 1000 ludności					
15	Udział uczniów szkół podstawowych korzystających z dożywiania					
16	Liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie na 1 mieszkańca					

17	Liczba osób objętych pomocą w ramach procedury „Niebieska karta” w przeliczeniu na 1 mieszkańca					
18	Liczba wydarzeń kulturalnych w 2015 roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców					
19	Frekwencja wyborcza w wyborach Prezydenckich (II tura) w 2015 roku					
20	Liczba wypadków drogowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca					
Sfera gospodarcza						
21	Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 mieszkańca					
22	Liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 10 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców					
23	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców					
Sfera środowiskowa						
24	Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest kg w przeliczeniu na 100 mieszkańców					
25	Wskaźnik jakości powietrza					
Sfera przestrzenno - funkcjonalna						
26	Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności					
27	Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności					
28	Liczba przystanków w przeliczeniu na 100 mieszkańców					
29	Liczba klubów sportowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców					
30	Liczba obiektów sportowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców					
Sfera techniczna						
31	Liczba wydanych pozwoleń na budowę w przeliczeniu na 100 mieszkańców					
32	Długość dróg gminnych wymagających remontu lub modernizacji w przeliczeniu na 1 km dróg gminnych					
33	Liczba zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego w przeliczeniu na 100 mieszkańców					

Liczba występujących problemów w sferze społecznej	6	17	6	9	11
Liczba występujących problemów w sferze gospodarczej	1	2	2	2	1
Liczba występujących problemów w sferze środowiskowej	0	2	1	0	1
Liczba występujących problemów w sferze przestrzenno - funkcjonalnej	3	3	1	3	4
Liczba występujących problemów w sferze technicznej	2	1	2	2	2
Liczba problemów ogółem	12	25	12	16	19
Udział % problemów społecznych	30,00%	85,00%	30,00%	45,00%	55,00%
Udział % problemów ogółem	36,36%	75,76%	36,36%	48,48%	57,58%

Przeprowadzona diagnoza metodami statystycznymi pozwoliła zidentyfikować potencjalne obszary problemowe (zdegradowane), w których występuje największa liczba problemów w porównaniu z innymi obszarami Gminy Gaszowice oraz uśrednionymi wartościami dla niniejszej jednostki samorządu terytorialnego.

Najwięcej problemów społecznych skumulowanych jest w następujących sołectwach Czernica (85,00% problemów w sferze społecznej: 17 z 20), Łuków Śląski (55,00%: 11 z 20).

Jednocześnie w sołectwie Łuków Śląski, Czernica oraz Szczerbice występują problemy gospodarcze oraz środowiskowe, funkcjonalno-przestrzenne, techniczne.

Podsumowując, największa sytuacja kryzysowa występuje w sołectwach Czernica (75,76% ogółu problemów), Łuków Śląski (57,58% ogółu problemów), w związku z tym obszary te można uznać jako zdegradowane i objąć rewitalizacją. Na poniższej mapie zostały zaznaczone obszary zdegradowane (wyższe nasycenie koloru świadczy o zdiagnozowanej większej ilości problemów).

Obszar zdegradowany stanowi 43,31% powierzchni Gminy i jest zamieszkały przez 31,25% mieszkańców Gminy.

Rysunek 13 Zdiagnozowane obszary zdegradowane na terenie Gminy Gaszowice

Źródło: opracowanie własne

Opinie i sugestie mieszkańców Gminy

Pogłębienie analizy o opinie i sugestie mieszkańców Gminy Gaszowice, uzyskane w ramach przeprowadzenia badań sondażowych, pozwalają na wnioskowanie o przyczynach występowania poszczególnych negatywnych zjawisk.

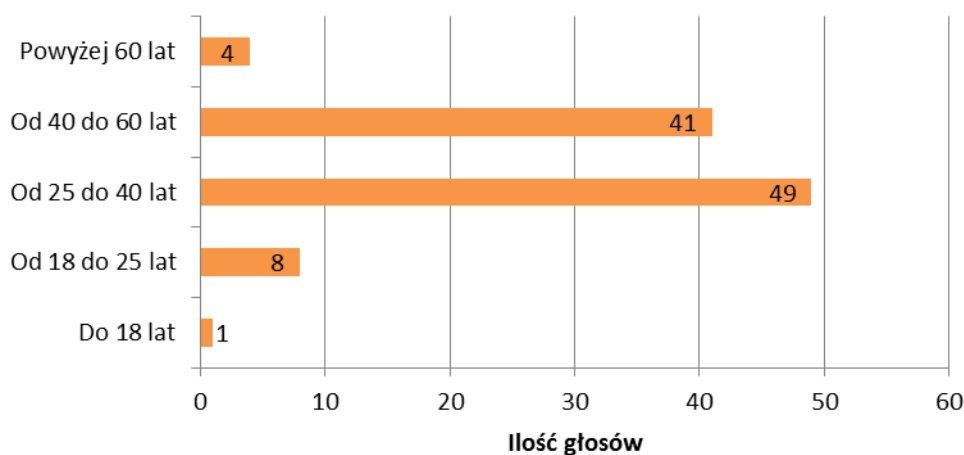
Ankiety do uzupełnienia zostały zamieszczone na stronie internetowej Urzędu Gminy www.gaszowice.pl oraz w budynku Urzędu Gminy w Gaszowicach. Mieszkańcy mogli wypełniać ankiety od 11.01.2017 r. do 02.02.2017 r. Badaniem zostało objętych 90 mieszkańców Gminy Gaszowice oraz 13 osób spoza terenu Gminy lecz będących z nią ściśle związanych poprzez miejsce pochodzenia.

W ankiecie znalazły się następujące pytania:

- Proszę określić Pana(i) związek z Gminą?
- Jakie problemy społeczne Pana(i) zdaniem występują w Gminie Gaszowice?
- Jakie problemy gospodarcze Pana(i) zdaniem występują w Gminie Gaszowice?
- Jakie problemy środowiskowe Pana(i) zdaniem występują w Gminie Gaszowice?
- Jakie problemy przestrzenno-funkcjonalne Pana(i) zdaniem występują w Gminie Gaszowice?
- Jakie problemy techniczne Pana(i) zdaniem występują w Gminie Gaszowice?
- Proszę wskazać, jakie działania należy podjąć podczas rewitalizacji, aby zniwelować negatywne zjawiska w Gminie Gaszowice?

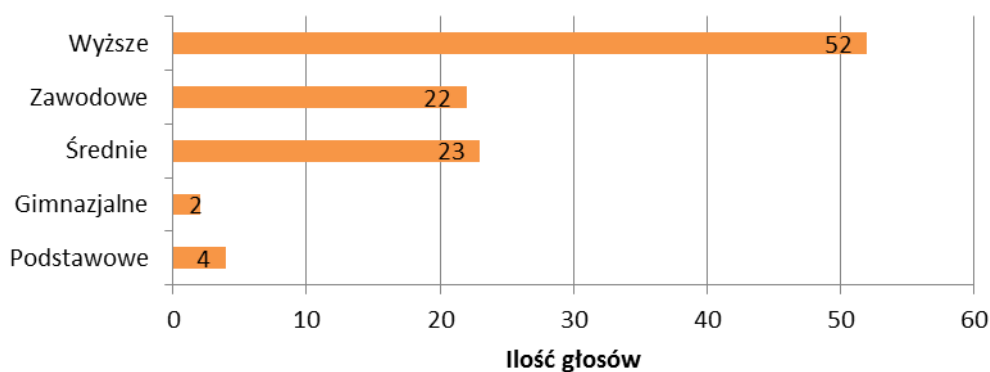
- Proszę wskazać 3 najważniejsze potencjały (mocne strony), występujące w Gminie Gaszowice?
- Płeć, wiek, wykształcenie, miejsce zamieszkania.

Po zakończonych konsultacjach otrzymano 103 wypełnione ankiety. Wśród respondentów dominowały kobiety (55%). Najliczniejszą grupą badanych były osoby w wieku od 25 do 40 lat (48%) oraz osoby w wieku od 40 do 60 lat (40%).

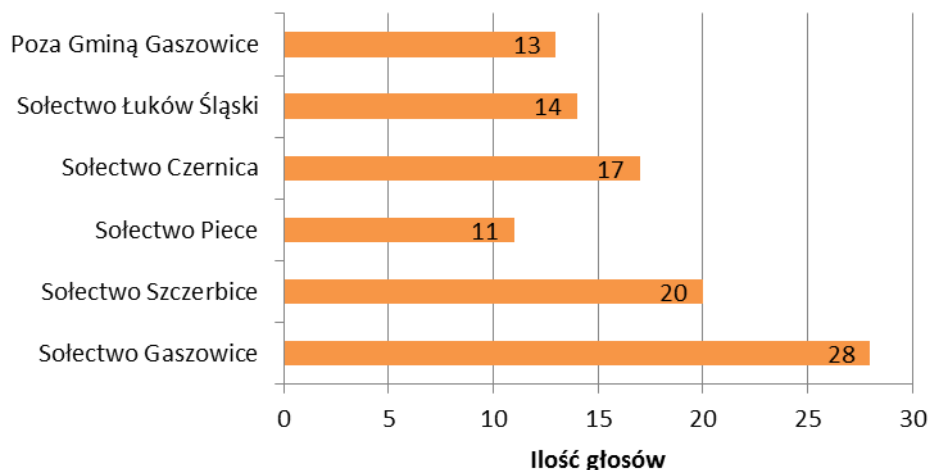
Rysunek 14 Struktura respondentów ze względu na wiek [N=103]

Największą grupą respondentów stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (50%), średnim (22%) i zawodowym (21%).

Rysunek 15 Struktura respondentów ze względu na wykształcenie [N=103]

W badanej zbiorowości najwięcej mieszkańców pochodziło z sołectwa Gaszowice (27%) oraz Szczerbice (19%), natomiast najmniej liczną grupę stanowili mieszkańcy sołectwa Piece (11%).

Rysunek 16 Struktura respondentów ze względu na miejsce zamieszkania [N=103]

Do największych problemów w sferze społecznej ankietowani zaliczyli bezrobocie, takiej odpowiedzi udzieliło 38% badanych. Respondenci wskazywali także na występowanie problemów społecznych, tj. niewystarczająca oferta kulturalna (34%), oraz ubóstwo (32%), co jest potwierdzeniem diagnozy wskaźnikowej. Powyższe informacje potwierdzają występowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej oraz konieczność interwencji procesu rewitalizacji na wskazanych dwóch podobszarach.

Badania sondażowe przeprowadzone wśród mieszkańców dodatkowo zwróciły uwagę na następujące problemy występujące w ramach sfery gospodarczej: t brak wystarczającej ilości miejsc pracy oraz brak nowych inwestycji. Dokonana analiza potwierdza występowanie zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej oraz konieczność interwencji procesu rewitalizacji na wskazanym obszarze.

Ponadto wyniki badań sondażowych zwracają uwagę na występowanie w obrębie podobszarów rewitalizacji następujących problemów: zanieczyszczenie powietrza, na które wskazało 64% badanych oraz zanieczyszczenie środowiska naturalnego (62%). Analiza uzupełnia występowanie zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej w podobszarze Czernica oraz Łuków Śląski.

Osoby ankietowane uważają, że największym problemem w sferze przestrzenno – funkcjonalnej jest zły lub niewystarczający stan sieci kanalizacyjnej (57% badanych), niewystarczająca ilość miejsc parkingowych (53% badanych) oraz niewystarczający dostęp do komunikacji zbiorowej (52% badanych). Natomiast w obszarze dotyczącym sfery technicznej, większość badanych (65%) wskazała na zły lub niewystarczający stan infrastruktury drogowej.

Mieszkańcy w toku przeprowadzonej ankietyzacji przedstawili propozycje działań rewitalizacyjnych, które ich zdaniem należałoby podjąć, aby zniwelować negatywne zjawiska w Gminie. Zaproponowano działania, tj. remont dróg, budowa lub remont kanalizacji oraz poprawa stanu środowiska poprzez działania edukacyjne, uruchomienie źródeł finansowania.

Dla respondentów największy potencjał rozwoju Gminy Gaszowice stanowi bezpieczeństwo, takiej odpowiedzi udzieliło 50% badanych. Dla 43% to dostęp do edukacji oraz kapitał ludzki.

Ze względu na opisane powyżej nawarstwienie się problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych wskazane podobszary zostały wybrane jako te, które należy poddać procesowi rewitalizacji, ponieważ wymagają wsparcia w największym stopniu oraz posiadają największy potencjał rozwoju gminy.

7 Delimitacja obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego i dotkniętych szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. Według Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku obszar rewitalizacyjny nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Wskutek tego obszar zdegradowany został ograniczony. Decyzję odnośnie wyboru jednostek przestrzennych, które objęte zostaną obszarem rewitalizacji podjęła Gmina. Sołectwa gminy charakteryzują się rozproszoną zabudową mieszkaniową, jednakże obserwuje się pewne większe skupiska gospodarstw domowych. W tych miejscach, gdzie gęstość zabudowy jest największa, tj. w centrum zdegradowanych sołectw stwierdzono kumulację negatywnych zjawisk społecznych. Pozostałe tereny stanowią działki uprawne, lasy, a także mieszkalnictwo, gdzie występują pewne negatywne zjawiska, jednakże nie odnotowano tutaj ich nagromadzenia, tym samym nie obserwuje się występowania sytuacji kryzysowej. W związku z powyższym stwierdzono, że nie istnieje potrzeba włączania tych terenów do obszaru rewitalizacji. Wyznaczony obszar został poddany konsultacjom społecznym wraz z opracowanym Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Gaszowice na lata 2017-2023. Konsultacje odbyły się od 17 maja do 1 czerwca 2017 roku. Ponadto 1 czerwca Gmina zorganizowała spotkanie w celu przedstawienia interesariuszom procesu rewitalizacji opracowany Program oraz wyznaczone podobszary. Nie wpłynęły żadne uwagi oraz zastrzeżenia co do treści dokumentu i granic wskazanego przez Gminę obszaru rewitalizacji.

Wyznaczone podobszary charakteryzują się największym nagromadzeniem problemów w sferze społecznej w całej Gminie Gaszowice. Teren ten zamieszkuje największa liczba osób bezrobotnych oraz korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji mają problem ze znalezieniem pracy, co wpływa na sytuację życiową rodzin, ograniczając możliwości rozwoju kompetencji wśród rodziców i dzieci. Zauważalny jest zanik więzi społecznych, odpowiedzialności mieszkańców za swoje otoczenie, a także postępująca anonimowość, które przyczyniają się do powstawania zjawisk aspołecznych. W związku z powyższym Gmina podjęła decyzję o ograniczeniu się do wybrania wskazanych podobszarów, gdyż uznano, że realizacja działań rewitalizacyjnych na tych terenach skutecznie wyprowadzi obszar zdegradowany z sytuacji kryzysowej. Dostrzega się tutaj bowiem ogromny potencjał rozwojowy, ponieważ teren ten stanowi centrum życia społecznego, a zaproponowane projekty będą mieć szeroki zakres oddziaływania. Ponadto zwraca się uwagę na potencjał lokalnej ludności oraz dobrej jakości kapitał społeczny. Ze względu na wcześniej wspomniany charakter zabudowy mieszkaniowej w gminie, problematyczne jest objęcie rewitalizacją jedynie działek zabudowanych. Jednakże na niezamieszkałych terenach włączonych w obszar rewitalizacji również planuje się realizację projektów rewitalizacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej.

W podobszarze I znajdują się budynki jednorodzinne, a także budynek spółdzielczy, w którym obserwuje się nagromadzenie negatywnych zjawisk społecznych, gdzie wymagana jest pilna interwencja. Tereny te są ze sobą połączone niezamieszkałymi działkami. Częściowo należą one do Gminy. Aktualnie są wykorzystywane na cele rolnicze, ale pojawiają się liczne, jednakże jeszcze niesprecyzowane plany, związane z zagospodarowaniem tej przestrzeni. Ponadto Gmina planuje budowę oraz modernizację sieci ścieżek rowerowych oraz oświetlenia ulicznego na tych terenach. Dzięki wyżej wymienionym działaniom podobszarowi rewitalizacji zostanie nadany przyjazny charakter, zachęcający mieszkańców do aktywnego spędzania czasu wolnego oraz integracji społecznej, a także poprawi się bezpieczeństwo komunikacyjne, a tym samym poczucie bezpieczeństwa mieszkańców podobszaru rewitalizacji.

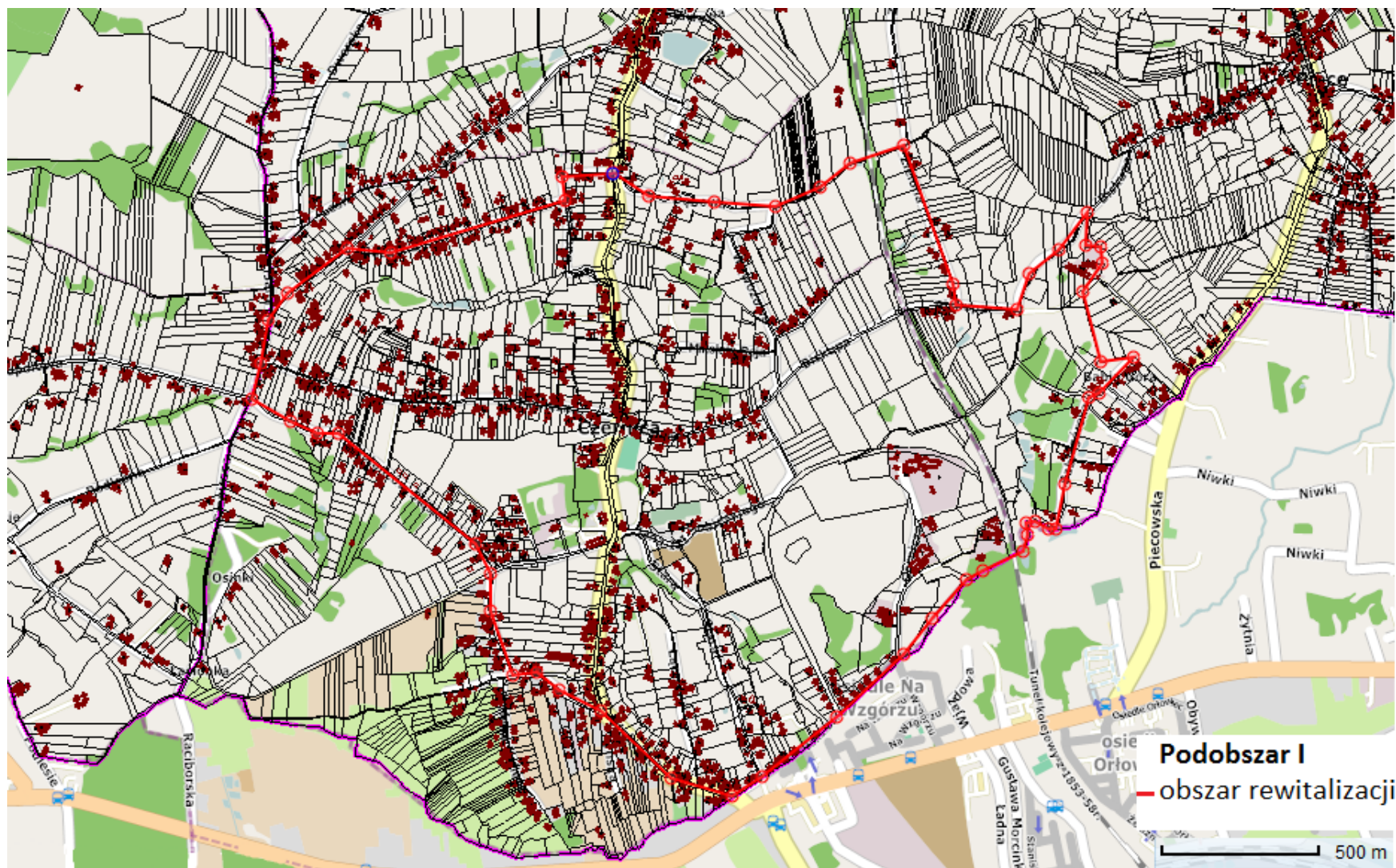
W sołectwie Łuków rewitalizacją objęto gospodarstwa domowe oraz tereny rekreacyjne, które stanowią ogromny potencjał związany z realizacją projektów nieinfrastrukturalnych skierowanych do społeczności zamieszkujących obszar rewitalizacji.

W trakcie delimitacji obszarów rewitalizacji wyznaczono dwa podobszary rewitalizacji, które położone są w sołectwach Czernica oraz Łuków Śląski. **Powierzchnia obszaru rewitalizacji w Gminie Gaszowice wynosi 368,779 ha (18,58% powierzchni Gminy Gaszowice), obszar ten zamieszkuje 1 750 osób (18,64% mieszkańców Gminy Gaszowice).** Poniżej zaprezentowano dane dotyczące powierzchni oraz liczby mieszkańców w każdym z podobszarów rewitalizacji.

Tabela 48 Podobszary rewitalizacji

Podobszary	Powierzchnia [ha]	Odsetek	Liczba mieszkańców [osoby]	Odsetek
Podobszar I	333,694	16,81%	1 500	15,97%
Podobszar II	35,085	1,77%	250	2,67%
Obszar rewitalizacji	368,779	18,58%	1 750	18,64%

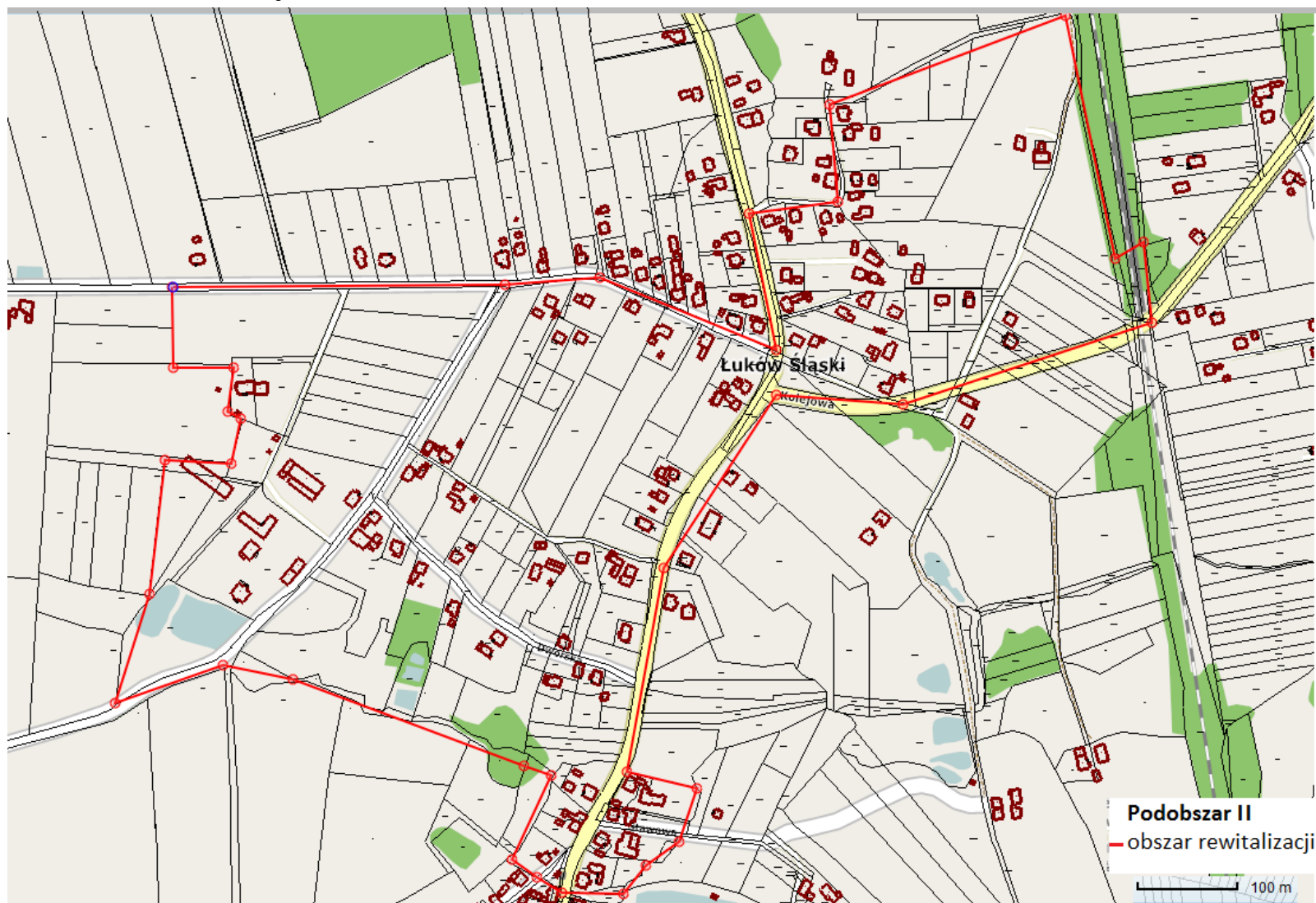
Podobszar I w sołectwie Czernica

Rysunek 17 Podobszar rewitalizacji I – sołectwo Czernica

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://rybnik.geoportal2.pl/>

Podobszar II w sołectwie Łuków Śląski

Rysunek 18 Podobszar rewitalizacji II – sołectwo Łuków Śląski

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://rybnik.geoportal2.pl/>

8 Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Obszary zdegradowane w Gminie Gaszowice stanowią 43,31% powierzchni Gminy, są zamieszkiwane przez 31,25% mieszkańców. Odsetek ten znacznie przekracza maksymalne wartości, jakie zawarte są w Ustawie z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji. Według Ustawy obszar rewitalizacyjny nie może być większy niż 20% powierzchni Gminy oraz zamieszkały przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców Gminy. Wskutek tego obszary zdegradowane zostały ograniczone. Nastąpiło to na podstawie pogłębionej analizy danych zastanych Desk Research, a także opinii interesariuszy Lokalnego Programu Rewitalizacji wyrażonej podczas prowadzenia badań sondażowych oraz warsztatów prowadzonych z interesariuszami rewitalizacji w Gminie Gaszowice. Opierając się na wyżej wymienionych metodach podjęto decyzję o wyborze jednostek przestrzennych, które objęte zostaną obszarem rewitalizacji. W trakcie delimitacji obszaru wyznaczono dwa podobszary rewitalizacji, które położone są w dwóch sołectwach Gminy, tj. Czernica i Łuków Śląski. Powierzchnia obszaru rewitalizacji w Gminie Gaszowice wynosi 368,779 ha (18,58% powierzchni Gminy Gaszowice), obszar ten zamieszkuje 1 750 osób (18,64% mieszkańców Gminy Gaszowice).

Delimitacja obszarów zdegradowanych została sporządzona zgodnie z „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych”, które zostały opracowane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Delimitacji przestrzennej podobszarów rewitalizacji dokonano poprzez szczegółową analizę koncentracji negatywnych zjawisk występujących w badanym podobszarze Gminy Gaszowice. Głównym założeniem przy delimitacji podobszarów rewitalizacji było wskazanie obszaru, na którym koncentrują się negatywne zjawiska społeczne oraz wskazanie potencjałów. Na tej podstawie wyznaczono obszar rewitalizacji w Gminie Gaszowice, który obejmuje następujące podobszary:

Podobszar I w sołectwie Czernica

Podobszar I obejmuje centrum sołectwa Czernica. Powierzchnia podobszaru I zajmuje 333,694 ha i jest zamieszkała przez 1 500 mieszkańców.

Na wskazanym podobszarze rewitalizacji występują liczne zjawiska kryzysowe, które wymagają szybkiej interwencji oraz działania w celu ich eliminacji lub znaczącego ograniczenia. Po przeprowadzeniu analizy wskaźnikowej do głównych problemów społecznych zaliczono przede wszystkim bezrobocie, przestępczość oraz wysoki wskaźnik świadczeń pomocy społecznej.

Analizowana sytuacja demograficzna na terenie sołectwa Czernica obrazuje występowanie dużego udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców. Wartość tego wskaźnika wyniosła 18,17% i jest wyższa o 1,28% od wartości referencyjnej dla Gminy Gaszowice. Dodatkowo zaobserwowano największy wskaźnik obciążenia demograficznego na tym terenie. Wartość wskaźnika obciążenia demograficznego dla sołectwa Czernica wyniosła 0,62 i jest największa wśród sołectw Gminy. Należy jednak podkreślić, że zjawisko te dotyczy całej Gminy Gaszowice, a nie tylko tego sołectwa. Niemniej jednak na tym obszarze obserwuje się największe odchylenia analizowanych wskaźników. Zwrócono uwagę na niekorzystne zmiany proporcji między poszczególnymi grupami wiekowymi mieszkańców gminy. Zmniejsza się udział osób w wieku produkcyjnym kosztem osób w wieku nieprodukcyjnym. Obserwowane jest wyższe tempo wzrostu

udziału w strukturze ludności osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym. Tak więc zauważalny jest proces starzenia się społeczności Gaszowic. Można przypuszczać, że głównymi przyczynami tego procesu są wzrost długości trwania życia powodujący wzrost liczebności osób w wieku poprodukcyjnym oraz procesy migracyjne, to jest napływ do gminy mieszkańców w starszym wieku, o ustabilizowanej sytuacji życiowej. Procesy suburbanizacyjne zachodzą w całym województwie śląskim. Od końca XX wieku obserwowane jest zwiększone zainteresowanie mieszkańców miast regionu osiedlaniem się na terenach wiejskich. Do przyczyn realizacji tego procesu można zaliczyć zmiany struktury gospodarczej regionu, a w szczególności ograniczenie znaczenia tradycyjnych branż i wielkich zakładów przemysłowych, które organizowały funkcjonowanie społeczności lokalnych, a także dobre połączenia komunikacyjne gmin wiejskich z aglomeracjami, a co za tym idzie dogodna dostępność mieszkańców wsi do udogodnień i rynku pracy w miastach. Przede wszystkim procesy suburbanizacyjne świadczą o poprawie przeciętnej sytuacji ekonomicznej mieszkańców oraz kształtującej się klasie średniej zainteresowanej poprawą warunków mieszkaniowych i nabywaniem domów.

Analiza wskaźnikowa pozwoliła zidentyfikować występowanie problemu bezrobocia wśród mieszkańców niniejszego sołectwa. 2,95% mieszkańców sołectwa było zarejestrowanych jako osoby bezrobotne – wartość wskaźnika była o 0,64% wyższa niż wartość referencyjna dla Gminy. Rynek pracy jest w znaczącym stopniu determinowany przez procesy zachodzące w otoczeniu. Duża część mieszkańców gminy wciąż zależy w sensie ekonomicznym od tradycyjnych gałęzi gospodarki – w szczególności przemysłu wydobywczego. W średniej i dłuższej perspektywie spodziewać się należy kontynuacji procesów restrukturyzacyjnych w branżach tradycyjnych, co pociągać za sobą będzie daleko idące przekształcenia na regionalnym rynku pracy, w tym redukcję liczby miejsc pracy. W aspekcie strategicznym zwrócić należy uwagę na podnoszenie lokalnego potencjału miejsc pracy oraz na podnoszenie kwalifikacji mieszkańców umożliwiające podejmowanie pracy w nowo kształtujących się branżach regionalnej gospodarki. Występowanie na tym terenie wyższego poziomu bezrobocia jest ściśle powiązane z niską ilością podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w tym sołectwie, a także trudną sytuacją na rynku pracy, brakiem nowych miejsc pracy, kryzysem oraz likwidacją dotychczasowych miejsc pracy. Obserwuje się tutaj również wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych. Osoby te są szczególnie obciążone społecznie, najtrudniej je zaktywizować ze względu na problemy związane z wycofaniem, utratą kompetencji, nierzadko utratą kwalifikacji zwłaszcza, że zmiany na rynku pracy i potrzeby pracodawców dynamicznie się zmieniają. Ponadto ze względu na starzenie się społeczeństwa Gaszowic, można przypuszczać, że spora część osób bezrobotnych to osoby starsze, często niepotrafiące sprostać wymaganiom współczesnego rynku pracy. Pogorszenie się sytuacji osób starszych na rynku pracy, rodzi znacznie częściej niż w innych grupach wiekowych ryzyko braku pracy i nieaktywności zawodowej, przy czym wydłużenie się okresu poszukiwania pracy zwykle powoduje trwałe wycofanie się tych osób z rynku pracy. Brak miejsc pracy implikuje konieczność korzystania z pomocy społecznej. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 0,625 i była najwyższa wśród wszystkich sołectw w Gminie. Dodatkowo jedynie w sołectwie Czernica zdiagnozowano problem związany z dużą liczbą osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Przeanalizowano sytuację sołectwa pod kątem występowania konkretnych czynników, powodujących wzrost zachorowalności mieszkańców. Nie dopatrzone zostały żadnych przyczyn występujących na danym terenie, powodujących powyższy stan rzeczy. Na terenie sołectwa obserwuje się jednak problemy z „niską emisją” tj. emisją zanieczyszczeń, pochodzącą ze spalania niskiej jakości paliw w przestarzałych

kotłowniach indywidualnych. Tak więc przypuszczać można, że czynnikiem nasilającym zachorowalność mieszkańców może być właśnie niska emisja. Gmina walczy z tym zjawiskiem realizując szereg działań ekologicznych m.in. „Program ograniczania niskiej emisji”. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 1 mieszkańca sołectwa Czernica zdecydowanie odbiega od wartości referencyjnej dla Gminy i jest o 0,0156 od niej wyższa. Ubóstwo stanowi złożone zjawisko i generowane jest przez liczne zmienne, m.in. czynniki społeczno-ekonomiczne i społeczno-demograficzne. Pierwszy z nich określa człowieka w kontekście posiadania przez niego pracy i funkcjonowania w środowisku rodzinnym. Natomiast czynnik społeczno-demograficzny uwidacznia wewnętrzną strukturę ludności, zwracając uwagę na zagrożenie ubóstwem w kontekście stanu i struktury rodziny. Tak więc najsilniej zagrożone ubóstwem są osoby żyjące w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, osoby z niepełnosprawnością lub żyjące w rodzinach z osobą niepełnosprawną oraz osoby przewlekłe chore lub żyjące w rodzinach z osobą przewlekłe chorą. Wśród mieszkańców sołectwa zdiagnozowano właśnie występowanie problemu niepełnosprawności. Prócz tradycyjnych czynników spowodowanych różnymi zdarzeniami losowymi (wypadki, choroby) i czynnikami subiektywnymi (mała zaradność, niechęć do wykonywania pracy) głównymi przyczynami ubóstwa jest bezrobocie, niskie dochody rodzin, wynikające z przebywania z osobami niepracującymi lub wymagających opieki, uzależnienia i patologie społeczne oraz trudności w przystosowaniu do życia, a także brak wystarczających środków do życia osób w podeszłym wieku, jak również bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się często z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, obserwowane na obszarze sołectwa (wysoki udział osób borykających się z alkoholizmem), przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych, wyrażające się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Na dezintegrację rodziny wpływa również zła sytuacja materialna, mieszkaniowa, a także narastająca frustracja spowodowana bezrobociem. Rodzina dysfunkcyjna nie spełnia podstawowych zadań, które należą do jej istoty tj. nie zapewnia odpowiedniego klimatu emocjonalnego, nie zaspokaja potrzeb materialnych, duchowych, nie daje zaplecza dla zaspokojenia potrzeb psychicznych czy choćby warunków realizacji podstawowego obowiązku szkolnego. Problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniają się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm i wartości. Najistotniejszymi skutkami marginalizacji i wykluczenia społecznego rodzin dysfunkcyjnych są często konflikty z prawem, trudności w nauce, nieumiejętne wykorzystanie czasu wolnego, rozluźnienie więzi rodzinnych, brak motywacji do dalszej nauki, brak samoakceptacji, brak motywacji do samorozwoju, problemy zdrowotne, izolacja, zanik ambicji, trudności wychowawcze, poczucie niższości, przemoc w rodzinie, osamotnienie, wzrost zachowań patologicznych, negatywne wzorce dla dzieci, konflikty rodzinne. Powyższe potwierdza analizowana sytuacja przestępczości na terenie sołectwa. Na terenie gminy osoby nieletnie dopuściły się 4 czynów karalnych, z czego 2 dokonano na terenie sołectwa Czernica. Na niniejszym obszarze dokonano 19 przestępstw, co w przeliczeniu na mieszkańca wynosi 0,08. Wartość wskaźnika, tj. liczba przestępstw w przeliczeniu na 1 mieszkańca była niekorzystna w stosunku do średniej dla jednostki samorządu terytorialnego. Tak więc przestępczość wśród młodzieży powodowana jest wieloma czynnikami m.in. kryzysem w rodzinie, związanym z rozluźnieniem więzi, niewydolnością wychowawczą, niekorzystnymi wzorcami osobowymi np. alkoholizmem. Do przyczyn zalicza się także niepowodzenia szkolne, brak

zainteresowań i miejsc do ich rozwijania, zagospodarowania wolnego czasu. Dane statystyczne odnoszące się do zagadnień kultury, sportu i rekreacji wskazują na stopniowy rozwój oferty spędzania czasu wolnego w Gaszowicach. Wyraźny wzrost widoczny jest w działalności domów kultury, ośrodków kultury, klubów i świetlic. Dotyczy to zarówno liczby organizowanych imprez, liczby uczestników imprez, jak również aktywności mieszkańców w zespołach artystycznych oraz kołach i klubach. Gaszowice pod tym względem wypadają bardzo korzystnie na tle gmin wiejskich powiatu rybnickiego. Jednakże zgodnie z przeprowadzoną ankietą aż 34% respondentów twierdzi, iż najistotniejszym problemem społecznym jest niewystarczająca oferta kulturalna. W związku z powyższym Gmina zdecydowała podjąć działania w celu rozwoju tej oferty. W latach 2010-2015 wyraźnie wzrosła aktywność sportowa mieszkańców gminy. Widoczne to jest w danych dotyczących liczby mieszkańców, w tym młodzieży ćwiczących w klubach sportowych. Ponadto, obserwowana jest rosnąca aktywność ruchowa mieszkańców w plenerze, przy wykorzystaniu infrastruktury rekreacyjnej, czego statystyki publiczne nie ujmują. Z zamieszczonych danych wynika, że mieszkańcy Gaszowic w coraz większym stopniu są zainteresowani ofertą spędzania czasu wolnego dostępną w gminie. Wobec powyższego należy podjąć działania mające na celu zwiększenie tej oferty.

W sferze gospodarczej zdiagnozowano występowanie niewielkiej ilości podmiotów gospodarczych w sołectwie Czernica przypadających na 1 mieszkańca w stosunku do całej Gminy. W analizowanym okresie wartość wskaźnika wynosiła 0,40 i była poniżej średniej dla Gminy wynoszącej 0,046. Ponadto w sołectwie Czernica w 2015 r. zarejestrowano najmniejszą ilość podmiotów gospodarczych wśród wszystkich sołectw Gminy.

Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest [kg] w przeliczeniu na 100 mieszkańców analizowano w ramach sfery środowiskowej. Wartość referencyjna dla wskaźnika nagromadzenia wyrobów zawierających azbest wyniosła dla Gminy Gaszowice 6602,67. Dla sołectwa Czernica wartość ta znacząco przekroczyła wartość referencyjną dla Gminy tj. 8525,81. Ponadto na obszarze sołectwa występują znaczne przekroczenia emisji pyłu zawieszonego PM10.

Problemem sfery przestrzenno-funkcjonalnej jaki zdiagnozowano na obszarze sołectwa Czernica był brak sieci kanalizacyjnej. Ponadto analizie poddano liczbę przystanków komunikacji autobusowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Należy zwrócić uwagę, że wartość wskaźnika dla sołectwa Czernica wynosiła 0,137 i była o 0,012 niższa niż wartość referencyjna dla Gminy. Subiektywna ocena stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy pozwoliła stwierdzić, iż na niniejszym podobszarze rewitalizacji znajdują się budynki wymagające remontu w celu poprawy sektora użyteczności publicznej. Wysoki stopień degradacji budynków wynika z niewystarczających środków finansowych Gminy na ich modernizację.

Na terenie sołectwa zdiagnozowano problem jakości dróg gminnych i związanego z tym bezpieczeństwa. W Czernicy występują drogi lokalne wymagające remontu lub modernizacji o długości 7 km, co stanowi 33,54% dróg gminnych na terenie sołectwa.

Podobszar II w sołectwie Łuków Śląski

Podobszar II obejmuje centrum sołectwa Łuków Śląski. Powierzchnia podobszaru II zajmuje 35,085 ha i jest zamieszkała przez 250 mieszkańców.

W Łukowie Śląskim występują podobne problemy do tych zdiagnozowanych w Czernicy. Po dogłębnej analizie stwierdzono, że negatywne zjawiska społeczne, które są zauważalne na tym

terenie, znajdują swoje źródła, a także utrwalają się i nawarstwiają w sposób analogiczny do opisanego w Podobszarze I w sołectwie Czernica..

W sołectwie Łuków Śląski zdiagnozowano największy udział osób bezrobotnych zarejestrowanych na poziomie 3,11%, przy czym średnia dla Gminy wynosi 2,32%. Ponadto w 2015 r. 1,21% mieszkańców sołectwa było długotrwale bezrobotnych, a 1,96% osób w wieku produkcyjnym było długotrwale bezrobotnych. Wartości tych wskaźników znacząco odbiegały od wartości referencyjnej dla Gminy Gaszowice. Występujące bezrobocie implikuje konieczność korzystania z świadczeń pomocy społecznej. Poziom ubóstwa i wykluczenia jest najwyższy we wskazanym podobszarze rewitalizacji. W związku z tym w sołectwie zdiagnozowano występowanie ponadprzeciętnej liczby osób korzystających z pomocy społecznej, osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej, osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, wartości wskaźników wynosiły odpowiednio 0,05 (średnia dla gminy 0,045), 0,0208 (średnia dla gminy 0,0109), 0,0476 (średnia dla gminy 0,0344). Mieszkańcy znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej korzystają z dodatkowego wsparcia - w sołectwie udział uczniów szkół podstawowych korzystających z dożywiania wynosił 1,06% i był największy wśród wszystkich sołectw Gminy Gaszowice.

W sołectwie Łuków Śląski zdiagnozowano występowanie problemu przemocy w rodzinie. Zjawisko te ściśle łączy się z innymi dysfunkcjami, m.in. uzależnieniem od środków psychoaktywnych i powoduje zaburzenia równowagi systemu rodzinnego. Wartość wskaźnika, tj. liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie na 1 mieszkańca znacząco odbiegała od średniej dla gminy wynoszącej 0,0048. Liczba osób objętych pomocą w ramach procedury „Niebieska karta” w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosi 0,00793 i jest wyższa niż wartość referencyjna dla Gminy.

Ponadto na terenie sołectwa w 2015 r. miały miejsce 4 zdarzenia drogowe, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca daje wartość wskaźnika równą 0,005. Wartość ta odbiega od wartości referencyjnej dla Gminy, która wynosiła 0,0037.

W sferze gospodarczej na terenie sołectwa zdiagnozowano występowanie małej liczby podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 10 osób. Wartość wskaźnika, tj. liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 10 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosiła 0,13.

Diagnoza wskaźnikowa w sferze gospodarczej zaliczyła obszar niniejszego sołectwa do obszaru problemowego związanego z nadmiernym nagromadzeniem wyrobów zawierających azbest [kg]. W przeliczeniu na 100 mieszkańców wartość wskaźnika wynosiła 18687,68 przy średniej dla Gminy, tj. 6602,67.

W ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej analizowano wskaźnik liczby klubów sportowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Na terenie sołectwa Łuków Śląski nie występują kluby, co może świadczyć o małym poziomie atrakcyjności osadniczej sołectwa. Ponadto teren sołectwa nie jest skanalizowany.

Na terenie sołectwa znajduje się największa długość dróg gminnych wymagających remontu lub modernizacji. Udział długości dróg gminnych wymagających remontu lub modernizacji wynosi 55,23%.

Potencjały obszaru rewitalizacji

Tereny mieszczące się w centrum sołectw Czernica i Łuków Śląski zostały wskazane jako obszar rewitalizacji ze względu na zdiagnozowane problemy w analizowanych pięciu sferach, a także z uwagi na istniejące potencjały tych terenów, które dają możliwość wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej.

Zamek zlokalizowany na podobszarze I stanowi duży potencjał do organizacji różnorodnych wydarzeń oraz warsztatów. Prowadzone działania aktywizujące wśród lokalnej społeczności przyczynią się do powrotu na rynek pracy poprzez nabycie nowych kompetencji, zmniejszą poczucie wykluczenia, liczbę osób korzystających z pomocy społecznej i osób bezrobotnych. Zapewnienie bezpiecznej przestrzeni wraz z szeroką ofertą skierowaną do zróżnicowanych grup wiekowych i zawodowych stworzy miejsce sprzyjające odbudowie więzi społecznych mieszkańców podobszarów oraz terenu całej Gminy, poprawi warunki spędzania czasu wolnego, a ponadto doprowadzi do odnowy przestrzeni publicznej.

Gminna Bibliotek Publiczna w Czernicy stwarza warunki do rozwoju zakresu usług kulturalnych. Wraz z modernizacją sieci komputerowej może przyczynić do wzrostu liczby osób korzystających z oferty biblioteki. Doposażenie w pomoce dydaktyczne stwarza szansę rozwoju infrastruktury kulturalnej.

Problemem środowiskowym wskazywanym przez respondentów na tym obszarze było zanieczyszczenie powietrza. Elementem, który może w stosunkowo niewielkim stopniu przyczynić się do poprawy stanu jakości powietrza atmosferycznego jest termomodernizacja budynków gminnych wraz z eliminacją barier architektonicznych. Takie działania będą skierowane głównie do mieszkańców z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej.

Pomniki przyrody, miejsca kultu religijnego oraz tereny pod budowę ścieżek rowerowych stwarzają potencjał dla rozwoju atrakcyjności oraz poprawy estetyki obszarów, a także mogą wpłynąć pośrednio na wzrost aktywności rekreacyjnej lokalnej społeczności. Urządzenie terenów zielonych na tym obszarze zwiększy jakość życia mieszkańców, a także może wpłynąć pośrednio na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i potencjał gospodarczy. Tereny publiczne stwarzają możliwości organizacji wydarzeń kulturalnych oraz wydarzeń związanych z tradycją. Zadania te wpłyną na wzrost integracji społecznej oraz zmniejszenie poczucia wykluczenia. Centrum sołectw będzie odpowiednim miejscem na modernizację chodników oraz oświetlenia, które przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa.

Podobszar II posiada warunki do utworzenia sal wystawienniczych i warsztatowych oraz teatru dziecięcego. Gruntowna przebudowa i adaptacja budynku do nowych funkcji przyczyni się do zwiększenia jego użyteczności dla mieszkańców.

Obiekty gminne zlokalizowane na wskazanych podobszarach rewitalizacji dają możliwość organizacji zajęć motywacyjnych oraz szkoleń zawodowych dla osób długotrwale pozostających bez pracy. Działanie te

Ze względu na opisane powyżej nawarstwienie się problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych wskazane podobszary zostały wybrane

jako te, które należy poddać procesowi rewitalizacji, ponieważ wymagają wsparcia w największym stopniu.

9 Powiązanie z dokumentami strategicznymi Gminy

Lokalny Program Rewitalizacji zachowuje zgodność z dokumentami strategicznymi oraz planistycznymi Gminy Gaszowice, Powiatu Rybnickiego, Województwa Śląskiego oraz kraju. Jedną z cech charakteryzujących programy rewitalizacji jest ich komplementarność z dokumentami określającymi kierunki rozwoju Gminy, tj. dokumentami strategicznymi i planistycznymi, są również powiązane z diagnozą społeczną i gospodarczą Gminy przedstawioną w niniejszym dokumencie.

Cele i założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji wpisują się w postanowienia zawarte w dokumentach strategicznych obowiązujących w Gminie, powiecie i województwie. Analizie powiązań poddano następujące dokumenty:

- ✓ Strategię Rozwoju Gminy Gaszowice na lata 2015-2022,
- ✓ Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gaszowice na lata 2014-2020,
- ✓ Strategię Rozwoju Powiatu Rybnickiego na lata 2015-2020,
- ✓ Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego do 2020 roku „Śląskie 2020+”.

Cele główne Programu zostały powiązane z celami w innych dokumentach na zasadzie podobieństwa i zbieżności.

Poniższa tabela prezentuje powiązanie każdego celu głównego Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gaszowice na lata 2017-2023 z innymi (wyżej wymienionymi) dokumentami strategicznymi gminy, powiatu oraz województwa.

Tabela 49. Powiązanie celów głównych LPR z dokumentami strategicznymi.

Cel główny1: Wysoka jakość kapitału ludzkiego poprzez podnoszenie kwalifikacji oraz kompetencji	
Dokument strategiczny	Powiązanie z celami
Strategia Rozwoju Gminy Gaszowice na lata 2015-2022	Cel strategiczny C1. Gaszowice – miejsce rozwoju rodzin i realizacji osobistych aspiracji Cel operacyjny C1.3. Mieszkańcy Gaszowic podnoszący swoje kwalifikacje i kompetencje cywilizacyjne
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gaszowice na lata 2014-2020	Cel strategiczny 1.Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom Cel operacyjny 2. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego Cel strategiczny 6.Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego Cel operacyjny 2. Wyzwalanie aktywności obywatelskiej.
Strategia Rozwoju Powiatu Rybnickiego na lata 2015-2020	Cel główny C2 Kapitał ludzki o wysokich kompetencjach oraz aktywizacja mieszkańców Cel szczegółowy C2.1 Upowszechnienie infrastruktury i usług umożliwiających podnoszenie jakości kapitału ludzkiego

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego do 2020 roku „Śląskie 2020+”	Cel operacyjny: B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców
Cel główny 2: Aktywizacja lokalnej społeczności wraz z zagospodarowaniem czasu wolnego	
Dokument strategiczny	Powiązanie z celami
Strategia Rozwoju Gminy Gaszowice na lata 2015-2022	Cel strategiczny C1. Gaszowice – miejsce rozwoju rodzin i realizacji osobistych aspiracji Cel operacyjny C1.1. Dostępność usług i infrastruktury społecznej umożliwiającej rozwój mieszkańców i rodzin Cel operacyjny C2.3. Mechanizmy umożliwiające mieszkańcom włączanie się w tworzenie i realizację polityki lokalnej Cel operacyjny C2.4. Rozwijająca się oferta kulturalna wykorzystująca lokalne tradycje i talenty mieszkańców Cel operacyjny C2.5. Międzypokoleniowe więzi łączące mieszkańców Gaszowic
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gaszowice na lata 2014-2020	Cel strategiczny 2Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży Cel operacyjny 3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju
Strategia Rozwoju Powiatu Rybnickiego na lata 2015-2020	Cel główny C3 - Przestrzeń warunkująca jakość życia i pozycję powiatu rybnickiego Cel szczegółowy C3.3 - Dostępność usług wspierających rozwój rodzin oraz osób niepełnosprawnych
Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego do 2020 roku „Śląskie 2020+”	Cel operacyjny: B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców Cel operacyjny: B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców
Cel główny 3: Poprawa jakości życia społeczności lokalnej i podniesienie atrakcyjności osadniczej Gminy	
Dokument strategiczny	Powiązanie z celami
Strategia Rozwoju Gminy Gaszowice na lata 2015-2022	Cel strategiczny C1. Gaszowice – miejsce rozwoju rodzin i realizacji osobistych aspiracji Cel operacyjny C1.1. Dostępność usług i infrastruktury społecznej umożliwiającej rozwój mieszkańców i rodzin Cel strategiczny C2. Gaszowice – miejsce, w którym mieszkańcy integrują się wokół tradycji i razem działają na rzecz wspólnej przyszłości Cel operacyjny C2.2. Dostępność miejsc dla realizacji aktywności społecznej i integracji mieszkańców gminy.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gaszowice na lata 2014-2020	Cel strategiczny 5.: Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie Cel operacyjny 2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców
Strategia Rozwoju Powiatu Rybnickiego na lata 2015-2020	Cel strategiczny C1 - Rozwój gospodarczy powiatu rybnickiego Cel szczegółowy C1.1 - Wysoka atrakcyjność inwestycyjna powiatu rybnickiego Cel strategiczny C3 - Przestrzeń warunkująca jakość życia i pozycję powiatu rybnickiego Cel szczegółowy C3.2 - Estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni (w tym rewitalizacja) przy zachowaniu dbałości o środowisko naturalne odzwierciedlające oczekiwania i potrzeby społeczne.
Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego do 2020 roku „Śląskie 2020+”	Cel operacyjny: C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi Cel operacyjny: C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni

Warto także nadmienić, iż wskazane cele główne LPR są tożsame z celem głównym Narodowego Planu Rewitalizacji, którego założeniem jest: poprawa warunków rozwoju obszarów

zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

Możliwość powiązania celów głównych Lokalnego Programu Rewitalizacji z innymi celami określonymi w dokumentach strategicznych sprawia, że prezentowany dokument ma charakter kompleksowy, a realizowane w jego ramach działania można traktować w szerszej perspektywie znaczeniowej.

10 Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Realizacja działań przedstawionych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Gaszowice na lata 2017-2023 przyczyni się do wyprowadzenia ze stanu kryzysowego zdiagnozowanych obszarów zdegradowanych w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki.

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji zawiera opis pożądanego stanu docelowego w czterech aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno - funkcjonalnym i techniczno-budowlanym) i przedstawia się następująco:

Obszar rewitalizowany to obszar rozwijający się harmonijnie, poprzez łączenie innowacyjności z dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym, zapewniający mieszkańcom możliwość rozwoju, integrację, wysoką jakość życia.

Na obszarach poddanych rewitalizacji wzrośnie poziom społecznej integracji oraz poczucia przynależności do miejsca zamieszkania. Integracja społeczności lokalnej następuje w wyniku podejmowania wspólnych aktywności, realizacji partnerskich projektów wspieranych przez władze lokalne.

Na lokalnym rynku pracy kwalifikacje mieszkańców są doceniane i rozwijane przez przedsiębiorców. Na obszarze rewitalizacji występują korzystne warunki dla odkrywania i rozwijania talentów mieszkańców poprzez organizację warsztatów, kół zainteresowań oraz programów aktywizacji zawodowej.

Dzięki wieloaspektowej odnowie przestrzeni publicznej, ograniczeniu bezrobocia i wynikającego z niego ubóstwa, na obszarze rewitalizacji będzie zachowany ład przestrzenny. Powstałe atrakcyjne miejsca służące aktywizacji i integracji społecznej mieszkańców urozmaicą ofertę spędzania czasu wolnego oraz zwiększą zainteresowanie mieszkańców imprezami sportowymi, kulturalnymi i rozrywkowymi, które prowadzić będą do odbudowy więzi społecznych oraz eliminacji wykluczenia społecznego.

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji mogą aktywnie wypoczywać korzystając z walorów naturalnych oraz rozwijającej się infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Lokalna oferta jest atrakcyjna dla mieszkańców obszaru rewitalizacji o różnych predyspozycjach i oczekiwaniach.

To miejsce bezpieczne pod względem komunikacyjnym, charakteryzujące się małym prawdopodobieństwem występowania kolizji oraz wypadków. Zapewnienie bezpieczeństwa i poczucia stabilizacji rodzinnej wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji przyczyni się do poprawy sytuacji życiowej rodzin.

Obszar rewitalizacji to miejsce z czystym środowiskiem. Modernizacja sektora budynków użyteczności publicznej na tym terenie przyczyni się do ograniczenia zużycia energii cieplnej, przyczyniając się do redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Wizję tę pozwolą zrealizować cele główne i kierunki działań rewitalizacyjnych opisane w niniejszym dokumencie.

11 Cele i działania

Wyznaczone cele i działania zostały sformułowane na podstawie zdiagnozowanych problemów i potrzeb, mają za zadanie ograniczenie bądź eliminację negatywnych zjawisk.

Cele i działania określono na podstawie przeprowadzonej diagnozy, w oparciu o doświadczenie i wiedzę specjalistyczną, a także kierując się wynikami konsultacji społecznych. Cele oraz działania i zamierzenia pozwalające na osiągnięcie celów są spójne i powiązane z diagnozą obszaru rewitalizacji identyfikującą czynniki i przyczyny degradacji.

Celem strategicznym Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gaszowice do osiągnięcia w perspektywie 2023 roku to:

Poprawa jakości życia mieszkańców zdegradowanych obszarów Gminy Gaszowice poprzez ograniczenie wysokiej koncentracji problemów społecznych, gospodarczych, przestrzennych, środowiskowych oraz kulturowych

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Gaszowice będzie dokumentem obejmującym lata 2017 - 2023.

Cel główny nr 1:

Wysoka jakość kapitału ludzkiego poprzez podnoszenie kwalifikacji oraz kompetencji

Kierunki działań:

1. Rozwijanie talentów mieszkańców poprzez uczestnictwo w warsztatach, kołach zainteresowań, grupach twórczych
2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych poprzez uczestnictwo w programach aktywizacji zawodowej

Główni interesariusze:

- Mieszkańcy obszarów rewitalizacji

- Osoby korzystające z świadczeń pomocy społecznej
- Osoby bezrobotne
- Firmy, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą

Cel główny nr 2:

Aktywizacja lokalnej społeczności wraz z zagospodarowaniem czasu wolnego

Kierunki działań:

1. Wzrost poziomu społecznej integracji i aktywizacji mieszkańców Gminy
2. Zwiększenie oferty kulturalnej, edukacyjnej oraz sportowo-rekreacyjnej
3. Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych

Główni interesariusze:

- Mieszkańcy obszarów rewitalizacji
- Mieszkańcy całej Gminy
- Osoby bezrobotne

Cel główny nr 3:

Poprawa jakości życia społeczności lokalnej i podniesienie atrakcyjności osadniczej Gminy

Kierunki działań:

1. Poprawa bezpieczeństwa lokalnej społeczności
2. Odnowa przestrzeni publicznej Gminy
3. Poprawa estetyki Gminy poprzez urządzenie terenów zielonych
4. Ograniczenie zużycia energii i redukcja emisji gazów cieplarnianych w sektorze publicznym i gospodarczym
5. Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego

Główni interesariusze:

- Mieszkańcy obszarów rewitalizacji
- Mieszkańcy całej Gminy

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Gaszowice ujmuje działania, które przyczyniają się do osiągnięcia założonych celów w sposób kompleksowy. Efekty planowanych działań będą widoczne w strefie społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. W poniższej tabeli przyporządkowano celom głównym, rodzaje sfer, na które będą oddziaływać.

Tabela 50. Oddziaływanie realizacji celów głównych na sfery funkcjonalne.

Cel główny	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna	Sfera środowiskowa
1. Wysoka jakość kapitału ludzkiego poprzez podnoszenie kwalifikacji oraz kompetencji	x	x			

Cel główny	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna	Sfera środowiskowa
2. Aktywizacja lokalnej społeczności wraz z zagospodarowaniem czasu wolnego	x		x		
3. Poprawa jakości życia społeczności lokalnej i podniesienie atrakcyjności osadniczej Gminy	x	x	x	x	x

12 Projekty rewitalizacyjne planowane do realizacji

Planowanego podstawowe projekty rewitalizacyjne

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie planowanych, podstawowych projektów rewitalizacyjnych zgłoszonych do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gaszowice na lata 2017-2023, tj. takich bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji.

Tabela 51. Lista planowanych podstawowych projektów rewitalizacyjnych

L.p.	Osiągnięcie celu głównego	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Miejsce realizacji projektu (adres)	Szacowana wartość projektu [tys. zł]	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
Podobszar I w sołectwie Czernica								
1	Cel główny nr 1 Cel główny nr 2 Cel główny nr 3	Zamek Totalny – infrastruktura	Stowarzyszenie Spichlerz Spółdzielnia socjalna Rada Sołecka Gmina Gaszowice	Renowacja terenów wokół Zameczku, budowa infrastruktury rekreacyjno-sportowej, adaptacja budynków w celu zwiększenia oferty kulturalnej oraz dostępu do usług. 1. Szlak gipsowy - zaprojektowanie szlaku, przygotowanie koncepcji, promocja, wytyczenie szlaku, przygotowanie techniczne atrakcji na trasie szlaku. 2. Rewitalizacja terenu zabytkowego parku - zakup ławeczek, koszy, uporządkowanie terenu, remont wiaty grillowej, przygotowanie ścieżek sensorycznych, ogród społeczny. 3. Bezpieczna przestrzeń dla dzieci: zakup huśtawek, domków, piaskownicy, siatki wspinaczkowej. 4. Przygotowanie „Kina za rogiem”, przestrzeni do niekonwencjonalnych spektakli, przestrzeni do spotkań biznesowych (sala wykładowa) - rewitalizacja budynków gospodarczych będących elementem kompleksu zamkowego	Czernica u. Wolności 39	243	Projekt skierowany jest do społeczności lokalnej zamieszkującej obszar rewitalizacji, skorzystają również mieszkańcy innych obszarów gminy. Rezultatem realizowanego projektu będzie integracja lokalnej społeczności, motywacja dzieci do zabawy na świeżym powietrzu, poprawa wizerunku przestrzeni publicznej. Nastąpi nie tylko poprawa estetyki otoczenia, ale także polepszenie warunków rozwojowych oraz lepsze funkcjonowanie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji społecznej, zagrożonych deprywacją materialną, którzy mają ograniczony dostęp do usług oraz ich integracja ze społecznością. Nastąpi odnowa przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji poprzez nadanie mu przyjaznego charakteru zachęcającego do integracji społecznej oraz aktywnego spędzania czasu wolnego. Głównym założeniem inwestycji będzie stworzenie na obszarze rewitalizowanym przestrzeni publicznej przyjaznej mieszkańcom tak, aby przestrzeń ta stała się miejscem odpoczynku i relaksu, nowych doświadczeń i zabawy dla mieszkańców. Dzięki realizacji projektu możliwe będzie uzyskanie następujących efektów: utworzenie miejsc aktywizacji społecznej i wspólnego spędzania czasu wolnego, zwłaszcza dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, utworzenie ciekawego miejsca spotkań mieszkańców. Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury – mieszkańcy obszaru rewitalizacji, Gminy Gaszowice oraz turyści – około 3000 osób.	Długość szlaku gipsowego m ² odnowionego terenu parku m ² zmodernizowanego placu zabaw Liczba nowopowstałych przestrzeni integracji społecznej Liczba warsztatów dla kobiet przebywających w domu po urlopie macierzyńskim Ilość osób odwiedzających obiekt

L.p.	Osiągnięcie celu głównego	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Miejsce realizacji projektu (adres)	Szacowana wartość projektu [tys. zł]	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
2	Cel główny nr 1 Cel główny nr 2	Zamek Totalny – projekty miękkie	Stowarzyszenie Spichlerz Spółdzielnia socjalna Rada Sołecka Gmina Gaszowice	Integracja osób, rodzin, grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji (edukacyjnych, społecznych, zawodowych) ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową, m.in.: 1. Teatr zaangażowany społecznie-świadoma grupa twórcza, w zróżnicowanym wieku, działająca na podstawie materiałów związanych z lokalną historią, tradycją, wydarzeniami. 2. Aktywna Mama” – warsztaty dla kobiet przebywających w domu po urlopie macierzyńskim. Kawiarenka Krawiecka. Nabycie kompetencji zawodowych oraz związanych ze świadomością samozatrudnienia (matki nabywają nowe umiejętności, a w tym czasie animatorzy zajmują się ich dziećmi). 3. Kawiarenka Krawiecka - aktywizacja osób w różnym wieku (bazowanie na umiejętnościach krawieckich uczestników lub nabywanie nowych kompetencji). mieszczącego się przy Ośrodku Kultury w Czernicy	Czernica u. Wolności 39	100	Działania planowane w ramach projektu mogą pozytywnie wpłynąć na sytuację na obszarze rewitalizacji i zniwelować występujące tam niekorzystne zjawiska związane z rynkiem pracy oraz ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Rezultatem będzie zwiększenie zdolności do zatrudnienia oraz integracja społeczno-zawodowa osób i grup doświadczających wykluczenia społecznego zamieszkujących obszar rewitalizacji za pomocą kompleksowych, zindywidualizowanych instrumentów aktywnej integracji. Zakłada się, że poprzez realizację Projektu jego uczestnicy m.in. nabędą lub zwiększą kompetencje społeczne i kompetencje zawodowe, zdobędą wiedzę i umiejętności niezbędne do skutecznego poszukiwania pracy. Nastąpi wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnej zamieszkującej obszar rewitalizacji oraz okolice. Zakłada się, że grupę docelową projektu stanowić będą mieszkańcy obszaru zdegradowanego i pozostałej części gminy, ze szczególnym uwzględnieniem terenów rewitalizowanych, korzystający ze świadczeń pomocy społecznej, zagrożeni wykluczeniem społecznym i ubóstwem. Program skierowany jest do dzieci i młodzieży zwłaszcza ze środowisk zaniedbanych, gospodarstw domowych o niskiej intensywności pracy, żyjących w niekorzystnych warunkach materialnych i mieszkaniowych, społeczności zamieszkującej przede wszystkim obszar rewitalizacji, na którym występuje kumulacja problemów społecznych, charakteryzująca się niskim poziomem partycypacji społecznej i inicjatyw obywatelskich. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - około 70	Liczba osób biorących udział w zajęciach
3	Cel główny nr 3	Poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej	Gmina Gaszowice	Modernizacja budynków publicznych poprzez ich remonty, eliminację barier architektonicznych	Gminna Biblioteka Publiczna filia w Czernicy, Ośrodek zdrowia Czernica, SP Czernica, Przedszkole Czernica, Dom Sportu Łuków Śląski	500	Celem realizacji projektu jest poprawa efektywności energetycznej, a co za tym idzie kosztów utrzymania obiektów oraz zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy. W wyniku realizacji projektu budynki zostaną dostosowane do obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych. Ponadto realizacja projektu zapewni właściwe warunki do prowadzenia zajęć w szkole i przedszkolu, wpływając również na jakość prowadzonych działań edukacyjnych. Kompleksowe remonty budynków przyczynią się z pewnością zarówno do podniesienia walorów estetycznych budynków, jak i poziomu bezpieczeństwa. Ponadto bardzo wysokie zanieczyszczenie powietrza w gminie wymaga pilnych działań zmierzających do ograniczenia niskiej emisji, poprzez m.in. dawanie przez gminę przykładu i podejmowanie takich działań w zakresie obiektów pozostających własnością komunalną. W ramach projektu w budynkach zostaną usunięte bariery architektoniczne dla osób z niepełnosprawnością. Zgodnie z wynikami przeprowadzonej diagnozy największy odsetek osób z niepełnosprawnością zamieszkuje właśnie obszar rewitalizacji. W związku z powyższym realizacja projektu jest niezwykle ważna pod kątem zapewniania mieszkańcom obszaru rewitalizacji dostępu	Ilość zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej

L.p.	Osiągnięcie celu głównego	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Miejsce realizacji projektu (adres)	Szacowana wartość projektu [tys. zł]	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
							do podstawowych usług społecznych. Wskaźniki rezultatu w postaci: stopnia redukcji PM10, ilości zaoszczędzonej energii cieplnej, zmniejszenia zużycia energii końcowej zostaną wyznaczone w audycie energetycznym budynków.	
4	Cel główny nr 2	Doposażenie Biblioteki Gminnej filia Czernica, modernizacja sieci komputerowej	Gmina Gaszowice	Zakup nowych pozycji bibliotecznych, doposażenie czytelní w nowe meble oraz zakup stanowisk komputerowych wraz z rozbudową sieci internetowej i hot-spotem	Gminna Biblioteka Publiczna filia w Czernicy	30	W rezultacie nastąpi wzrost liczby osób korzystających z usług biblioteki, nowy zakres usług świadczonych przez bibliotekę. Projekt jest skierowany do wszystkich mieszkańców gminy, szczególnie osób zagrożonych deprywacją materialną, mających ograniczony dostęp do wszelkich usług.	Ilość osób korzystających z usług biblioteki
5	Cel główny nr 3	Zagospodarowanie terenu wokół zameczku	Gmina Gaszowice, Stowarzyszenia, Rada Sołecka	Aranżacja historyczna parku wokół czernickiego pałacyku, budowa alejek spacerowych, montaż tablic informacyjnych, montaż makiety pałacyku	Zameczek w Czernicy	100	Projekt skierowany jest do społeczności lokalnej zamieszkującej obszar rewitalizacji, korzystają również mieszkańcy innych obszarów gminy. Rezultatem realizowanego projektu będzie integracja lokalnej społeczności, motywacja dzieci do zabawy na świeżym powietrzu, poprawa wizerunku przestrzeni publicznej. Nastąpi nie tylko poprawa estetyki otoczenia, ale także polepszenie warunków rozwojowych oraz lepsze funkcjonowanie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji społecznej, zagrożonych deprywacją materialną, którzy mają ograniczony dostęp do usług oraz ich integracja ze społecznością. Nastąpi odnowa przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji poprzez nadanie mu przyjaznego charakteru zachęcającego do integracji społecznej oraz aktywnego spędzania czasu wolnego. Głównym założeniem inwestycji będzie stworzenie na obszarze rewitalizowanym przestrzeni publicznej przyjaznej mieszkańcom tak, aby przestrzeń ta stała się miejscem odpoczynku i relaksu, nowych doświadczeń i zabawy dla mieszkańców. Dzięki realizacji projektu możliwe będzie uzyskanie następujących efektów: utworzenie miejsc aktywizacji społecznej i wspólnego spędzania czasu wolnego, zwłaszcza dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, utworzenie ciekawego miejsca spotkań mieszkańców. Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury - mieszkańcy obszaru rewitalizacji, Gminy Gaszowice oraz turyści – około 3000 osób .	Ilość osób odwiedzających obiekt
6	Cel główny nr 3	Powiększenie parkingu, montaż wiaty rowerowej przy SP i przedszkolu w Czernicy	Gmina Gaszowice	Przebudowa istniejącego układu komunikacyjnego przy obiektach oświatowych ze szczególnym uwzględnieniem budowy wiaty rowerowej	Szkoła Podstawowa im. H. m. Góreckiego w Czernicy, Przedszkole „Bajkowe wzgórze” w Czernicy	300	Rezultatem projektu jest poprawa bezpieczeństwa użytkowników układu komunikacyjnego przy obiektach oświatowych, szczególnie lokalnej społeczności zamieszkujących obszar rewitalizacji oraz dzieci uczęszczających do szkoły i przedszkola. Działanie to przyczyni się do zmniejszenia problemów w sferze społecznej poprzez poprawę bezpieczeństwa lokalnej społeczności oraz jakości korzystania z usług komunikacji publicznej, dodatkowo w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, poprzez odnowę przestrzeni publicznej. Ponadto projekt obejmuje budowę wiaty rowerowej, co w połączeniu z powstałym bezpiecznym układem komunikacyjnym zachęci mieszkańców przyległego otoczenia tj. mieszkańców obszaru rewitalizacji do korzystania z tego środka transportu.	Liczba nowopowstałych wiat rowerowych m ² zmodernizowanych parkingów

L.p.	Osiągnięcie celu głównego	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Miejsce realizacji projektu (adres)	Szacowana wartość projektu [tys. zł]	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
							Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury – mieszkańcy obszaru rewitalizacji.	
7	Cel główny nr 3	Oświetlenie solarne na cmentarzu	Parafia Czernica, Gmina Gaszowice	Zakup i instalacja lamp wykorzystujących oze.	Cmentarz parafialny Czernica	100	W rezultacie realizacji projektu poprawi się bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji, a tym samym poprawa poczucia bezpieczeństwa mieszkańców tego terenu. Ponadto bardzo wysokie zanieczyszczenie powietrza w sołectwie wymaga podjęcia działań związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, tak aby gmina dawała mieszkańcom przykład stosowania ekologicznych rozwiązań. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych oraz zwiększenie udziału wykorzystania energii pochodzącej z OZE w gminie zostaną określone przy sporządzaniu dokumentacji projektowej.	Ilość zamontowanych lamp wykorzystujących oze
8	Cel główny nr 3	Wyeksponowanie pomników przyrody	Gmina Gaszowice	Montaż tablic informacyjnych, oraz wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych	Czernica	10	Podczas prowadzonej ankietyzacji wśród mieszkańców gminy wielu respondentów wskazywało konieczność poprawy estetyki przestrzeni publicznej, m.in. poprzez ingerencję w tereny zielone. Takie działania są ważne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, zwiększają poczucie przynależności do miejsca zamieszkania i zachęcają społeczność do spędzania czasu na wolnym powietrzu. W rezultacie nastąpi odnowa przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji poprzez nadanie mu przyjaznego charakteru.	Ilość zamontowanych tablic informacyjnych Liczba odnowionych pomników przyrody
9	Cel główny nr 3	Przebudowa budynku komunalnego	Gmina Gaszowice	Ogólny remont budynku komunalnego wraz z mieszkaniami się tam znajdującymi	Budynek komunalny przy ul. Sobieskiego w Czernicy	500	W rezultacie nastąpi poprawa jakości życia mieszkańców z najniższymi dochodami. Zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych jest niezwykle istotne dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i jest jednym z podstawowych działań wpływających na włączenie społeczne tej grupy. Rezultatem realizowanego projektu będzie integracja lokalnej społeczności oraz poprawa wizerunku przestrzeni publicznej. Nastąpi nie tylko poprawa estetyki otoczenia, ale także polepszenie warunków rozwojowych oraz lepsze funkcjonowanie społeczne mieszkańców tego budynku znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji społecznej. Wskaźniki rezultatu w postaci: stopnia redukcji PM10, ilości zaoszczędzonej energii cieplnej, zmniejszenia zużycia energii końcowej zostaną wyznaczone w audycie energetycznym budynków.	m ² wyremontowanych mieszkań
Podobszar II w sołectwie Łuków Śląski								

L.p.	Osiągnięcie celu głównego	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Miejsce realizacji projektu (adres)	Szacowana wartość projektu [tys. zł]	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
10	Cel główny nr 3	Adaptacja budynku przy ul. Dworskiej 20 na potrzeby użyteczności publicznej	Powiat Rybnicki	Wykonanie termomodernizacji budynku, c.o., adaptacji pomieszczeń na potrzeby sal wystawienniczych i warsztatowych, teatru dziecięcego	ul. Dworska 20 Łuków Śląski	1000	Rezultatem realizowanego projektu będzie rewitalizacja zabudowy z przeznaczeniem na realizację potrzeb społecznych, edukacyjnych oraz kulturalnych mieszkańców obszaru rewitalizacji. W rezultacie nastąpi utworzenie miejsc aktywizacji społecznej, ciekawego miejsca spotkań mieszkańców, integracja lokalnej społeczności, poprawa wizerunku przestrzeni publicznej. Nastąpi poprawa dostępności do usług społecznych dla osób zagrożonym wykluczeniem społecznym. Celem realizacji projektu jest dostosowanie budynku do obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych oraz podniesienie walorów estetycznych budynku. W rezultacie zostanie utworzone miejsce spotkań społeczności zamieszkującej obszar rewitalizacji. Realizacja tego projektu jest istotna pod kątem wyników przeprowadzonej diagnozy. Obszar rewitalizacji zamieszkuje wysoki odsetek osób starszych, nierzadko znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, mających ograniczony dostęp do usług społecznych. Z tego względu należy podejmować działania, polegające na zwiększeniu dostępności różnych form zagospodarowania czasu wolnego, np. miejsca spotkań dla osób starszych - klub seniora oraz zagospodarowanie terenu wokół (muszla koncertowa). Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury – 2000 osób	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury, ilość budynków poddana termomodernizacji m ² zaadoptowanych pomieszczeń
Podobszar I w sołectwie Czernica i podobszar II w sołectwie Łuków Śląski								
11	Cel główny nr 2 Cel główny nr 3	Zakup sceny i sprzętu nagłaśniającego	Gmina Gaszowice	Zakup mobilnej sceny i nagłośnienia pozwoli na organizację przedsięwzięć kulturalnych w różnych lokalizacjach, i możliwe będzie ich wykorzystanie przez wszystkie organizacje działające na obszarze rewitalizacji.	Ośrodek Kultury Zameczek	60	Projekt jest skierowany do wszystkich mieszkańców gminy, szczególnie osób zagrożonych depryzacją materialną, mających ograniczony dostęp do wszelkich usług. W rezultacie nastąpią zmiany w sferze społecznej poprzez integrację tych osób ze środowiskiem lokalnym oraz zmniejszenie poczucia wykluczenia.	Liczba organizowanych przedsięwzięć plenerowych
12	Cel główny nr 3	Remont kapliczek i innych obiektów sakralnych	Gmina Gaszowice, Parafia Czernica	Remonty miejsc kultu religijnego tj. krzyży, kapliczek przydrożnych oraz kościoła parafialnego	Czernica, Łuków Śląski	100	Podczas prowadzonej ankietyzacji wśród mieszkańców gminy wielu respondentów wskazywało konieczność poprawy estetyki przestrzeni publicznej. Takie działania są ważne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, gdyż przyjazne i zadbane otoczenie wpływa pozytywnie na poczucie przynależności do miejsca zamieszkania. W rezultacie nastąpią pozytywne zmiany dotyczące zarówno samej instytucji, jak i jej otoczenia, wzrost dostępu do zasobów i roli kultury, elementu wpływającego na rozwój życia społecznego.	Ilość przeprowadzonych modernizacji, remontów
13	Cel główny nr 3	Budowa/remont chodników i oświetlenia	Gmina Gaszowice, Powiat Rybnicki	Budowa nowych ciągów pieszych oraz remonty już istniejących, budowa nowego oświetlenia i modernizacja istniejącego na bardziej przyjazne środowisku	Drogi gminne i powiatowe w Czernicy i Łukowie Śląskim	1000	Zły stan techniczny ciągów pieszych, oświetlenia ulicznego oraz braki w infrastrukturze znacznie ograniczają dostępność komunikacyjną rewitalizowanego obszaru. Ponadto stan nawierzchni chodników stwarza zagrożenie dla pieszych korzystających z infrastruktury. Zwiększenie ilości punktów świetlnych oraz długości chodników przy drogach przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa pieszych korzystających z układu komunikacyjnego na obszarze rewitalizacji. Liczba zmodernizowanych	km ciągów pieszych nowopowstałych lub wyremontowanych Ilość nowych/zmodernizowanych punktów świetlnych

L.p.	Osiągnięcie celu głównego	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Miejsce realizacji projektu (adres)	Szacowana wartość projektu [tys. zł]	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
							energetycznie punktów oświetleniowych oraz szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych zostaną określone przy sporządzaniu dokumentacji projektowej.	
14	Cel główny nr 3	Rozbudowa siłowni pod chmurką	Gmina Gaszowice	Budowa infrastruktury rekreacyjno-sportowej. Zakup nowych zewnętrznych elementów rekreacyjnych wykorzystywanych w tzw. siłowniach „pod chmurką”	Tereny rekreacyjne w sołectwach Łuków Śląski i Czernica	60	Projekt skierowany jest do społeczności lokalnej zamieszkującej obszar rewitalizacji, skorzystają również mieszkańcy innych obszarów gminy. Rezultatem realizowanego projektu będzie integracja lokalnej społeczności, motywacja dzieci do zabawy na świeżym powietrzu, poprawa wizerunku przestrzeni publicznej. Nastąpi nie tylko poprawa estetyki otoczenia, ale także polepszenie warunków rozwojowych oraz lepsze funkcjonowanie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji społecznej, zagrożonych depryzacją materialną, którzy mają ograniczony dostęp do usług oraz ich integracja ze społecznością. Nastąpi odnowa przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji poprzez nadanie mu przyjaznego charakteru zachęcającego do integracji społecznej oraz aktywnego spędzania czasu wolnego. Głównym założeniem inwestycji będzie stworzenie na obszarze rewitalizowanym przestrzeni publicznej przyjaznej mieszkańcom tak, aby przestrzeń ta stała się miejscem odpoczynku i relaksu, nowych doświadczeń i zabawy dla mieszkańców. Dzięki realizacji projektu możliwe będzie uzyskanie następujących efektów: utworzenie miejsc aktywizacji społecznej i wspólnego spędzania czasu wolnego, zwłaszcza dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, utworzenie ciekawego miejsca spotkań mieszkańców. Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury - mieszkańcy obszaru rewitalizacji, Gminy Gaszowice oraz turyści – około 2000 osób.	Badanie ilości osób korzystających z obiektu Ilość zakupionych elementów rekreacyjnych
15	Cel główny nr 1	Organizacja zajęć dodatkowych	Gmina Gaszowice, Starostwo Powiatowe, Stowarzyszenia	Stworzenie kół zainteresowań w różnych grupach wiekowych, a następnie rozwijanie pasji poprzez uczestnictwo w zajęciach dla pasjonatów.	Zameczek, Szkoła Podstawowa w Czernicy, Biblioteka Gminna, OSP, Dom Sportu	30	Projekt jest skierowany do wszystkich mieszkańców gminy, szczególnie osób zagrożonych depryzacją materialną, mających ograniczony dostęp do wszelkich usług. W rezultacie nastąpią zmiany w sferze społecznej poprzez integrację tych osób ze środowiskiem lokalnym oraz zmniejszenie poczucia wykluczenia.	Ilość powstałych kół zainteresowań Ilość osób uczestniczących w zajęciach
16	Cel główny nr 1 Cel główny nr 2	Organizacja wydarzeń kulturalnych oraz związanych z tradycją	Gmina Gaszowice, Starostwo Powiatowe, Stowarzyszenia	Pielęgnacja obrzędów kulturalnych związanych z tradycją lokalną	Tereny publiczne Czernica, Łuków Śląski	40	Projekt jest skierowany do wszystkich mieszkańców gminy, szczególnie osób zagrożonych depryzacją materialną, mających ograniczony dostęp do wszelkich usług. W rezultacie nastąpią zmiany w sferze społecznej poprzez integrację tych osób ze środowiskiem lokalnym oraz zmniejszenie poczucia wykluczenia.	Ilość organizowanych wydarzeń Liczba osób uczestnicząca w wydarzeniach
17	Cel główny nr 1 Cel główny nr 2	Aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej	Gmina Gaszowice, Ośrodek Pomocy Społecznej.	Rozbudowa oferty dla poszczególnych grup de faworyzowanych, pozwalająca na zagospodarowanie czasu wolnego. Integracja osób, rodzin, grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym z	Ośrodek Kultury Zameczek	100	Działania planowane w ramach projektu mogą pozytywnie wpłynąć na sytuację na obszarze rewitalizacji i zniwelować występujące tam niekorzystne zjawiska związane z rynkiem pracy oraz ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Rezultatem będzie zwiększenie zdolności do zatrudnienia oraz integracja społeczno-zawodowa osób i grup	Liczba osób biorących udział w zajęciach

L.p.	Osiągnięcie celu głównego	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Miejsce realizacji projektu (adres)	Szacowana wartość projektu [tys. zł]	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
		rewitalizowane tereny	Stowarzyszenia	zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji (edukacyjnych, społecznych, zawodowych) ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową. Działania edukacyjne i kulturalne na rzecz społeczności lokalnej, wyrównujące szanse startu dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemami społecznymi i ekonomicznymi Projekt obejmuje działania społeczno-edukacyjne, promujące organizowanie społeczności (integracji mieszkańców), np. spotkania, festyny, działania o charakterze prozatrudnieniowym (doradztwo, konsultacje, warsztaty, itp.), organizowanie grup samopomocowych, grup wsparcia i grup edukacyjnych, np. w zakresie kultury, zdrowego trybu życia, czy wsparcia psychicznego			doświadczających wykluczenia społecznego zamieszkujących obszar rewitalizacji za pomocą kompleksowych, zindywidualizowanych instrumentów aktywnej integracji. Zakłada się, że poprzez realizację Projektu jego uczestnicy m.in. nabędą lub zwiększą kompetencje społeczne i kompetencje zawodowe, zdobędą wiedzę i umiejętności niezbędne do skutecznego poszukiwania pracy. Nastąpi wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnej zamieszkującej obszar rewitalizacji oraz okolice. Zakłada się, że grupę docelową projektu stanowić będą mieszkańcy obszaru zdegradowanego i pozostałej części gminy, ze szczególnym uwzględnieniem terenów rewitalizowanych, korzystający ze świadczeń pomocy społecznej, zagrożeni wykluczeniem społecznym i ubóstwem. Program skierowany jest do dzieci i młodzieży zwłaszcza ze środowisk zaniedbanych, gospodarstw domowych o niskiej intensywności pracy, żyjących w niekorzystnych warunkach materialnych i mieszkaniowych, społeczności zamieszkującej przede wszystkim obszar rewitalizacji, na którym występuje kumulacja problemów społecznych, charakteryzująca się niskim poziomem partycypacji społecznej i inicjatyw obywatelskich. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - około 50	
18	Cel główny nr 1	Program aktywizacji zawodowej	Gmina Gaszowice, Ośrodek Pomocy Społecznej	Indywidualne wsparcie w określeniu ścieżki zawodowej, diagnozowanie możliwości doskonalenia zawodowego, poradnictwo zawodowe, szkolenia zawodowe dla osób długotrwale pozostających bez pracy	Czernica, Łuków Śląski	100	Projekt obejmuje udzielenie indywidualnego wsparcia oraz pomocy w zakresie określenia ścieżki zawodowej poprzez identyfikację potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia, diagnozowanie możliwości w zakresie doskonalenia zawodowego, a także poradnictwo zawodowe w zakresie planowania rozwoju kariery zawodowej. Ponadto w ramach projektu bezrobotni mieszkańcy rewitalizacji uzupełnią lub nabędą nowe umiejętności i kompetencje niezbędne na rynku pracy w kontekście zidentyfikowanych potrzeb osoby, której udzielane jest wsparcie, m.in. poprzez wysokiej jakości szkolenia. W rezultacie nastąpi wzrost liczby osób aktywnie poszukujących pracy. Projekt skierowany jest głównie do mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy w największym stopniu borykają się z bezrobociem, jak również pozostałych mieszkańców gminy. Liczba osób bezrobotnych w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie - 30	Ilość osób korzystających z zajęć
19	Cel główny nr 1	Wsparcie dla rodziców na rynku pracy	Gmina Gaszowice	Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych w związku z urodzeniem dziecka/dzieci	Ośrodek Kultury Zameczek Czernica	100	Planowane działania mają w zamierzeniu zwiększyć atrakcyjność zawodową osób długotrwale bezrobotnych w związku z urodzeniem dziecka/dzieci, poprawić ich pozycję na rynku pracy, zapobiegać wykluczeniu społecznemu, podnieść stopę życiową uczestników projektu. Adresatem projektu są osoby bezrobotne zamieszkujące w dużej mierze obszar rewitalizacji.	Ilość osób korzystających z zajęć

L.p.	Osiągnięcie celu głównego	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Miejsce realizacji projektu (adres)	Szacowana wartość projektu [tys. zł]	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
20	Cel główny nr 1 Cel główny nr 2	Działalność animatorów w obiektach publicznych	Gmina Gaszowice, Stowarzyszenia	Przeprowadzenie zajęć dla różnych grup wiekowych i z różnymi zainteresowaniami w ramach działań lokalnych	Ośrodek Kultury Zameczek Czernica	100	W rezultacie nastąpi urozmaicenie oferty w ramach zajęć kulturalnych i sportowych dla osób w różnym wieku. Projekt jest skierowany do wszystkich mieszkańców gminy, szczególnie osób zagrożonych deprivacją materialną, mających ograniczony dostęp do wszelkich usług. W rezultacie nastąpią zmiany w sferze społecznej poprzez integrację tych osób ze środowiskiem lokalnym oraz zmniejszenie poczucia wykluczenia.	Ilość osób korzystających z zajęć
21	Cel główny nr 1	Promocja działalności organizacji pozarządowych	Gmina Gaszowice, Stowarzyszenia	Przeprowadzenie prezentacji i dyskusji na temat działalności i zasad funkcjonowania organizacji pozarządowych	Ośrodek Kultury Zameczek Czernica	20	W rezultacie nastąpi zwiększenie świadomości mieszkańców w dziedzinie inicjatyw obywatelskich. Działanie skierowane jest przede wszystkim do mieszkańców obszaru rewitalizacji. Występuje tu największy odsetek osób zagrożonych wykluczeniem społecznym m.in. z powodu wieku, ubóstwa i niepełnosprawności. Celem projektu jest aktywizacja tych osób poprzez zachęcenie ich do czynnego udziału w życiu społeczności lokalnej.	Ilość osób biorących udział w spotkaniach oraz zainteresowanych przystąpieniem do organizacji
22	Cel główny nr 1	Poszukiwanie liderów	Gmina Gaszowice	Organizacja spotkań mających na celu wypromowanie działań na rzecz lokalnej społeczności i wzmocnienia więzi wśród mieszkańców oraz zachęcenie do wzięcia w nich udziału, realizacji własnych pomysłów na projekty	Ośrodek Kultury Zameczek Czernica	50	W rezultacie nastąpi pozyskanie osób chcących brać udział w projektach. Działanie skierowane jest przede wszystkim do mieszkańców obszaru rewitalizacji. Występuje tu największy odsetek osób zagrożonych wykluczeniem społecznym m.in. z powodu ubóstwa i niepełnosprawności. Celem projektu jest aktywizacja tych osób poprzez zaangażowanie ich w projekty obywatelskie i społeczne	Liczba osób zaangażowanych w różne projekty obywatelskie i społeczne, pozyskanie liderów
23	Cel główny nr 1 Cel główny nr 2	Organizacja imprez międzypokoleniowych	Gmina Gaszowice, Stowarzyszenia	Organizacja imprez o charakterze międzypokoleniowym mających na celu integrację lokalnej społeczności	Ośrodek Kultury Zameczek Czernica	50	W rezultacie nastąpi urozmaicenie oferty w ramach zajęć kulturalnych i sportowych dla osób w różnym wieku. Projekt jest skierowany do wszystkich mieszkańców gminy, szczególnie osób zagrożonych deprivacją materialną, mających ograniczony dostęp do wszelkich usług, a także osób starszych. W rezultacie nastąpią zmiany w sferze społecznej poprzez integrację tych osób ze środowiskiem lokalnym oraz zmniejszenie poczucia wykluczenia.	Liczba osób biorących udział w imprezach
24	Cel główny nr 1	Edukacja i doradztwo w zakresie przedsiębiorczości	Gmina Gaszowice, Stowarzyszenia	Zajęcia edukacyjne dla osób zainteresowanych podjęciem własnej działalności gospodarczej lub wspomagające istniejących małych przedsiębiorców	Ośrodek Kultury Zameczek Czernica	80	W ramach projektu osoby, które będą chciały rozpocząć działalność gospodarczą otrzymają doradztwo w tym zakresie. Celem jest pobudzenie osób bezrobotnych do podjęcia pracy, w tym założenia własnej działalności gospodarczej. Projekt obejmuje organizację szkoleń, na których osoby te uzyskają wiedzę niezbędną do prowadzenia własnej firmy. Rezultatem realizacji projektu będzie niwelacja bezrobocia oraz wzrost samozatrudnienia w gminie. Projekt jest adresowany do mieszkańców obszaru rewitalizacji, gdzie obserwuje się największy udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności, a tym także osób długotrwale bezrobotnych. W rezultacie nastąpi zwiększenie konkurencyjności na rynku lokalnym, co jest odpowiedzią na zdiagnozowaną niewielką liczbę podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji.	Liczba osób korzystających z doradztwa
25	Cel główny nr 1 Cel główny nr 2	Lokalne kiermasze rękodzieła	Gmina Gaszowice, Stowarzyszenia	Promocja działań rozwijających umiejętności manualne oraz pielęgnacja lokalnej tradycji	Ośrodek Kultury Zameczek Czernica	30	Projekt jest skierowany do wszystkich mieszkańców gminy, szczególnie osób zagrożonych deprivacją materialną, mających ograniczony dostęp do wszelkich usług. W rezultacie nastąpią zmiany w sferze społecznej poprzez integrację tych osób ze środowiskiem lokalnym oraz zmniejszenie poczucia	Liczba osób biorących udział w kiermaszach

L.p.	Osiągnięcie celu głównego	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Miejsce realizacji projektu (adres)	Szacowana wartość projektu [tys. zł]	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
							wykluczenia.	
26	Cel główny nr 3	Wsparcie dla osób z niepełnosprawnością i osób starszych	Gmina Gaszowice, Ośrodek Pomocy Społecznej	Usługi dziennej opieki środowiskowej, w tym usługi świadczone przez opiekunów dla osób niesamodzielnych, asystentów osób niepełnosprawnych, wolontariat opiekuńczy, pomoc sąsiedzką i inne formy samopomocowe. Wsparcie opiekunów faktycznych w opiece nad osobami niesamodzielnymi. Wypożyczenie osób z niepełnosprawnością, osób starszych oraz ich opiekunów, asystentów w zestawy do teleopieki: kamery, piloty, czujniki, otwarcia drzwi	Ośrodek Kultury Zameczek Czernica	200	Obszar rewitalizacji zamieszkuje największy odsetek osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej w gminie. Ponadto obserwuje się wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie populacji obszaru rewitalizacji. Problem niepełnosprawności i starzenia się społeczeństwa obserwuje się w całej gminie. Z tego względu, zaplanowano projekt skierowany do osób z niepełnosprawnością oraz osób starszych zamieszkujących obszar całej gminy. Rezultatem realizacji projektu będzie rozwój usług opiekuńczych, wsparcie opiekunów, asystentów, osób starszych oraz osób z niepełnosprawnością, zwiększenie samodzielności osób wymagających opieki, zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób niesamodzielnych Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 100 osób	Liczba osób objętych pomocą, Rodzaj i ilość przekazanego sprzętu
27	Cel główny nr 1 Cel główny nr 2	Klub Seniora - miejsce spotkań osób starszych jako przeciwdziałanie osamotnieniu i marginalizacji seniorów	Powiat Rybnicki	Zagospodarowanie czasu wolnego po zakończeniu aktywności zawodowej, m.in. rozwijanie umiejętności i indywidualnych zainteresowań. Zwiększenie aktywności i uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym. Działalność prozdrowotna (edukacja zdrowotna), kulturalna (koncerty) i edukacyjna (nauka obsługi komputera, korzystania z Internetu). Prowadzenie zajęć z zakresu kultury fizycznej, organizację zajęć sportowych (nordic walking). Poradnictwo prawne z zakresu m.in. prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów. Poradnictwo psychologiczne oraz rodzinne.	ul. Dworska 20 Łuków Śląski	250	Realizacja tego projektu jest istotna pod kątem wyników przeprowadzonej diagnozy. Obszar rewitalizacji zamieszkuje wysoki odsetek osób starszych, nierzadko znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, mających ograniczony dostęp do usług społecznych. Z tego względu należy podejmować działania, polegające na zwiększeniu dostępności różnych form zagospodarowania czasu wolnego, w tym usług społecznych, kulturowych i edukacyjnych. W rezultacie nastąpi aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym tj. osób starszych. Zakłada się, że poprzez realizację Projektu jego uczestnicy m.in. nabędą lub zwiększą kompetencje społeczne, zdobędą wiedzę w zakresie ochrony zdrowia oraz przysługujących im praw, a także umiejętności w zakresie obsługi komputera i korzystania z Internetu. W rezultacie nastąpi zwiększenie aktywności i uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym. Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 40 osób.	Ilość osób korzystających z zajęć

Dodatkowe projekty rewitalizacyjne

Poza opisanymi w powyższej tabeli podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi, w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gaszowice na lata 2017-2023 przewidziana jest również możliwość realizacji dodatkowych projektów rewitalizacyjnych. Należy mieć na uwadze, że na chwilę obecną trudno jest zidentyfikować jednoznacznie wszystkie potrzeby mieszkańców. Mogą się one bowiem zmieniać, na przestrzeni funkcjonowania Programu, także ze względu na realizację wpisanych do dokumentu działań. W poniższej tabeli przedstawiono zakres tematyczny projektów, które będą mogły być podejmowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gaszowice na lata 2017-2023 na obszarach objętych Programem.

Tabela 52 Lista dodatkowych projektów rewitalizacyjnych

L.p.	Osiągnięcie celu głównego	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Miejsce realizacji projektu	Szacowana wartość projektu [tys. zł]
1	Cel główny nr 3	Ścieżki rowerowe	Gmina Gaszowice	Nadanie obszarowi rewitalizacji przyjaznego charakteru zachęcającego do integracji społecznej oraz aktywnego spędzania czasu wolnego. Rozbudowa ścieżek rowerowych, oraz ich lepsze oznakowanie, a także tworzenie miejsc postojowych i punktów widokowych.	Czernica, Łuków Śląski	100
2	Cel główny nr 3	Modernizacja remiz OSP oraz zakup wyposażenia	Gmina Gaszowice, OSP Czernica, OSP Łuków Śląski	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji. Remont remiz strażackich oraz zakup niezbędnego wyposażenia strażackiego	Ochotnicza Straż Pożarna w Łukowie Śl. Ochotnicza Straż Pożarna w Czernicy	200
3	Cel główny nr 3	Modernizacja dróg gminnych i powiatowych	Gmina Gaszowice, Starostwo Powiatowe	Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego, a tym samym poczucia bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji. Remonty dróg wymagających napraw.	Drogi publiczne Czernica, Łuków Śląski	2000
4	Cel główny nr 3	Poprawa estetyki obszaru rewitalizacji	Gmina Gaszowice	Nadanie obszarowi rewitalizacji przyjaznego charakteru zachęcającego do integracji społecznej oraz aktywnego spędzania czasu wolnego. Drobne prace remontowe w zakresie wymiany elementów małej architektury np. tablice ogłoszeń, słupy ogłoszeniowe, ławki i kosze w przestrzeni publicznej itp.	Czernica, Łuków Śląski	20
5	Cel główny nr 3	Zwiększenie dostępności komunikacji publicznej	Gmina Gaszowice	Rozwój obszaru rewitalizacji pod kątem lokalizacji nowych inwestycji, m.in. działalności gospodarczej. Zwiększenia natężenia ruchu komunikacji publicznej	Czernica, Łuków Śląski	100
6	Cel główny nr 3	Budowa ścieżek tematycznych	Gmina Gaszowice, Starostwo Powiatowe,	Nadanie obszarowi rewitalizacji przyjaznego charakteru zachęcającego do integracji społecznej oraz aktywnego spędzania czasu wolnego. Budowa ścieżek dydaktycznych	Tereny publiczne Czernica, Łuków Śląski	25

L.p.	Osiągnięcie celu głównego	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Miejsce realizacji projektu	Szacowana wartość projektu [tys. zł]
			Stowarzyszenia	wraz z tablicami informacyjnymi		
7	Cel główny nr 3	Zagospodarowanie przestrzeni publicznych.	Gmina Gaszowice, Starostwo Powiatowe	Nadanie obszarowi rewitalizacji przyjaznego charakteru zachęcającego do integracji społecznej oraz aktywnego spędzania czasu wolnego. Budowa na terenach publicznych skwerów, fontann i innych obiektów małej architektury	Tereny publiczne w sołectwach Łuków Śląski i Czernica	50
8	Cel główny nr 3	Zagospodarowanie terenów na cele rekreacyjno-sportowe	Gmina Gaszowice, Starostwo Powiatowe, Stowarzyszenia	Nadanie obszarowi rewitalizacji przyjaznego charakteru zachęcającego do integracji społecznej oraz aktywnego spędzania czasu wolnego. Wykorzystanie terenów publicznych do tworzenia ogólnie dostępnych boisk, placów zabaw, siłowni pod chmurką, torów do jazdy na rowerze, rolkach, deskorolkach itp.	Tereny publiczne Czernica, Łuków Śląski	400
9	Cel główny nr 2	Zakup wyposażenia do szkół, świetlic, OSP itp.	Gmina Gaszowice, Starostwo Powiatowe, Stowarzyszenia	Doposażenie obiektów użytkowanych przez mieszkańców obszaru rewitalizacji. W ramach zadania przewidziano zakup wyposażenia niezbędnego sprawnego do funkcjonowania obiektów publicznie dostępnych, w tym mebli, drobnego agd, pomocy dydaktycznych mających wpływ na ofertę placówek.	Obiekty publiczne Czernica, Łuków Śląski.	80
10	Cel główny nr 3	Adaptacja przestrzeni publicznej dla osób niepełnosprawnych	Gmina Gaszowice	Usunięcie barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnością. Działania obejmujące przystosowanie budynków użyteczności publicznej do różnych form niepełnosprawności poprzez budowę np. pochylni, dźwigów osobowych itd.	Budynki użyteczności publicznej Łuków Śląski i Czernica	500
11	Cel główny nr 3	Budowa energooszczędnego oświetlenia w miejscach publicznych	Gmina Gaszowice, Starostwo Powiatowe	Poprawa poczucia bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji. Budowa na terenach publicznych nowego oświetlenia lub modernizacja już istniejącego na bardziej przyjazne środowisku	Tereny publiczne Czernica, Łuków Śląski	300

13 Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Zapewniono komplementarność między poszczególnymi projektami i przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji (komplementarność przestrzenna, problemowa, proceduralno-instytucjonalna, międzyokresowa, źródeł finansowania).

Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów będzie warunkował osiągnięcie kompleksowości interwencji. Projekty rewitalizacyjne będą wzajemnie powiązane. Będzie zapewniona synchronizacja efektów oddziaływania na sytuację kryzysową.

Komplementarność przestrzenna

Zapewniono wzajemne powiązania pomiędzy projektami przedstawionymi w LPR realizowanymi na obszarze rewitalizacji. Wszystkie podstawowe projekty rewitalizacyjne zaplanowane są na obszarze rewitalizacji. Są odpowiedzią na główne problemy dla tych terenów. Będzie zapewniona synchronizacja efektów oddziaływania na sytuację kryzysową. Prowadzone działania nie będą skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary Gminy oraz nie doprowadzą do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna czy wykluczenie. Zapewniona będzie ciągła analiza następstw podejmowanych decyzji dla polityki przestrzennej Gminy.

Komplementarność problemowa

Przedstawione projekty wzajemnie dopełniają się tematycznie, przez co LPR będzie oddziaływać na obszar rewitalizacji w aspekcie społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Zostały określone prognozowane produkty i rezultaty realizacji projektów oraz planowane efekty rewitalizacji określone w wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji. Działania rewitalizacyjne powiązane są z innymi strategicznymi kierunkami rozwojowymi Gminy, m.in. poprzez wykazanie zbieżności celów LPR z kluczowymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy.

Podstawowe projekty rewitalizacyjne będą oddziaływać na podobszary rewitalizacji przede wszystkim w aspekcie społecznym, a także przestrzenno – funkcjonalnym, technicznym, gospodarczym oraz środowiskowym.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Gaszowice na lata 2017-2023 jest Urząd Gminy w Gaszowicach w ramach działania Zespołu ds. rewitalizacji. W system zarządzania będą zaangażowani również lokalni partnerzy z sektorów: publicznych, społecznych i gospodarczych.

Zespół ds. Rewitalizacji w sprawach istotnych będzie komunikował się z interesariuszami, mając na uwadze całościowy system realizacji procesu rewitalizacji. Będzie również odpowiedzialny za opracowanie i składanie wniosków o dofinansowanie dla projektów rewitalizacyjnych będących w gestii Gminy Gaszowice.

Komplementarność międzyokresowa

Projekty zaplanowane do realizacji w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Gaszowice na lata 2017-2023 są projektami komplementarnymi do przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013. Gwarantuje to zachowanie ciągłości programowej, wykorzystane zostaną doświadczenia z poprzedniej perspektywy oraz wnioski z dotychczasowych działań ewaluacji.

Komplementarność źródeł finansowania

Zakłada się finansowanie projektów zaplanowanych w LPR ze środków europejskich, w szczególności z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2014-2020. Ponadto koordynacja i synergia finansowa projektów rewitalizacyjnych będzie zapewniona przez wsparcie finansowe z następujących funduszy (wykluczając ryzyko podwójnego dofinansowania):

- Publicznych wspólnotowych (Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych: EFRR, EFS i Funduszu Spójności, w ramach RPO WSL i krajowych).
- Publicznych krajowych – istniejących instrumentów i źródeł (poprzez terytorialne profilowanie - ukierunkowywanie na obszary zdegradowane istniejących instrumentów różnych polityk dotyczących m.in.: wykluczenia społecznego, edukacji, infrastruktury, środowiska, kultury, zabytków, mieszkalnictwa itd.) oraz sukcesywnie tworzonych nowych (w tym obejmujących instrumenty inżynierii finansowej).
- Prywatnych, m.in. poprzez tworzenie zachęt do inwestowania na obszarach zdegradowanych

14 Ramy finansowe Lokalnego Programu Rewitalizacji

Realizacja działań rewitalizacyjnych przedstawionych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Gaszowice na lata 2017-2023 uzależniona została przede wszystkim od możliwości finansowych Gminy oraz innych podmiotów realizujących dany projekt. Koszty poszczególnych projektów rewitalizacyjnych wpisanych na listę projektów podstawowych zaprezentowane zostały w poniższej tabeli.

Tabela 53 Harmonogram rzeczowo-finansowy podstawowych projektów rewitalizacyjnych

L.p.	Obszar rewitalizacji	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Szacowana wartość projektu [tys. zł]	Poziom dofinansowania		Źródła finansowania				Numer działania z RPO WSL
						%	tys. zł	Środki publiczne			Środki prywatne	
								EFS [tys. zł]	EFRR / FS [tys. zł]	Budżet Gminy [tys. zł]		
1	Podobszar I	Zamek Totalny - infrastruktura	Stowarzyszenie Spichlerz Spółdzielnia socjalna Rada Sołecka Gmina Gaszowice	2017-2020	243	85	206,55	-	206,55	-	36,45	10.4
2	Podobszar I	Zamek Totalny – projekty miękkie	Stowarzyszenie Spichlerz Spółdzielnia socjalna Rada Sołecka Gmina Gaszowice	2017-2020	100	85	85	85	-	-	15	9.1
3	Podobszar I	Poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej	Gmina Gaszowice	2018-2022	500	85	425	-	425	75	-	4.3
4	Podobszar I	Doposażenie Biblioteki Gminnej filia Czernica, modernizacja sieci komputerowej	Gmina Gaszowice	2018-2020	30	-	-	-	-	30	-	-
5	Podobszar I	Zagospodarowanie terenu wokół zameczku	Gmina Gaszowice, Stowarzyszenia, Rada Sołecka	2018-2020	100	-	-	-	-	100	-	-
6	Podobszar I	Powiększenie parkingu, montaż wiaty rowerowej przy SP i przedszkolu w Czernicy	Gmina Gaszowice	2018-2019	300	-	-	-		300	-	-
7	Podobszar I	Oświetlenie solarne na cmentarzu	Parafia Czernica, Gmina Gaszowice	2020	100	85	85	-	85	15	-	4.1

L.p.	Obszar rewitalizacji	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Szacowana wartość projektu [tys. zł]	Poziom dofinansowania		Źródła finansowania				Numer działania z RPO WSL
						%	tys. zł	Środki publiczne			Środki prywatne	
								EFS [tys. zł]	EFRR / FS [tys. zł]	Budżet Gminy [tys. zł]		
8	Podobszar I	Wyeksponowanie pomników przyrody	Gmina Gaszowice	2017-2019	10	-	-	-	-	10	-	-
9	Podobszar I	Przebudowa budynku komunalnego	Gmina Gaszowice	2021-2022	500	85	425	-	425	75	-	4.3
10	Podobszar I	Adaptacja budynku przy ul. Dworskiej 20 na potrzeby użyteczności publicznej	Powiat Rybnicki	2017	1000	85	850	-	850	-	150	10.3
11	Podobszar I, II	Zakup sceny i sprzętu nagłaśniającego	Gmina Gaszowice	2018-2019	60	-	-	-	-	60	-	-
12	Podobszar I, II	Remont kapliczek i innych obiektów sakralnych	Gmina Gaszowice, Parafia Czernica	2018-2022	100	-	-	-	-	100	-	-
13	Podobszar I, II	Budowa/remont chodników i oświetlenia	Gmina Gaszowice, Powiat Rybnicki	2018-2022	1000	85	850	-	850	150	-	4.5
14	Podobszar I, II	Rozbudowa siłowni pod chmurką	Gmina Gaszowice	2019-2021	60	85	51	-	51	9	-	10.4
15	Podobszar I, II	Organizacja zajęć dodatkowych	Gmina Gaszowice, Starostwo Powiatowe, Stowarzyszenia	2017-2022	30	-	-	-	-	30	-	-
16	Podobszar I, II	Organizacja wydarzeń kulturalnych oraz związanych z tradycją	Gmina Gaszowice, Starostwo Powiatowe, Stowarzyszenia	2017-2022	40	-	-	-	-	40	-	-
17	Podobszar I, II	Aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny	Gmina Gaszowice, Ośrodek Pomocy Społecznej, Stowarzyszenia	2017-2022	100	85	85	85	-	15	-	-

L.p.	Obszar rewitalizacji	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Szacowana wartość projektu [tys. zł]	Poziom dofinansowania		Źródła finansowania				Numer działania z RPO WSL
						%	tys. zł	Środki publiczne			Środki prywatne	
								EFS [tys. zł]	EFRR / FS [tys. zł]	Budżet Gminy [tys. zł]		
18	Podobszar I, II	Program aktywizacji zawodowej	Gmina Gaszowice, Ośrodek Pomocy Społecznej	2018-2022	100	85	85	85	-	15	-	7.1
19	Podobszar I, II	Wsparcie dla rodziców na rynku pracy	Gmina Gaszowice	2018-2022	100	-	-	-	-	100	-	-
20	Podobszar I, II	Działalność animatorów w obiektach publicznych	Gmina Gaszowice, Stowarzyszenia	2018-2022	100	-	-	-	-	100	-	-
21	Podobszar I, II	Promocja działalności organizacji pozarządowych	Gmina Gaszowice, Stowarzyszenia	2018-2022	20	-	-	-	-	20	-	-
22	Podobszar I, II	Poszukiwanie liderów	Gmina Gaszowice	2018-2022	50	-	-	-	-	50	-	-
23	Podobszar I, II	Organizacja imprez międzypokoleniowych	Gmina Gaszowice, Stowarzyszenia	2018-2022	50	-	-	-	-	50	-	-
24	Podobszar I, II	Edukacja i doradztwo w zakresie przedsiębiorczości	Gmina Gaszowice, Stowarzyszenia	2018-2022	80	-	-	-		80	-	-
25	Podobszar I, II	Lokalne kiermasze rękodzieła	Gmina Gaszowice, Stowarzyszenia	2018-2022	30	-	-	-	-	30	-	-
26	Podobszar I	Wsparcie dla osób z niepełnosprawnością i osób starszych	Gmina Gaszowice, Ośrodek Pomocy Społecznej	2019-2022	200	85	170	170	-	30	-	9.2
27	Podobszar I	Klub Seniora - miejsce spotkań osób starszych jako przeciwdziałanie osamotnieniu i marginalizacji seniorów	Powiat Rybnicki	2018-2020	250	85	212,5	212,5	-	-	37,5	9.2

Możliwe źródła finansowania dodatkowych projektów rewitalizacyjnych przedstawionych w Tabeli 6 *Lista dodatkowych projektów rewitalizacyjnych* to: Fundusze Europejskie, tj. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusze Strukturalne, Programy i Fundusze Krajowe, m.in. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, budżet Gminy Gaszowice czy środki prywatne.

15 Partycypacja społeczna

Proces uspołeczniania realizowany jest w ramach partycypacji społecznej interesariuszy⁵ na etapie diagnozowania, programowania, wdrażania oraz monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji. W literaturze przedmiotu, wśród najważniejszych celów procesu uspołeczniania można wyróżnić:

- integrację społeczności lokalnej wokół wspólnego celu i w trakcie wspólnej pracy (aktualnie widoczny jest wciąż duży stopień dezintegracji);
- utworzenie realnej reprezentacji interesów Lokalnych;
- rozwinięcie kultury rozwiązywania problemów na bazie faktów i szukaniu kompromisu (gdzie wszyscy mogą być wygranymi) w przeciwieństwie do eskalowania napięć emocjonalnych między ludźmi (gdzie wszyscy przegrywają lub tylko niektórzy wygrywają);
- zmianę świadomości i mentalności ludzi w Gminie, niezbędną do wprowadzania zmian;
- współfinansowanie wybranych priorytetowych zadań.⁶

Konsultacje społeczne to proces, w którym przedstawiciele władz przedstawiają obywatelom swoje plany dotyczące np. aktów prawnych, inwestycji lub innych przedsięwzięć, które będą miały wpływ na życie codzienne i pracę obywateli. Pozwalają na uzyskanie opinii, stanowisk, propozycji, itp. od instytucji i osób, których dotkną w sposób bezpośredni lub pośredni skutki proponowanych przez administrację działań. Podczas ich trwania interesariusze, przede wszystkim mieszkańcy, ale także przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i inne zainteresowane strony będą miały możliwość zapoznania się z treścią projektu rewitalizacji. Przeprowadzone konsultacje społeczne nie ograniczały się jednak tylko do przedstawienia Programu, ale także do wysłuchania opinii na jego temat, modyfikowania i informowania o ostatecznej decyzji. Konsultacje w znacznym stopniu zmniejszyły ryzyko, że stworzony dokument nie będzie uwzględniał oczekiwań poszczególnych grup, do których jest adresowany.

---

⁵ Do interesariuszy procesu rewitalizacji zalicza się: 1) mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz właścicieli, użytkowników wieczności nieruchomości i podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego; 2) mieszkańców gminy innych niż wymienieni w pkt 1; 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą; 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne; 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne; 6) organy władzy publicznej; 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

⁶ A. Czyżewska: Jak planować proces rewitalizacji społeczno – gospodarczej przestrzeni miejskiej? Pracownia Badań i Innowacji Społecznych Stocznia.

Zgodnie z *Wytycznymi* i założeniami *Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015r.* w ramach procesu rewitalizacji prowadzone są następujące formy konsultacji społecznych: zbieranie uwag i/lub propozycji w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub formularzy zamieszczonych na stronie Gminy, spotkania z interesariuszami rewitalizacji, debaty, warsztaty, zbieranie uwag ustnych.

Założenia procesu realizacji partycypacji społecznej w ramach tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji:

1. Włączenie w proces rewitalizacji szerokiego grona interesariuszy programu,
2. Udostępnianie informacji na temat planowanych konsultacji społecznych,
3. Informowanie opinii publicznej na temat działań i etapów realizacji programu,
4. Weryfikacja założeń programu po przeprowadzeniu konsultacji społecznych na każdym wyróżnionym etapie (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie oraz monitorowanie).

Dzięki wykorzystaniu szerokiego spektrum form partycypacji społecznej możliwe jest zaangażowanie wielu partnerów w proces rewitalizacji, co wpływa na osiąganie zamierzonych rezultatów i wyznaczonych celów.

Na każdym z etapów tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gaszowice na lata 2017-2023 zapewniono udział interesariuszy obszaru rewitalizacji. Przede wszystkim proces rewitalizacji został objęty kontrolą obywatelską, na każdym etapie tworzenia LPR interesariusze mieli zapewniony dostęp do informacji na temat etapu realizacji dokumentu. Aby zapewnić opinii publicznej szeroki dostęp do informacji na temat prac przygotowawczych nad Lokalnym Programem Rewitalizacji, systematycznie zamieszczano informacje na ten temat na stronie internetowej Gminy www.gaszowice.pl. Zamieszczano m.in. ankietę sondażową (badanie techniką CATI/CAWI) dedykowaną interesariuszom procesu rewitalizacji, informacje na temat planowanych spotkań konsultacyjnych, warsztatów, fiskę projektową do zgłaszania propozycji projektów/ przedsięwzięć rewitalizacyjnych, projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji, itp.

W trakcie trwania diagnozowania sytuacji Gminy Gaszowice oraz programowania LPR zastosowano następujące formy partycypacji społecznej:

1. **Badania sondażowe (ankiety)** – badanie zostało przeprowadzone techniką badawczą CATI/CAWI i objęto nim 90 mieszkańców Gminy Gaszowice oraz 13 osób spoza terenu Gminy lecz będących z nią ściśle związanych poprzez miejsce pochodzenia. Informacja o prowadzonej ankietyzacji została zamieszczona na stronie internetowej Gminy Gaszowice www.gaszowice.pl dnia 11 stycznia 2017 r. Respondenci zostali poproszeni o udzielenie informacji na temat sołectw Gminy Gaszowice, które ich zdaniem powinny zostać poddane rewitalizacji oraz wskazanie najważniejszych problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych, jakie w ich opinii występują na wskazanym przez nich obszarze.
Wyniki przeprowadzonych badań stanowiły uzupełnienie wcześniej przeprowadzonej diagnozy, opracowanej na podstawie danych zastanych.
2. **Spotkania konsultacyjne** – konsultacje społeczne w formie warsztatów odbyły się w następujących terminach:

- ✓ 27 lutego 2017 roku o godz. 16:30 w Ośrodku Kultury i Sportu w Gaszowicach, ul. Rydułtowska 7 skierowane do przedsiębiorców, przedstawicieli instytucji publicznych, przedstawicieli Rady Gminy.
- ✓ 22 lutego 2017 roku o godz. 16:30 w Ośrodku Kultury i Sportu w Gaszowicach, ul. Rydułtowska 7 skierowane do mieszkańców, przedstawicieli organizacji pozarządowych, grup nieformalnych.

Interesariusze zostali odpowiednio wcześniej poinformowani o planowanych spotkaniach. Informacje zostały zamieszczone na stronie internetowej Gminy www.gaszowice.pl w zakładce Rewitalizacja, podczas ogłoszeń parafialnych oraz w lokalnej prasie. Podczas spotkań zapoznano uczestników z tematyką rewitalizacji, przedstawiono wyniki diagnozy Gminy Gaszowice, wyniki badań ilościowych oraz zidentyfikowane najważniejsze problemy Gminy ze wskazaniem ich lokalizacji. Interesariusze mieli możliwość udzielania swoich opinii oraz sugestii w podanym przedmiocie zainteresowania.

- 3. Debata** – w trakcie warsztatów konsultacyjnych prowadzone były debaty z interesariuszami procesu rewitalizacji. Podczas debaty interesariusze mieli możliwość zadawania pytań, wymiany sugestii oraz opinii na temat wyznaczonego obszaru zdegradowanego, obszaru rewitalizacji, przedstawionej diagnozy Gminy Gaszowice. W trakcie spotkań zaobserwować można było ożywioną debatę wśród interesariuszy procesu rewitalizacji.
- 4. Zbieranie uwag ustnych** – podczas warsztatów konsultacyjnych zbierano uwagi ustne, które zostały uwzględnione w dalszym etapie wyznaczania obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji. Zgłaszane uwagi zapisywane były przez osobę prowadzącą, a następnie zostały poddane analizie jakościowej. Zgromadzony materiał został wykorzystany na każdym etapie tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji.
- 5. Zbieranie fiszek projektowych** - respondenci określili także działania inwestycyjne, jakie chcieliby, aby zostały zrealizowane w Gminie w ramach procesu rewitalizacji. Informacja o możliwości składania propozycji projektów/ przedsięwzięć do Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Gaszowice na lata 2017 – 2023 została zamieszczona 24 lutego 2017 r. Formularze można było dostarczyć do dnia 8 marca 2017 r. z wykorzystaniem adresów mailowych rozwoj@gaszowice.pl, przesłać pocztą na adres Urzędu Gminy Gaszowice, ul. Rydułtowska 2, 44-293 Gaszowice z dopiskiem: „Fiszka zgłoszenia projektu rewitalizacyjnego”, bądź dostarczyć osobiście do Urzędu Gminy Gaszowice (pokój nr 03). Wyniki przeprowadzonych badań stanowiły uzupełnienie listy projektów podstawowych i dodatkowych. W wyznaczonym terminie do Urzędu Gminy wpłynęły dwie fiszki. Projekty zostały uwzględnione w tabeli projektów podstawowych.

Zebrany materiał badawczy podczas przedstawionych form partycypacji społecznej został wykorzystany do uzupełnienia wcześniej przygotowanej diagnozy Gminy Gaszowice oraz podczas programowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań, nie tylko na etapie diagnozowania czy programowania lecz także podczas zarządzania, wdrażania i monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Przedmiotem partycypacji będą działania adresowane do mieszkańców, oraz podmiotów prowadzących działalność gospodarczą lub społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy

nieformalne, jednostki samorządu terytorialnego, itp. z terenów objętych rewitalizacją. W ten sposób będzie zapewniona zasada partnerstwa polegająca na włączeniu szerokiego grona partnerów, współdecydowanie oraz kontrola obywatelska. Partnerstwo wymienionych sektorów ma na celu wyprowadzenie zdegradowanych obszarów z sytuacji kryzysowej, posiada określone podstawowe zasady stanowiące fundament wspólnych działań: respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu, przejrzystość podejmowanych działań, otwarty dialog z mieszkańcami Gminy.

Zaangażowanie interesariuszy w proces wdrażania i monitorowania LPR polegać będzie na rozwijaniu dialogu między partnerami, zgłaszaniu propozycji nowych projektów rewitalizacyjnych, uczestnictwie w przygotowaniu raportów z realizacji Programu, zaangażowaniu przy realizacji projektów i rozległych tematycznie zadań. Proces partycypacji społecznej na etapie wdrażania i monitorowania szerzej opisano w dalszej części niniejszego dokumentu.

16 Zarządzanie i wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji

Wdrażanie zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gaszowice jest kluczowym elementem ich realizacji. Zrealizowanie projektów zaplanowanych w programie jest uzależnione od pozyskania środków finansowych z funduszy zewnętrznych, krajowych i zagranicznych. Dla zapewnienia efektywności programu rewitalizacji konieczne jest sukcesywne wdrażanie i jego realizacja. Lokalny Program Rewitalizacji wdrażany będzie w oparciu o zasadę Partnerstwa i Partycypacji, tj. współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym mieszkańcami obszarów rewitalizacji oraz reprezentującymi sektor społeczny i gospodarczy podmiotami będącymi Partnerami Programu.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji jest Urząd Gminy w Gaszowicach w ramach działania Zespołu ds. rewitalizacji. W proces wdrażania założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji zaangażowane będą ponadto Partnerzy Programu (interesariusze procesu rewitalizacji). Wśród członków Zespołu ds. rewitalizacji znaleźli się przedstawiciele Urzędu Gminy Gaszowice.

Do zadań Zespołu ds. rewitalizacji należało:

- zaopiniowanie obszaru, który został wyznaczony do rewitalizacji;
- opiniowanie planowanych działań inwestycyjnych na obszarze rewitalizacji;
- weryfikowanie założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji;
- bieżąca obsługa organizacyjna i administracyjna projektu;
- promocja i bieżąca informacja – prowadzenie konsultacji społecznych;
- koordynacja zgodnie z budżetem i harmonogramem;
- nadzór nad finansami - zapewnienie obsługi finansowo-księgowej projektu.

Zapewniony został osobisty kontakt członków Zespołu ds. rewitalizacji w celu omówienia bieżących spraw i podejmowania decyzji w projekcie oraz reagowania na potencjalne nieprawidłowości. Decyzje podejmowane były na zasadzie konsensusu licząc się z opinią wszystkich członków. Kontrolę nad Zespołem i realizacją projektu sprawował Wójt Gminy Gaszowice, uczestniczył również w ważnych spotkaniach i w podejmowaniu kluczowych decyzji.

Urząd Gminy i jednostki Samorządu Gminy posiadają wykwalifikowaną kadrę do sprawnego i efektywnego realizowania projektu w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej, świadczących o kompleksowym procesie wyprowadzenia obszarów ze stanu kryzysowego.

System wdrażania „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gaszowice na lata 2017-2023” obejmuje następujące etapy:

1. Przekazanie Lokalnego Programu Rewitalizacji do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w celu jego analizy i zgłoszenia ewentualnych uwag.
2. Podjęcie uchwały przez Radę Gminy o przyjęciu do realizacji „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gaszowice na lata 2017-2023”.
3. Opracowywanie dokumentacji technicznej dla projektów wpisanych do LPR, kosztorysów, uzyskiwanie wszelkich pozwoleń
4. Opracowanie wniosków aplikacyjnych, studiów wykonalności, rozliczania projektów oraz niezbędnych załączników do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020.
5. Realizacja projektów wpisanych do LPR zgodnie z określonymi terminami i harmonogramem.
6. Monitoring i ewaluacja planu rewitalizacji, według harmonogramów opracowywania, składania, realizacji i rozliczenia poszczególnych projektów na współfinansowanie zadań.
7. Pomiar efektywności Programu Rewitalizacji według przewidzianych wskaźników - ewaluacja będzie przeprowadzana na koniec co trzeciego roku kalendarzowego.
8. Aktualizacja LPR o nowe projekty zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na podobozarach rewitalizacji.

Nieodzowną częścią realizacji procesu rewitalizacji jest informowanie i promocja LPR. Obowiązek ten spoczywa na Gminie Gaszowice.

Skutecznym sposobem włączenia interesariuszy w proces wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji będą broszurki, plakaty informujące o realizowanych zadaniach w ramach LPR oraz możliwościach pozyskiwania finansowania inwestycji ze środków zewnętrznych. Cyklicznie będą przygotowywane również informacje bieżące z przebiegu wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji np. raz na kwartał. Umieszczanie wyżej wymienionych informacji na stronie internetowej Urzędu Gminy Gaszowice, tablicy ogłoszeń, lokalnych portalach internetowych pozwoli zainteresowanym na szybki dostęp do podstawowych informacji. Ponadto organizacja różnego rodzaju seminariów, wykładów czy prezentacji pozwolą na zwiększenie obustronnego przepływu informacji. Podczas spotkań konsultowane będą proponowane przez władze gminy rozwiązania odnoszące się do lokalnych spraw, zbierane będą opinie o aktualnych działaniach od mieszkańców, przedsiębiorców i innych interesariuszy, jako lokalnych ekspertów, możliwe będzie zgłaszanie nowych propozycji zadań do realizacji, w tym zadań komplementarnych do działań już realizowanych,

uzgadniane będą priorytety działań. Częstotliwość spotkań oraz szczegółowa forma zostaną zweryfikowane na etapie prac realizacyjnych. W spotkaniach uczestniczyć mogą m.in. przedstawiciele Komitetu ds. rewitalizacji, zespoły i osoby powiązane pośrednio i bezpośrednio z działaniami rewitalizacyjnymi, czy podmioty, na które działania rewitalizacyjne będą oddziaływały (np. mieszkańcy, przedsiębiorcy, liderzy społeczni, przedstawiciele Gminy). W przypadku planowanych do realizacji projektów nieinfrastrukturalnych, wynikających z Programu Rewitalizacji, Gmina zorganizuje spotkania dla grup docelowych tych projektów. Mieszkańcy będą mogli wyrazić swoje opinie oraz przedstawić swoje pomysły np. zaproponować tematykę i formę działań, wpisujących się w dany projekt, którymi są szczególnie zainteresowani (m.in. tematykę warsztatów). Mieszkańcy będą informowani o terminach spotkań za pośrednictwem strony internetowej Gminy, lokalnych portali internetowych, a także poprzez ogłoszenia umieszczone w Urzędzie Gminy Gaszowice oraz innych jednostkach gminnych. Poza wyżej wymienionymi formami partycypacji społecznej na etapie wdrażania Programu Gmina zapewni również indywidualne wsparcie doradcze realizowane przez Zespół ds. rewitalizacji dla osób zainteresowanych procesem rewitalizacji.

Część projektów wpisanych w Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Gaszowice na lata 2017-2023 realizowanych jest przez Gminę, a część prowadzonych jest przez inne podmioty. Gmina zapewni osobisty kontakt Zespołu ds. rewitalizacji z przedstawicielami tych podmiotów w celu ustalenia strategii realizacji projektu, w tym m.in. organizacji spotkania z grupą docelową, a także będzie informować o możliwościach pozyskania dofinansowania. Analogiczna sytuacja będzie miała miejsce przy pojawieniu się kolejnych projektów, realizowanych przez jednostkę inną niż Gmina Gaszowice.

Gmina zapewni budowę lokalnego partnerstwa na rzecz rozwiązywania problemów oraz będzie organizować lokalną społeczność poprzez wspieranie grup samopomocowych, kreowanie i wpieranie lokalnych liderów, zawiązywanie partnerstw i porozumień pomiędzy Interesariuszami.

Przy realizacji wszystkich projektów nieinfrastrukturalnych Gmina będzie również współpracować z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Gaszowicach konsultując i wspólnie ulepszając planowane do realizacji projekty.

17 Monitoring i ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji

Monitoring efektów jest istotnym elementem procesu wdrażania LPR, stanowi integralną część codziennego zarządzania. System monitoringu polegać będzie na ocenie rzeczowego i finansowego stopnia zrealizowania projektów wskazanych w LPR i identyfikacji odstępstw i nieprawidłowości w realizacji Programu. Monitoringiem objęte będą również uwarunkowania i zmiany zachodzące w całym Gminie i otoczeniu wpływające na przebieg procesów rewitalizacyjnych, tj. uwarunkowania w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym, a także prawnym i finansowym. Wskazane jest wykonywanie tzw. „raportów z monitoringu”. Monitoring będzie dostarczać informacji na temat postępów w osiągnięciu przyjętych celów.

Monitoring będzie koordynowany przez pracowników Urzędu Gminy Gaszowice wchodzących w skład Zespołu ds. rewitalizacji. Ponadto w proces monitorowania przebiegu oraz oceny

efektywności i skuteczności realizacji Programu będą zaangażowani interesariusze z obszaru rewitalizacji.

W systemie monitoringu uwzględnione zostaną oceny mieszkańców oraz ekspertów, m.in. w zakresie wizerunku obszaru zdegradowanego, uczestnictwa i aktywności społeczności lokalnej, komplementarności i zintegrowania projektów.

Proces monitorowania polegać będzie na sporządzaniu corocznych raportów w formie sprawozdań z realizacji celów, zawierających informację na temat podejmowanych działań, realizowanych przedsięwzięciach, stopnia ich realizacji oraz ich efektów końcowych. Raporty będą przygotowywane przez Komitet ds. rewitalizacji na podstawie raportów składanych przez beneficjentów końcowych po zakończeniu realizacji poszczególnych zadań oraz wskaźników monitorujących efektywność LPR przedstawionych w kolejnej tabeli. Analiza wskaźnikowa pozwoli na określenie poziomu korelacji podejmowanych projektów rewitalizacyjnych z procesami społeczno – gospodarczymi w Gminie Gaszowice. Gromadzenie danych dla potrzeb monitoringu będzie dokonywane przez Komitet ds. rewitalizacji. W ramach systemu monitoringu zostaną na bieżąco upubliczniane cykliczne raporty oraz analizy wskaźnikowe wszystkim interesariuszom Lokalnego Programu Rewitalizacji. Na bazie raportów okresowych raz na 3 lata będzie wykonany raport ewaluacyjny, który będzie podstawą do weryfikacji efektywności wdrażania LPR.

Etapy procesu monitoringu:

1. Monitorowanie w całym okresie realizacji programu rewitalizacji, czy określone cele są osiąmane poprzez realizację poszczególnych projektów objętych programem, oraz czy cele realizowane przez program rewitalizacji są nadal aktualne.
2. Kontrolowanie etapów systemu wdrażania programu rewitalizacji.
3. Właściwy dobór wskaźników produktu i rezultatu dla poszczególnych projektów przygotowywanych przez beneficjentów końcowych na realizację zadań objętych programem rewitalizacji. Wskaźniki powinny być zgodne z wytycznymi funduszy strukturalnych, jeżeli będą współfinansowały dany projekt. Muszą się także odnosić do wybranych wskaźników niniejszego opracowania, które będą służyły do pomiaru efektywności całego programu rewitalizacji.
4. Zaprojektowanie formy raportu z realizacji poszczególnych projektów, które będą składane w standardowej formie przez beneficjentów końcowych.

Tabela 54. Wykaz wskaźników monitorujących realizację założeń LPR Gminy Gaszowice

Cel główny	Wskaźniki monitorujące	Wartość wskaźnika (2015 rok)	Wartość docelowa (2023 rok)	Źródło pozyskania danych
Wysoka jakość kapitału ludzkiego poprzez podnoszenie kwalifikacji oraz kompetencji	Udział bezrobotnych zarejestrowanych wg adresów zamieszkania w populacji mieszkańców ogółem	2,32%	<2,32%	Ośrodek Pomocy Społecznej w Gaszowicach
Aktywizacja lokalnej społeczności wraz z zagospodarowaniem czasu wolnego	Liczba wydarzeń kulturalnych w 2015 roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,138	>0,138	Urząd Gminy w Gaszowicach
Aktywizacja lokalnej społeczności wraz z zagospodarowaniem czasu wolnego	Liczba czynów karnych osób nieletnich w przeliczeniu na 1 mieszkańca	0,0004	<0,0004	Komenda Miejska Policji w Gaszowicach

Cel główny	Wskaźniki monitorujące	Wartość wskaźnika (2015 rok)	Wartość docelowa (2023 rok)	Źródło pozyskania danych
Poprawa jakości życia społeczności lokalnej i podniesienie atrakcyjności osadniczej Gminy	Liczba wypadków drogowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca	0,0037	<0,0037	Komenda Miejska Policji w Gaszowicach
Poprawa jakości życia społeczności lokalnej i podniesienie atrakcyjności osadniczej Gminy	Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów	0	>0	Urząd Gminy w Gaszowicach

18 Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji

Z uwagi na stosunkowo długi czas obowiązywania dokumentu (2017-2023), być może wystąpić konieczność aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji będzie posiadać formułę otwartą, ze względu na możliwe zmiany wymogów prawnych, pojawianie się nowych problemów, zmian w otoczeniu oraz potrzeby realizacji nowych projektów. Zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, potrzeb mieszkańców obszarów zdegradowanych, możliwości budżetu Gminy oraz dostępności środków zewnętrznych będą determinować nowych odbiorców i zakres nowych projektów. Informacje o stanie realizacji LPR oraz ewentualnych zamierzeniach aktualizujących dokument będą publicznie udostępniane.

Ewentualna aktualizacja LPR zostanie przeprowadzona zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Następnie zostanie sporządzono lista nowych zadań rewitalizacji uwzględniają potrzeby interesariuszy, która przedłożona zostanie do Biura Rady Gminy Gaszowice.

19 Konsultacje społeczne

Konsultacje społeczne projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Gaszowice na lata 2017-2023 przeprowadzono na podstawie Zarządzenia Wójta Gminy Gaszowice NR W.0050.79.2017 z dnia 15 maja 2017 r. na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 446 ze zm.).

Konsultacje społeczne prowadzone były w następujących formach:

- 1) zbierania uwag i/lub propozycji w wersji papierowej lub elektronicznej za pomocą specjalnego formularza konsultacyjnego od 17 maja 2017 r. do 1 czerwca 2017 r.

Wypełnione formularze można było dostarczyć:

- a) drogą elektroniczną na adres: rozwoj@gaszowice.pl
- b) drogą korespondencyjną na adres: Urzędu Gminy Gaszowice ul. Rydułtowska 2, 44-293 Gaszowice

- c) bezpośrednio do pokoju nr 03 w Urzędzie Gminy Gaszowice w godzinach pracy Urzędu

Projekt dokumentu wraz z załącznikami i formularzami konsultacyjnymi były dostępne do pobrania:

- ✓ w Biuletynie Informacji Publicznej (<http://www.bip.gaszowice.pl/>)
  - ✓ na stronie internetowej Gminy Gaszowice (<http://www.gaszowice.pl/> w zakładce Rewitalizacja)
  - ✓ w Urzędzie Gminy Gaszowice w pokoju nr 03 w godzinach pracy Urzędu
- 2) Spotkanie z interesariuszami rewitalizacji, podczas którego zbierane były uwagi w formie ustnej w dniu 01.06.2017 r. godz. 16.00 w Urzędzie Gminy Gaszowice (ul. Rydułtowska 2, 44 293 Gaszowice
- 3) Zbieranie uwag ustnych w budynku Urzędu Gminy Gaszowice, ul. Rydułtowska 2, 44-293 Gaszowice w pokoju nr 03 w godzinach pracy Urzędu

Informację o konsultacjach projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Gaszowice na lata 2017 – 2023 zamieszczono poprzez obwieszczenie Wójta Gminy Gaszowice z dnia 17 maja 2017 roku:

- ✓ w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Gaszowice
- ✓ na stronie internetowej Gminy Gaszowice w zakładce Rewitalizacja
- ✓ w sposób zwyczajowo przyjęty treść ogłoszenia wywieszona została w gablocie informacyjnej w Urzędzie Gminy Gaszowice.

Podczas trwania procesu konsultacji społecznych projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Gaszowice na lata 2017 – 2023 nie wpłynęły uwagi na formularzu konsultacyjnym. Ponadto nie wpłynęły żadne uwagi ustne oraz zastrzeżenia co do treści dokumentu.

20 Ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227) przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane w przypadku projektów dokumentów, innych niż wymienione w art. 46 w/w ustawy, jeżeli w uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska, Wójt Gminy stwierdzi, że wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub że realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Wójt Gminy zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w celu ustalenia potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu dokumentu. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach w piśmie z dnia 18.05.2017 r. znak:

WOOŚ.410.180.2017.PB uzgodnił brak potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Gaszowice na lata 2017-2023. W związku z powyższym nie zaistniała potrzeba dalszych konsultacji z Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w tej sprawie.

Spis tabel

Tabela 1 Wykaz wskaźników zastosowanych w diagnozie.....	7
Tabela 2 Liczba ludności w Gminie Gaszowice w latach 2012-2015	8
Tabela 3 Procesy demograficzne na terenie Gminy Gaszowice	8
Tabela 4 Procesy migracyjne na terenie Gminy Gaszowice w latach 2012-2015	9
Tabela 5 Liczba osób w Gminie Gaszowice korzystająca z pomocy społecznej wg przyczyn	11
Tabela 6 Wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2015 roku	12
Tabela 7 Liczba podmiotów gospodarki narodowej wg sektora własności oraz rodzaju działalności w Gminie ...	13
Tabela 8 Powierzchnia geodezyjna gminy i powiatu wg kierunków wykorzystania	16
Tabela 9 Zabytki znajdujące się na obszarze Gminy Gaszowice.....	19
Tabela 10 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców (wg danych na dzień 31.12.2015 r.).....	21
Tabela 11 Wskaźnik obciążenia demograficznego (wg danych na dzień 31.12.2015 r.).....	21
Tabela 12 Udział bezrobotnych zarejestrowanych wg adresów zamieszkania w populacji mieszkańców ogółem (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)	22
Tabela 13 Udział osób długotrwale bezrobotnych w populacji mieszkańców ogółem (wg danych na dzień 31.12.2015 r.).....	22
Tabela 14 Udział osób długotrwale bezrobotnych w wieku produkcyjnym w populacji mieszkańców w wieku produkcyjnym (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)	23
Tabela 15 Liczba czynów karalnych osób nieletnich w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych za 2015 r.)	23
Tabela 16 Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych za 2015 r.)	23
Tabela 17 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych na dzień 31.12.2015 r.).....	24
Tabela 18 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych na dzień 31.12.2015 r.).....	24
Tabela 19 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)	24
Tabela 20 Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych na dzień 31.12.2015 r.).....	25
Tabela 21 Liczba osób pobierających zasiłek z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)	25
Tabela 22 Liczba osób pobierających zasiłek z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych na dzień 31.12.2015 r.).....	26
Tabela 23 Liczba osób pobierających zasiłek stały na 1000 ludności (wg danych na dzień 31.12.2015 r.).....	26
Tabela 24 Udział uczniów szkół podstawowych korzystających z dożywiania (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)	26
Tabela 25 Liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie na 1 mieszkańca (wg danych na dzień 31.12.2015 r.).....	27
Tabela 26 Liczba osób objętych pomocą w ramach procedury „Niebieska karta” w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)	27
Tabela 27 Liczba wydarzeń kulturalnych w 2015 roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych za 2015 r.)	27

Tabela 28 Frekwencja wyborcza w wyborach Prezydenckich (II tura) w 2015 roku (wg danych za 2015 r.).....	28
Tabela 29 Liczba wypadków drogowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych za 2015 r.).....	28
Tabela 30 Wartości wskaźników w sferze społecznej w poszczególnych sołectwach Gminy Gaszowice	29
Tabela 31 Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg danych na dzień 31.12.2015 r.)	31
Tabela 32 Liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 10 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych na dzień 31.12.2015 r.).....	32
Tabela 33 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych na dzień 31.12.2015 r.).....	32
Tabela 34 Wartości wskaźników w sferze gospodarczej w poszczególnych sołectwach Gminy Gaszowice	33
Tabela 35 Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest kg w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych za 2015 r.).....	34
Tabela 36 Wartości wskaźników w sferze środowiskowej w poszczególnych sołectwach Gminy Gaszowice	35
Tabela 37 Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności (wg danych na dzień 28.11.2016 r.).....	37
Tabela 38 Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności (wg danych na dzień 28.11.2016r.).....	37
Tabela 39 Liczba przystanków w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych za 2016 r.).....	37
Tabela 40 Liczba klubów sportowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych za 2016 r.)	38
Tabela 41 Liczba obiektów sportowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych za 2016 r.).....	38
Tabela 42 Wartości wskaźników w sferze przestrzenno - funkcjonalnej w poszczególnych sołectwach Gminy Gaszowice	39
Tabela 43 Liczba wydanych pozwoleń na budowę w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych na dzień 31.12.2015 r.).....	40
Tabela 44 Długość dróg gminnych wymagających remontu lub modernizacji w przeliczeniu na 1 km dróg gminnych (wg danych na dzień 28.11.2016 r.).....	41
Tabela 45 Liczba zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych na dzień 28.11.2016)	41
Tabela 46 Wartości wskaźników w sferze technicznej w poszczególnych sołectwach Gminy Gaszowice	42
Tabela 47 Zestawienie wskaźników opracowanych na podstawie diagnozy ilościowej dla poszczególnych sołectw Gminy Gaszowice.....	44
Tabela 48 Podobszary rewitalizacji	51
Tabela 49. Powiązanie celów głównych LPR z dokumentami strategicznymi.	57
Tabela 50. Oddziaływanie realizacji celów głównych na sfery funkcjonalne.	61
Tabela 51. Lista planowanych podstawowych projektów rewitalizacyjnych	63
Tabela 52 Lista dodatkowych projektów rewitalizacyjnych	72
Tabela 53 Harmonogram rzeczowo-finansowy podstawowych projektów rewitalizacyjnych	76
Tabela 54. Wykaz wskaźników monitorujących realizację założeń LPR Gminy Gaszowice	85

Spis rysunków

Rysunek 1 Podział Gminy Gaszowice na sołectwa	6
Rysunek 2 Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie.....	9
Rysunek 3 Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych zamieszkujących Gminę Gaszowice	11
Rysunek 4 Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych	12
Rysunek 5 Położenie gminy Gaszowice w powiecie rybnickim	16
Rysunek 6 Liczba budynków mieszkalnych i mieszkań w gminie w latach 2012-2015	19
Rysunek 7 Obszar Gminy Gaszowice z zaznaczonymi sołectwami w których zidentyfikowano problemy w sferze społecznej	31

Rysunek 8 Obszar Gminy Gaszowice z zaznaczonymi sołectwami w których zidentyfikowano problemy w sferze gospodarczej	33
Rysunek 9 Średnioroczne modelowane stężenie pyłu PM10 na terenie Gminy Gaszowice [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	35
Rysunek 10 Obszar Gminy Gaszowice z zaznaczonymi sołectwami w których zidentyfikowano problemy w sferze środowiskowej	36
Rysunek 11 Obszar Gminy Gaszowice z zaznaczonymi sołectwami w których zidentyfikowano problemy w sferze przestrzenno – funkcjonalnej.....	40
Rysunek 12 Obszar Gminy Gaszowice z zaznaczonymi sołectwami w których zidentyfikowano problemy w sferze technicznej	43
Rysunek 13 Zdiagnozowane obszary zdegradowane na terenie Gminy Gaszowice	47
Rysunek 14 Struktura respondentów ze względu na wiek [N=103]	48
Rysunek 15 Struktura respondentów ze względu na wykształcenie [N=103]	48
Rysunek 16 Struktura respondentów ze względu na miejsce zamieszkania [N=103]	49
Rysunek 17 Podobszar rewitalizacji I – sołectwo Czernica.....	49
Rysunek 18 Podobszar rewitalizacji II – sołectwo Łuków Śląski.....	50